

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

cahit koytak

yoksulların ve
şairlerin kitabı

la poetica commedia

i y i k i k i t a p l a r v a r . . .

TİMAŞ YAYINLARI

İstanbul 2010

timas.com.tr

YOKSULLARIN VE ŞAİRLERİN KİTABI

La Poetica Commedia

İkinci Kitap

Cahit Koytak

TİMAŞ YAYINLARI | 2301
Cahit Koytak Kitaplığı | 2

YAYIN YÖNETMENİ
Emine Eroğlu

EDİTÖR
Ayşe Tuba Ayman

KAPAK İLLÜSTRASYONU
Cem Kızıltuğ

KAPAK TASARIMI
Ravza Kızıltuğ

1. BASIŞI
Mayıs 2010, İstanbul
2000 adet

ISBN
978-605-114-226-5

TİMAŞ YAYINLARI
Alayköşkü Caddesi, No:11, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24 Faks: (0212) 512 40 00
P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

timas.com.tr
timas@timas.com.tr

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASIKI VE CİLT
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

YOKSULLARIN VE ŞAİRLERİN KİTABI

La Poetica Commedia

İkinci Kitap

Cahit Koytak

CAHİT KOYTAK

29 Ocak 1949 yılında, Erzurum'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini aynı şehirde gördü. Yüksek öğrenimini İstanbul Teknik Üniversitesi Kimya Fakültesinde tamamladı ve bu fakülteden 1974 yılında kimya yüksek mühendisi olarak mezun oldu. Kısa bir süre mühendislik, sonra uzun yıllar serbest ticaret yaptı. 1994 yılından itibaren 15 yıl bir özel TV kuruluşunda, sinema yayınına yönetti. İngilizceden, Fransızcadan kitaplar çevirdi. Şiirlerini Diriliş, Kelime, Yöneliş, Yedi İklim, Kayıtlar, Gergedan, Defter, Kaşgar, Hece, Yansıma, Le Poete Travaille, Kitaplık, Kırklar, Merdiven Şiir, Anlayış, BirNokta, Yeniyazı vb. dergilerde yayınladı.

İlk şiir kitabı, İlk Atlas (1. baskı 1991- Yazıevi Yayınları)

Yayına hazır kitapları:

- Yoksulların ve Şairlerin Kitabı (Şiir, Üç Kitap)
- Şarkılar Kitabı (Şiir) 1. kitap: Kırkyaz Şarkıları
2. kitap: Dudakta Bekletilen Şarkılar
3. kitap: Gecikmiş Şarkılar
- Tarlakuşunun Doğaçlamaları (Şiir, İki Kitap)
- Yoksullar İçin Tezler (Şiir, İki Kitap)
- Yeni Başlayanlar İçin Metafizik (Şiir, İki Kitap)
- İsmi Arayan Kitap (Şiir)
- Seslerle Doludur Güzün Kabuğu (Şiir)
- Sofist (Şiir)
- Beyaz Farecik (Şiir)
- Yaşlı Şairden Küçük Şaire (Şiir)
- Diabetes Mellitus: Bana İnen Melek (Şiir)
- Yarım Kalmış Şarkılar (Şiir)
- İnsan Şiirdir, Roman Değil (Şiir)
- Mektuplar
- Bir Kur'an Çevirisi (Çeviri)

*“Bir tanrı değilim, fakat
(yaratmak için)
neyim noksan?”*

PAUL CLAUDEL

“Bütün güzel şeyler aynı çağa aittir.”
OSCAR WILDE

▪

SOL ELLE YAZILANLAR

I

*Pelesenk, bal, misk,
Şarap ve bildircin eti...
Kararsız, esritici
Ve öyle olduğu için de
Uçurum gibi çekici
bir şiir mi istersin,
Sen ey okumakta nazlanan okur,*

*Yoksa dağ havası gibi sert,
Apaçık, hoyrat ve sarp,
Kır çiçeği gibi yalın,
Ümmi ve hilesiz;
Dili, rengi, kokusu keskin
Ve hekimlerin kalp masajı gibi de
Sarsıcı, diriltici bir şiir mi?*

*Yoksa, ilimden, kitaptan
Pek bir şey anlamayan,
Ama okuyana, "Sen şöylesin,
Ben de böyle, evet, fakat
Ne kadar benziyormuşuz meğer
gerçekte, birbirimize!"
Dedirtmesini bilen bir şiir mi,
hangisi?*

13 Aralık 2007

II

*Ve sen şair, sakın, bir tiranın gücünü
Bekliyor olmayasın şiirden? Öyleyse eğer,
Ona büyü katmasını öğrenmelisin!*

*Akıl katmasını, hile katmasını,
Oyun katmasını
Ve bilgiden kaçınmasını...*

*Ama yalınayak bir yolcunun hafifliği
Ve içtenliği olsun istiyorsan şiirinde,
Sıfatları azaltmalısın!*

*Sözün gıcırtılı çizmelerini çıkarmalı,
Onları kösele kemirmeye meraklı fareler için
Yolun kenarına bırakmalısın!*

*Az yemeli, az içmeli, az uyumalı
Ve hepsinden önemlisi
Az konuşmalı şiirin!*

*Erken kalkmalı,
Kuşlarla, balıklarla, karıncalarla
Birlikte işe koyulmalı!*

*Rüzgârdan esmesini öğrenmeli,
Buluttan gezmesini, yağmurdan yağmasını,
Otlardan da yeşermesini...*

*Önce yeşermesini,
Allanıp pullanmasını,
Sonra sararıp gitmesini!*

*Ve mevsimi gelince de terütaze bir tende,
Yeni bir donda ve yeni oyunda
Bir daha, bir daha dirilmesini!*

24 Mayıs 2008

■

III

*bunu hiç söyleyen oldu mu sana,
sen ey, hazır yiyici, hazır giyici
sıradan okuyucu:*

*her söz senin gözlerinin içine
bakılarak söylenir
söylenmesine, ama*

*sakın kusura bakma,
sözün aslı, sözün hası
senin için değildir!*

*sözün aslı, sözün hası,
önünde dikildiğin
ve göz göze gelmemize*

*engel olup durduğun
büyük okuyucu içindir,
henüz doğmamış olan için...*

*o doğmamış olan ki,
bunları okuyacak ve bunlara
'henüz yazılmamış olan'ı ekleyecek;*

*bunları okuyacak
ve bunlara kendini
ve zamanını katacak*

*ve bunları aşacak
ve kendini aşacak
ve çağını aşacak.*

7 Temmuz 2008

YOLUN KIYISI SÖZÜN KIYISI

YOLUN KIYISI

Esime geldiğinde, yalnızsan,
Çevrende, insan, melek, şeytan,
Kimsenin olmadığından eminsen,
O zaman kendinle ve sesini alçaltarak
Tanrıyla konuşmana izin verilmiştir.

Böyle anlarda sakın tez canlılık edip de
Bildiğin hünerler, sevdiğin sözcüklerle
Bir şeyler söylemeye çalışma O'na!
Bunlar şiire benzese de, yapma bunu;
Bekle, ilk adımı o atsın!

Bekle, bir iç kanama gibi Tanrı
Yüreğini sızlatmaya başlasın!
Bekle, ciğerlerini doldursun,
Boğazını yakarak yükselsin çenene kadar
Ve tuzuyla dilini buruştursun!

Bekle, gönlün vadilerinden taşan,
Aklın tepelerini aşan bir gül tufanı,
Bir ışık istilası, söz şehrayini gibi tırmansın
Ve ağzının kıyısından sessizce
Alt çenene sızmaya başlasın!

SUYUN KIYISI

iki küreğin varsa,
bir de gemici fenerin,
işin peşini bırakma,
bir gün bir kayığın da olacak!

iki mahmuzun varsa
ve bir çift süvari çizmen,
işin peşini bırakma,
bir gün küheylanın da olacak!

iki türkün varsa,
bir de göçebe çadırın,
işin peşini bırakma,
bir gün krallığın da olacak!

iki hayatın varsa, biri yalnızlık,
ve binlerce hikâyen...
işin peşini bırakma, bir gün
çadır tiyatron da olacak!

iki sualin varsa,
ve sayısız cevabın,
işin peşini bırakma,
bir gün felsefen de olacak!

iki yüreğin varsa, biri ay gibi تنها,
öteki yer gibi kalabalık,
işin peşini bırakma,
bir gün gök atlasın da olacak!

11 Kasım 2006

CİHANGİR

Makedonyalı İskender benim, ben, evet,
Hanlar hanı Temuçin, Sultan II. Mehmet
Ve Napolyon ve Gandi ve Lenin...
Keremiyle, şiir denen akıllı deliliğin,
Bir tek ömür içinde hepsini oluverdim.

At başı vurup geçtim ölümü ve dirimi,
Bedenim, öteki krallarınki gibi
Balmumundan değil benim.
Dişlerim ve çene kemiklerim
Öteki krallarınki gibi alçıdan değil.

Tan ışığıym yahut tan ışığının kuzeniyim,
Ama gece kadar da doluyum, gizemliyim.
Anlı şanlı şiir sanatıym ben,
Bakma sanatıym, görme sanatıym,
Sevme sanatı, ölme sanatı...

Dünyayı size bırakabilirim, bakın,
Atımın çiğnediği yerleri bütün...
Ayrı bir krallık, isteyen her akıllıya ve her deliye!
Ama ruhun krallığı benim, kalbin krallığı benim,
Sözün krallığı benim, sazın krallığı benim!

Kışın yaz yağmuruyla iniyor gönüllere
Sözcüklere bölüne bölüne benim cesedim,
Yazın kış mahmurluğuyla ve beyaz güllerle...
Ruhumsa, hemen her mevsim
Mayıs günlerinin sabah rüzgârı.

Ve dilim, yalnızca kuşların, çiçeklerin,
Karıncaların dili değil, iyi dinleyin!
Dilim, balçıktan kuş yapan Usta'nın dili,
Balçıktan çiçek yapan, karınca yapan, adam yapan,
Adama akıl yapan, gönül yapan ve gönle de kainatı sığdıran...

11 Temmuz 2008

'ZAMANIN RUHU'

bir tek Babil Kulesi değil, güzel sözlerin cini,
bir tek Babil Kulesi, birkaç sırça köşk,
birkaç tapınak değil, hayır,
şirin iki kıyısında öyle bir kuleler şehri,
öyle bir krallık kuralım ki,

Urumu, Slavı, Levanteni,
Yahudisi, Ermenisi, Fenikelisi...
meydanlarında esip savurmayan,
türküsünü çığırmayan millet,
konuşulmayan dil kalmasın!

sokaklarında da zamanın ruhu dolaşsın,
dut gibi sarhoş zamanın ruhu...
bundan beş yüzyıl önceki İstanbul gibi,
bundan beş yüzyıl sonraki
İstanbul gibi.

15 Temmuz 2003

ŞİİR 'BUGÜN'DEN GEÇİYOR EBEDÎ YOKSUNLUK ZAMANINDAN

sesi çiçeklerin sesi,
uçurumların ağzında açan
yabani sümbüllerin,
mor menekşelerin,
yaseminlerin sesi.

onlar gibi uzak,
onlar gibi kavruk,
onlar gibi esrik,
onlar gibi içrek,
ve onlar gibi de kız oğlan kız.

bazen 'yedi şehir aşağılardan'
kaza kaza gün yüzüne çıkarılan
ve sustukça uğultusu çoğalan
bir metropolün ruhu gibi yaşlı
umur görmüş, *medeni*.

bazen de bütün metropollerin
dış mahallelerine yağan
bir bahar yağmuru gibi genç,
ürkek, özgüvensiz
ve fazla yufka yürekli.

yedi şehir aşığılardan uğultular taşıyan
ve içindekileri dile getirmek için
kafasını çağlara vura vura kanatan
ergen bir Buda o, ergen bir bulut,
içi mucizelerle dolu, ama dilsiz ve tutuk.

8 Haziran 2008

İKİ YOLCU: İNSAN VE SU

Yola ve yolculuğa doymayan iki yolcu
Bir gözenin başında buluşmuşlar;
Çıkınlarından azıklarını çıkarıp oturmuşlar,
Yemişler içmişler, yollardan konuşmuşlar,
Yollardan, yolculardan, yolculuklardan, derken,
Söz dere tepe, çöl vaha dolaşıp
Kendi hikâyelerine gelmiş.

Biri demiş ki, “Ben gezgin bir şairim,
Tanrının yollarında gezerim.
Kasidelerimde hep O’nu övdüm,
Hep O’nun nimetlerini sayıp döktüm,
O’nun sözlerini şerh ettim, sanatlarını anlattım,
Sesimi de, sessizliğimi de
O’ndan başkasının adıyla kınından çıkarmadım.

Geceyi gündüzden nasıl ayırverirse
Cins bir horozun çılgılığı, ben de öyle
Ayırmaya çalıştım O’nun ısıltısını
Şiirin gök katlarında dolaşan başka parıltılardan.
Rengimi O’nun rengine boyadım,
Sesimi O’nun sesine uyarladım
Ve gömdüm sessizliğimi O’nun sessizliğine.

O da kayrasını esirgemedi benden,
Sarp yokuşlara sürüp, yolumu şaşırtmadı;
Kıvrım kıvrım yollar çıkardı önüme gerçi,
Ama çağıl çağıl hep yokuş aşağı,
Yokuş aşağı çekip götürdü beni.
Hem yol gösterici oldu bana,
Hem de yol arkadaşı.

Bazen türkülerime ses verdi alçak sesle,
Rüzgârıyla dağa taşa, uğultulu şehirlere
Götürdü onları. Yağmuruyla can verdi,
Çamuruyla renk kattı, duygu kattı sesime.
Sohbetiyle zamanı unutturdu bana.
Ve böyle böyle, her şiirle yeniden, şimdi olduğu gibi,
Yitirdiğim cennete çekip getirdi beni.”

Söz sırası ötekine gelince, bu yolcu,
Sözü, yattığı mezardan dışarı çağırır gibi,
Önce derin bir ah çekmiş, derin bir ah,
Bir yere bakmış, bir göğe, bir arkadaşına,
Sonra da, “Senin, bu Kevser ırmağı olup akan,
Ama Sina dağındaki o kutlu ağaç gibi de
Alev alev yanan hikâyenin yanında, demiş,

Benimki, ıslak meşe dalının isı, dumanı gibi kalır.
Yahut toz kalkmasın diye külün üzerine serpilen
İki avuç su gibi... Başka ne söylesem daha iyi anlatmaz
Kendime ve teptiğim yola dair her şeyi?"
Demiş ve susup kalmış. Dağdan yuvarlanıp da,
İki adımcık sonra, daha büyük bir kayanın dibinde
Bundan hemen vazgeçen kararsız bir taş gibi.

Beriki, "Yo, demiş, fazla alçak gönüllülük
Suyu çekilmiş kuyulara yakışır.
Şimdi sen anlat, ben de senin anlattıklarına
'Hu' çekip üfleyeyim. Bakarsın,
Bunca yıl is ve duman çıkaran meşe odunu,
Yoksulun nefesinde, ruhun üfürüldüğü günden
Bir ah, bir esinti bulur da, tutuşup yanarır."

Bunun üzerine, beriki, "Ben de, demiş, ömrümce
Senin gibi, sesimi hep Tanrının şiiriyle,
Varlığın çağılmasıyla eşlemeye çalıştım,
Ama bunu bir türlü başaramadım.
Bensiz de var olan uyumu bozarım korkusuyla
Sesimi kısıtıkça kısıtım, alçalttıkça alçalttım;
Ağustos böceğiyle, ipek böceğine döndüm.

Kendime koza ördüm, ama kozamı delemedim;
Hep kendimle uğraştım, senin anlayacağın,
Kendimi yapıp bozdum, kendimden öteye geçemedim.
Kendimi aşmak için de, hep keçi yollarında yürüdüm
Ve hep birbirine karıştırdım onları.” demiş,
Sonra da, sözü kalktığı mezara indirir gibi yine
Ah çekip susuvermiş. Sohbet de burada düğümlenmiş.

Ve çok geçmemiş, biraz yolun verdiği yorgunluktan,
Biraz su sesinin çağırdığı mahmurluktan
İkisini de tatlı, ipek kanatlı bir uyku alıp götürmüş.
Bunlar yaslayıp başlarını birbirinin omuz başına,
Biri Kevser ırmağı, öteki ırmakta gül tüveyci,
Biri yaratılışın görkemi, öteki var olmanın erinci,
Kapılıp gidivermişler, ortak bir düşün akışına.

Neden sonra, bir üçüncü kişi geçmiş oradan,
Aklın ayartmalarından sakınarak
Yasak ağacı kolaçan etmeye gelen
Cennetin korucusu, Baş Eğdirilmiş Zaman...
Ağacın gölgesinde, tıpa tıp birbirine benzeyen
Ve Ebediyet gibi uykuda çağıldayan
Bu iki yolcuyu görmüş, iki yol arkadaşını:

Uykularında yollar, yolcular ve yolculuklar üstüne
Kederli, anlaşılmaz öyküler sayıklayan,
İnsan ve su, hayat ve şiir, varlık ve bilinç...
Bu, iki el, iki göz, iki kulak örneği,
İki uzvu bir bedende birleştiren tek ruhu
Seyretmiş, seyretmiş, seyretmiş
Sonra da çıkarıp sırtındaki,

Yeryüzünün gündüzü kadar uğultulu,
Gecesi gibi de katman katman korucu paltosunu,
Suyun omuz başında ve onun akışında
Kendi benliğiyle, kendi kaderiyle
Ve Tanrının şiiriyle buluşup onunla bütünleşen
O bahtiyar yolcunun, o *edep* heykelinin,
Gezgin şairimizin üstüne örtüvermiş.

7 Kasım 2007

'ŞİİR VE HAYAT'

hayatın dibinde bir delik var,
ne kadar tecrübe eklersen ekle,
ne kadar bilgi, ne kadar erdem
eklersen ekle ona,

ne kadar gözyaşı dökersen dök,
ne kadar mahviyet, ne kadar yüzüsu,
“yeter, doldum, yeter,
doydum!” demiyor.

ve şiirin gardırobu çok yoksul:
odalar dolusu sihirbaz kostümleri,
dolaplar dolusu sihirbaz kostümleri,
sihirbaz şapkaları, sihirbaz bastonları...

5 Aralık 2008

ŞİİR VE ÖLÜM

ölümünse güzel söze karnı tok;
o, yok pahasına alır,
anasının nikâhına okutur
her türlü güzelliği.

alır satar, alır satar
ama anlamaz, dediğim gibi,
öyle şiiirden, sanattan
falan feşmekân..

ne erkektir, ne dişidir o,
bur ulmuştur çünkü,
doğranmıştır memeleri,
yanakları, dudakları ve dili.

5 Aralık 2008

■

BÜYÜK KEŞİFLER

şiiir tariihinin en büyük buluşlarından biri,
belki de en büyüğü,
dağ gibi dalgaların sırtında
insanlığa gönderilen
içine gül konmuş şarap şişesidir.

- ilginç bir buluş bu, doğru, fakat,
bu sizin dediğiniz,
bana kalırsa, efendimiz,
posta tariihinin buluşlarından biri
yahut çiçekçilik tariihinin...

bence, şiir tariihinin en büyük buluşu,
insanoğlunun, sıkı sıkı,
sözün suyunu çıkarması,
sonra onu bekletip yıllandırması,
sözü şaraba çevirmesidir.

7 Temmuz 2008

TİYATRO ÇADIRINA VURAN GÖLGELER

BUGÜN JESUS. YARIN JUDAS

şiiirin batnî tarihine göre,
Max Jacob, şairliği yanında
müneccimlik de yapar,
“Ravignan Sokağı Münecimi”
namıyla bilinmekten
ayrı bir haz duymış.

kenar semtli yosmaların,
paçozların yıldız falına bakar,
bu kozmik hizmet için
yoksullardan, sakatlardan,
hele çirkinlerden hiç mi hiç
para falan almazmış.

böyle, iyiliklerle, erdemlerle dolu
bir günün bitiminde
Sacré-Cœur’de Meryem Ana görünmüş
bir akşam yoksul şairimizin gözüne.
ve ona “ah ne kadar da çirkinsin,
benim zavallı Max’im!” demiş.

bizimki, önce bozuluvermiş biraz,
ama sonra “hiç de öyle sayılmam,
merhametli anamız,”
diyerek toparlamış kendini,
“görünüş aldatmasın seni,
hiç de öyle sayılmam.

çünkü, demiş, ben şairim bir defa
ve yıldızlarla düşüp kalkmak
olsa bile sanatım,
balçıkla da oynarım ara sıra,
ve o zaman insandan çok maymunu
hatırlatabilir suratım.

ama değişip dururum, anacığım,
tek kalıpta tutamam öyle sürgit kendimi,
değişip dururum gün gün,
yerin, göğün, denizin mevsimlere,
günlere, günün saatlerine göre
sürekli değişmesi gibi...

bugün kafama esti, sözgelimi,
Paris'te - Ravignant Sokağı
numara yedide mukim
fukara Max'i oynuyorum,
ve babasız Hefaistos* gibi
çirkinim diyelim ki,

yarın Kenanlı Yakup oğlu
peygamber Max'i oynayacağım tutar
ve Yusuf kadar güzel oluveririm hemen.
öbür gün, belli mi olur,
başıma dikenli taç geçirir,
Nasıralı Max'i oynarım belki

* Tanrıça Hera'dan, babasız doğan,
bir ayağı kısa, çirkin
ve demircilik sanatının piri sayılan
mitoloji figürü

Ve Mesih olur çıkarım, sizin anlayacağınız,
Tanrısal özümü de o zaman,
fani bedenime ve yere
sığdıramaz da, tutar
göklere çekilirim, anacığım,
oğlunuz İsa gibi.

19 Haziran 2008

'JONGLÖR'

'jonglör' metaforunu
kullanmaya doymuyor,
güzel sözlerin cini.

bugün de, has şiirin,
bir yandan duyguyu,
düşünceyi ve dili,

üç anka kuşu
yumurtasıymış gibi
tek elde, yere düşürmeden

uyum ve ustalıklarla havada
atıp tutarken öyle,
bir yandan da,

eskrim yapmak
boşta kalan eliyle,
yahut orkestra yönetmek,

kargalara taş atmak,
ağaçları budamak,
çiçekleri sulamak

yahut yârin saçlarını
taramak gibi bir şey
olduğunu söylüyor.

1 Mayıs 2009

KULE & MERDİVEN

oturmuş dağın yamacında
kavalına üflüyor William Blake;
o üflerken, Ebediyet,
kurulmuş bulutların üstüne,
kavaldan akıp duran
ışığı ve ezgiyi
kirmenine sarıyor,

kıyamete kadar
her kuşakta yeniden,
yeniden doğacak olan
küçük Blake'lere
kazak, başlık, eldiven
örmek için
ve kule ve merdiven...

4 Temmuz 2008

KAFKA: ÇOCUKLUK ARKADAŞIM

var mısın, kıyamet günü, Jozef,
herkes kalkmadan, biz ikimiz
mezarlarımızdan kalkalım,
kemiklerimizi
birbirine katıp karıştıralım,

sonra bir sana, bir bana,
bir sana, bir bana,
bölüşelim onları,
sonra kemik torbalarımızı
sırtımıza vuralım
arkamıza bakmadan
yolu gerisin geri katedelim beraber;

ikimiz de aynı Tanrının krallığına,
sen kendi çocukluğuna,
ben kendi çocukluğuma,
ama aynı şehre,
aynı sokağa,
aynı zamana...

17 Temmuz 2008

HAYYAM'IN GECEİ

Yine gece, sır çulunu yamayıp
Duvarına asmadan gün ısıdı!
Gün ısıdı, testi kırıldı
Ve şarapla birlikte, dağılıp gitti
Son damlasına kadar
Yaratma isteği de...

Gün ısıdı ve gece lahitlerini kazıp,
Kitaplarını deşip, odama çağırdığım
O zevk ehli, gönül ehli yârenler
Mum gibi eridiler.

Yine gece, başsız sonsuz olanın
O en uzak, en yüksek burçlarından
Zayıf, cıfr ve algoritmayla
Kalemimin ucuna,
Kayan yıldızlar gibi
İndirdiğim çengiler, rakkaseler
Seherde gölge gibi
Terk etti birer birer
Hayalhanemizi.

Ve divane, kaçık akıl
Yine yüreğime sokulup:
“Ne bilgi isterim şimdi,
Ne hakikat, ne şiir, Efendimiz!
Bulacaksan bir yudum
Uyku bul soytarına,
Ya da bir yudum zehir!”
Diye, sızlanmaya başladı.

Ve yine o his...
Yine kuru kemikleri,
Çürük nefesiyle,
Gece saki, gündüz seyis
Gibi yanımdan ayrılmayan
Şu uslanmaz ‘boşunalık’ duygusu...

Kalktı, doğan güne kül saçtı;
İsiyle, kurumuyla ortalığı kararttı;
Ve ulumaları, inlemeleriyle
İçimdeki bozkırı
Tanrıları, melekleri
Ve azizleri kovulmuş
Muazzam bir tapınağa çevirdi.

HAYYAM’IN BİR GÜNÜ

akşamüstü oturmuşum bahçede,
bu ceviz ağacının altında.
şakirtleri göndermişim;
testiyi bir dikişte yarılamışım;
sonra almışım udumu kucağıma...

parmaklarım gezinirken
tellerinde, çalgının,
bekliyorum
zekânın, sezginin, bilginin,
akşamları evlerine dağılan
yapı ustaları gibi
hesabı, hendeseyi bırakıp,
birer birer seslere,
nağmelere geri dönmelerini.

bekliyorum, gelsinler de
döksünler içlerini;
söylesinler, bugün de dünkü gibi
Hayyam’ın elinden avucundan,
tüylerinin, kemiklerinin ucundan
süzülüp aktı,
süzülüp aktı da zaman,

avunsun diye ona,
bu bir testi şaraptan,
bu karnı oda doymayan uddan
ve hüznün üstüne hüzünden,
ah üstüne ahtan
başka ne kıydı, ne bıraktı?

Temmuz 2003

HAYYAM'IN SABAHİ

Ah, bu rüya gibi vadi, bu bahçe, bu havuz!
Bu ezgi kulakta, bu şarap damakta
toy düğün gecesinden kalan!

Bu tan yeri cömertliğinde körpe sine,
Bu alev gibi yakan dudaklar,
ah, bu tatlı baş dönmesi!

Avuçlarımın arasında tuttuğum bu biçimli baş,
Bu benzersiz güzel gözler,
bu güzel, bu derin, bu zeki...

Bunların hepsi, ey Kader, bunların hepsi,
Kıyılarımızı döven bu dağ gibi varlık dalgaları,
söyle, bir damla ölümün yanında ne ki?

Alnımıza vurduğun o kuzgunî tuğra yanında,
Gözümüze sokmak için değilse onu,
bu çarşaf çarşaf beyazın hükmü ne, Nakkaş?

Kopan telden çıkan o detone tınlamanın,
O tek vuruşluk hoyrat sesin yanında
bunca neşidenin hükmü ne, Çengî?

O bir yudumcuk zehir zıkkım şarabın yanında
Üzüm şerbetiyle dolu bu billur sürahinin,
koca kâinatın hükmü ne, ey Büyük Meyhaneci?

Sorası tutuyor işte, aptal mı aptal aklın!
O sorunca da, kafası karışıyor, keyfi kaçıyor,
ödlek mi ödlek benliğin, bedbin mi bedbin yüreğin!

20 Ağustos 2002

HAYYAM'IN SARHOŞLUĞU

ne aşk, ne mülk, ne evlad-ü ayal,
ne iktidar, yeryüzünde
tanrının gölgesiymiş gibi;

ne de tanınmak, sevilmek, mıncıklanmak,
hayranlar tarafından,
tapılırcasına...

en büyük sarhoşluk
yaratma sarhoşluğu değil mi?
en derin erinç, yaratma erinci, değil mi?

en açık ve işlek bilinç
yaratma bilinci, değil mi, değil mi, söyle,
sence de, Güzel Sözlerin Cini?

en kanmaz susuzluk, en doymaz şehvet,
elma yanağından dişlediğimiz gün
yitik cenneti,

tadı damağımızda kalan
yaratma duygusu,
yaratma şehveti değil mi?

fırınlanmış balçığa dirim katarak
ciğerlerimizde dolaşmaya başlayan
yaratıcı soluk değil mi?

değil mi, o sarhoş soluğunun kokusu,
burun kemiğimizi sızlatarak
bizi yokluk uykusundan uyandıran?

13 Kasım 2008

SÖZÜN SARHOŞLUĞU

değirmen değilim ben, değirmen taşı değilim!
harıl gürül işleyen değirmende
çark sesi değil benim terennümlerim,
dişli sesi değil, kayış sesi değil,
mil sesi değil, değil, değil, değil!

değirmene bu hayhuyu, hareketi,
bu kalender ağzını, bu sarhoş muhabbetini,
bu cezbe ve bu baş dönmesini taşıyan
hayat ırmağının çağlıtıyım ben,
varlık denizinin çalkantısı!

değirmenciye yatağından, mezarından kaldıran,
derviş gibi fırıl fırıl döndüren,
aklını başından alıp götüren
göklerde dolaştırıp dolaştırıp getiren
şarabın ruhuyum ben, şiirin ruhu!

sözün yaprağı değilim, icazın çiçeği değilim,
hikmet otunun yaprağı değilim, çiçeği değilim,
sapı değilim, çöpü değilim, değil, değil, değil!
hakikat çiçeğinin rengi, yalanın mihengiyim,
demiri altına çeviren kimyayım ben...

günü gelince gülden, çiçekten sıyrılıp çıkar
güzelliğimle kurdun kuşun diline düşerim.
kurtlar inine, kuşlar güneye göçtüğünde de,
onların peşinden ben de, başka bir alemlere,
başka bir sûrete geçerim.

rengime dayanacak ne ruh, ne sûret kalınca ama
bir göğüs dolusu ahu zar olur, bir avuç dolusu
hercaî tohum, bir kucak patlayan takım yıldızı...
ve saçılır giderim Büyük Rençber'in eliyle,
göğün mesahalarına;

kaldır başını kaldır bir bak, kaldır bir bak!
ben ne güneşin çiğ ışığıyım, ne ayın
ne de Merkür'ün hırsızlara yol gösteren ışığı...
ışığın verdiği sarhoşluğum ben,
sarhoşluğun verdiği süreğen uyanıklık!

ışığı tel gibi eğip bükerek, sözün yanağını
gamzeyle, ağzının kıyısını “yaklaşma!” işvesi,
dudağının bükülüşünü “hadi gel, hadi gel,
hadi gel!” gülücüğüyle süsleyen
telkâri ustasının çömeziyim ben!

ayırkuşu değilim, ayırkuşunun sesiyim!
ayırı kendi rengine boyayan ayırkuşunun!
sazı da, sözü de, söyleyeni de, dinleyeni de
kendi rengine boyayan, kendi ışığıyla eriten,
bakışıyla esriten, ayırkuşunun sesi...

ayırkuşunun kendisi olsaydım,
“ben öyle bir ustanın ırağıyım ki, derdim,
sesimi ustam yaratıyor, yaratmasına ama
ötüşlerimi bana bırakıyor,
onları ben kendim yaratıyorum!”

12 Temmuz 2009

YAŞLI ŞAİRDEN YAŞLI FİLOZOFA

Sevgili Ş.

*İlişikte, gençlik döneminin tozu dumanı içinde
gözden yitirilmiş olmasına şimdi çok hayıflandığım
bir dostluğun yeniden ele geçirilmesi umudu
ve ihtiyacıyla, sana ithaf etmeyi düşündüğüm
bir şiir bulacaksın: ‘VİYANALI ERMİŞ’*

*Senden daha nitelikli bir okuyucusu olamayacağını
düşünerek
sana adamak istediğim bu şiirin kahramanı,
eminim hemen tahmin edeceksin,
senin, Türkiye’deki ilk kaşiflerinden olduğunu bildiğim
Viyanalı Ludwig Wittgenstein.*

*Senin görüşlerin bu şiirin çöpe atılmasında
ya da ‘Yoksulların ve Şairlerin Kitabı’na girmesinde
etkili olacaktır.*

*Bu şiirde, Wittgenstein hakkında bildiklerimi değil,
sezinlediklerimi ve hissettiklerimi
ve belli bir ölçüde de, onun iç dünyasının
bazı katmanlarında, bir sanatçı olarak,
kendimle özdeşleştirdiğim kişinin
bana fısıldadıklarını yazdım.
Bu yüzden de yazdıklarımda, onun biyografik düzeyde
bilinebilir gerçeğiyle ve felsefesiyle çizgisi çizgisine
örtüşme aramak doğru olmayacaktır.
Şiir de hem mazeretini, hem de gücünü ve cesaretini,
sanırım, işte bu farkındalıktan almaktadır.*

*Wittgenstein, dünyayı ve hayatı,
bu ilginç oyunu ve oyun alanını algılama tarzıyla
senin için artık gününü doldurmuş biri olabilir.
Doğru dürüst görüşemediğimiz onlarca yıldan sonra
eğer böyle bir sonuç ortaya çıkarsa,
bunu anlayabilirim.
Ama cins bir insan ve cins bir kafa olarak,
yaşadıklarıyla,
kafasının, kalbinin ve dünyanın ona çektiydikleriyle
daha uzun bir süre, sanatın ve özellikle de şiirin
ilgi alanında kalmaya devam edecektir,
bundan eminim.
Temsil edici seciyesiyle bunu fazlasıyla
hak ettiğini düşünüyorum.*

*Yazdıklarım, dediğim gibi, onunla ilgili uzmanca bilgilere
ve salâhiyet sahibi birinin felsefî çözümlemelerine değil,
belki birkaç konaklık yolda,
belki bir mola esnasında yaşanmış
kısa bir yol arkadaşlığına,
o sessiz, sisli ama esinleyici karakterle sağlanan
sessiz, sisli ve esinleyici tanışıklığa dayanıyor.*

YAŞLI ŞAİRDEN YAŞLI FİLOZOFA

Değerli dostum,

*O nazik notun için teşekkür ederim;
bende biraz sohbet etme isteği uyandırdı.*

*Sen, "Wittgenstein, benim için elli sene geride kaldı."
diyorsun ya, ben de, Wittgenstein ve erken ardıllarının
'elli sene önce' söyledikleri olmasaydı, diye soruyorum
kendime, dostum, Ş. 'nin 'İfadelerin Gramatik Ayırımı'
isimli bir kitabın olabilir miydi acaba?*

Açıkçası, bundan emin değilim.

*Çünkü, bilebildiğim kadarıyla, dilin ve düşüncenin
grameri üzerine felsefi düzlemdeki ilginç
ve öncü görüşleriyle bu kişi,
kendisinden sonra bu alanlarda at oynatan,
yandaş ya da muhalif, herkesin
şu ya da bu şekilde, ama mutlaka
bir şeyler borçlu olduğu biri durumunda.
Dolayısıyla, kusura bakma ama, azizim,
senin bu 'defter kapatma' diskurun
pek vefalıca görünmedi benim gözüme.*

*L.W. 'nin felsefi görüşlerini artık ilginç bulmuyor olmanı
elbette anlıyorum. Benim anlamakta güçlük çektiğim
husus,*

*o görüşlerin arkasındaki insanı,
ki şiirde boy gösteren de odur,
küçümsemen ya da fark edememen.
Yani onun dünyayla ve kendiyle olan sorunlarını,
tıpkı senin gibi, düşünce yoluyla yaşayan,
dünyayı ve kendisini düşünerek katlanılabilir kılan*

ve bu yanıyla da, herkesten çok,
İ.G.A. 'nın müellifi olarak senin
duygudaşça yaklaşmanı hak eden birinin
'defterini kapattığını' öyle kolayca ifade edivermen.
Üstelik de bunu, bilinçaltı bir tepki verircesine,
sana 'onun defteri' değil de, eski bir dostunun
sana ithaf etmek istediği
bir şiir takdim edilirken yapıyor olman...

Bu şiirin, L.W. 'nin felsefesine adanmış
bir yüceltme olarak algılanacağı
ya da okuyucuyu, bir ilk tepki olarak,
bu felsefenin geçerliliğini tartışmaya kışkırtacağı,
doğrusu, hiç aklıma gelmemişti.
Çünkü şiirle, onun felsefesi değil, fakat
bir iç hesaplaşmanın, bir benlik trajedisinin
kahramanı ya da kurbanı olarak
L.W. 'nin kendisi anlaşılmaya çalışılıyordu.
Ve onun ağzından konuşularak da, az ya da çok,
düşünce ya da sanat üreten herkeste
tezahürü mümkün bir insanlık durumu
okura hissettirilmek isteniyordu.
Evet, kelimenin tam anlamıyla, zihniyle
ve yüreğiyle, çok defa cevabı olmayan sorularla
beslenen bir yaratığın,
yani uygar insanın yaşaması mümkün
bir durum yansıtılıyordu.

*Filhakika, kişiler ya da karakterler,
yanıtlarının doğruluğu, tutarlılığı ve geçerliliği
sebebiyle değil, fakat, insan zihninin,
insan ruhunun macerasını
kendi adlarına yaşarlarken
ulaştıkları temsil edici zihinsel yoğunluk,
trajik hayat deneyimi
ve bunları dışa vururken başvurdukları
dramatik ifade biçimleriyle
sanatın konusu ve nesnesi,
yani bir sanat ürününün kahramanı olurlar.*

*L.W. de işte bu yanıyla, pekala, pek çok romanın,
tiyatro oyununun, pek çok sinema filminin
ve bu arada ‘Viyanalı Ermış’
(ya da ‘Tractatus Logico Poeticus’)
isimli bir şiirin
kahramanı olmayı
fazlasıyla hak etmiş göründü bana.
Tıpkı bir zamanlar Ş.K. ’ın da,
‘Asansörde Birden İsa!’
şiirinin kahramanlarından biri olmayı
hak etmiş gözüktüğü gibi...*

*Biraz da felsefeden söz etmek istiyorum.
‘Gerçeğe ulaşmağa çalışmak’tan falan
bahsediyorsun ya;
senin ‘gerçek’ten kastın nedir, bunu fazla
merak ettiğimi,
üzgünüm, söyleyemeyeceğim, dostum.*

Çünkü bu her ne olursa olsun,
benim 'gerçeküstü' sezgilerim bana diyor ki,
gerçeğin burnunun dibinde olduğunu,
kanında dolaştığını, rüyalarından dolup taşıdığını,
bir dostun yüreğinin dibinden ulaştırmak istediği,
gecikmiş, öyle olduğu için de utangaç bir selâmla
kulağında çınladığını göz ardı edip de,
gerçeğe ulaşmak ve onu herkes adına
fethetmek çabasıyla yola çıkanların
ortaya koyduğu, kurduğu
ya da tasarladığı yapıların,
İ.G.A. isimli risalenin içindekiler de dahil, hiçbiri,
ama hiçbiri, sahiplerine ne kadar parlak,
ne kadar inandırıcı, kusursuz ve sağlam
görünürlerse görünsünler,
ben inanıyorum ki,
insan zihnine Tanrı'nın üfürdüğü yaratıcı düşüncenin,
büyü bozucu zihin gücünün
ve yürek saflığının karşısında yükselen
aşılmaz surlar olarak varlıklarını asla
sonuna kadar sürdüremezler.

Ve yine, bunlardan, İ.G.A. da dahil, hiçbiri,
istenirse, bir oyun zevki içinde,
kökünün Platon'a, Aristo'ya, Kant'a
ya da sarı çizmeli memet ağaya,
hatta Firavunun ipli, organlı büyücülerine
dayandığının ispatını kafaya takan bir sanatçının
oyun düşkünlüğüne, oyun becerisine karşı
semavi bir koruma altında değildirler.

*Bu şu demektir: insan zihniyle tasarlanan hiçbir kap gerçeği uzun süre içinde tutamaz.
Kabınızı hangi materyalden yapmış olursanız olun, onu hangi eczayla sırlamış olursanız olun, bir gün kitabınızı açarsınız ve ‘gerçek’ sandığınız şeyin uçup gitmiş olduğunu ve size sadece soluk ve hüzünlü hatırasını bıraktığını görürsünüz.
Gerçeğin işte böyle, kabını sık sık değiştirmezseniz, materyal ayrımı gözetmeden, konuştuğu kaptan sızan, buharlaşan yahut bunu yapamayacak kadar sıkı kapaklar altında ise, bulunduğu zihinde kokuşup çürüyen ve bir süre sonra yalana, ön yargıya, safsataya dönüşen bir doğası vardır.*

Bunun içindir ki, bir sanatçı olarak ben kendi adıma ifade etmek istiyorum ki, kuramların, görüşlerin kalıcılığı, bunların gerçeğe örtüşme nispetleri bakımından birbiriyle boy ölçüşmelerinden çok, insan zihninin yaratıcı doğasını, insan ruhunun indiği derinlikleri, çıktığı yücelikleri yansıtmadaki ustalıklarında, incelmışliklerinde aranmalıdır.

Yine bir sanatçı olarak benim inancım odur ki, büyük harfle yazılan ‘Gerçek’ (:Hakikat) zaten nispetlerle yaklaşılabılır ve ifade edilebilir olamaz. mecazî olarak ifade edilebilir kılınan müteal (aşkın) gerçekse, olsa olsa bahşedilmiş olandır ve bu durumda da sahibi ve kaynağı zaten bellidir.

*Bütün bunlardan sonra, itiraf edeyim ki, İ.G.A. ile
Wittgenstein'in eseri arasında,
ilkini telif edenin tektanrı inancına bağlılığını
bilinen formüller içinde açığa vurması dışında,
'gerçek'e nispetleri ve doğruluk değerleri bakımından
İ.G.A.'nın lehine bir fark olabileceğine,
ilke olarak, ihtimal vermiyorum.*

*Tersine, Wittgenstein'in eserini, İ.G.A. müellifi için de
esin verici olduğunu düşündüğüm
ince ve orijinal düşünce mimarisi,
ifade estetiği, sezgisel derinliği ve sanatsal duyarlılığı,
hatta lirizmi bakımından daha ilgi çekici bulduğumu
itiraf etmekten kendimi alamıyorum.
Seni üzmem için söylemediğim, ama hem şiirimi,
hem de şiirimin kahramanını
hak ettikleri yere koymak için
dürüstçe ifade etmek gereğini duyduğum,
küçük harfle yazabileceğimiz
'gerçek'lerden sadece biri, bu!*

*L.W. için yazılmış bir şiirin, onun defterini kapadığını,
bunu da bir 'defter dürme' rahatlığı içinde yaptığını
gördüğüm ve bu yüzden kendisine içerlediğimi
bu kadar uzun bir mektupla anlatmak zorunda kaldığım
dostuma ithaf edilmesinin doğru olmayacağı konusunda,
dostumun fikrine tamamen katılıyorum.
Dostumun bu nazik geri çevirişi, elbette ki,
bir düş kırıklığının sebebi olarak, beni üzse de...*

Selâm ve dostlukla,

■

VİYANALI ERMİŞ TRACTATUS LOGICO POETICUS

694.1

*Kaburgalarımın birini çıkarıp
Kendime bir eş yaratmayı düşünmüştüm**
(ki, muhtemelen tıpatıp bana benzeyecekti, bu);
ama bu sanatın,
şiir yeryüzüne indirilirken,
felsefeyi başına sarmış bulunanlara
unutturulduğunu söylediler bana,

Ben de, kaburgalarımı
tensel iğvaların talanına bırakıp,
kaval kemiğimden bir klarnet yarattım;
Schubert'in, arınmanın gökçe kaynaklarından
iniyora benzeyen naif liedleriyle,
Bach'ın uhrevi füğlerini
felsefi düşüncenin kodlarına çeviren
tılsımlı bir klarnet...

* Şiirdeki italik yazılar Wittgenstein'dan alıntılanmıştır.
Wittgenstein'in bu epizoda esin veren orijinal ifadesi:
"Kaburgalarımın birini çıkarıp
kendime bir eş yaratmayı düşündüm,
ama bana bu sanatın unutulup gittiğini söylediler."

694. 2

Sık sık inançsız olduğuma hükmediyorum,
en az Russell kadar inançsız...
ama yine de benimki onunki gibi yavan
ve aptalca değil.

Çünkü ben bunun için, sanırım, Eyyüb'e imanının
verdiği keder kadar ağır, karmaşık
ve bazen düşlerimde bana yüzümü, ellerimi
kurtlanmış yaralar içinde gösteren,
bazen de Cambridge'deki felsefe derslerimde beni,
bir filozoftan çok,
bir peygamber gibi konuşmaya zorlayan
sorular taşıdım her zaman yüreğimde.

Bu soruların yolu, döne dolaşa, her zaman
gelip şu seraba dayanıyordu:
Bir gün bu acılı inançsızlığın çölünden
bir tanrı filizlenip de çıkar mı?
bir tanrı, bütün dilleri konuşabilen,
bir tanrı, hiçbir sorunun cevabını
akıldan esirgemeyen...

694. 3

En büyük yaralarını gizlemek için
düşüncede, sanatta en küçük çiziklerden,
en ufak falsolardan uzak durmak
ya da uzak görünmek konusunda
melekleri yaya bırakacak bir titizlik,
incelik sergileyebiliyor insan,
bunu iyi beceriyor. Tam ona göre, bu!

Ama giderek unutuyor,
incelte incelte, kabuğunu,
sonunda içindekileri gösterecek
duruma soktuğunu.

Yahut unutmuyor, unutmuyor da,
sonucun, toy kuşakların damağında
bırakacağı
efsane tadından vazgeçemiyor.

Ve gizli bir gurur duyuyor bundan,
gizli ve oyuna hile katan
bir kumarbazınki kadar şeytanca...

694. 4

Dürüstlük sanatındaki yeteneğim,
çağdaşlarımın gözünde beni
neredeyse Mesih konumuna yükseltecek.

Gerçekteyse olan şu, dürüstlikle taçlandırılınca,
en basit, en sıradan düşünceler bile
bir tür vahiy etkisi yaratıyor.

Bu büyüü bozmam gerektiğini biliyorum,
ama bozmak istiyor muyum,
bundan kuşkuluyum.

Çünkü, fantezi de olsa, şakirtlerimin eliyle sunulan
bir 'gökçe krallık' fikri, ölümü de, hayat gibi
bir kader, bir gerçek olmaktan çıkarıp

bir oyun, bir sanat,
bir rüyanın mümkün yorumlarından sadece biri
haline dönüştürüyor.

694.5

yok sayıcılık, bilimi ve mantığı
kendi tarafında gördüğü her zaman,
kabadayılık taslayan korkak birinin
gülünç kahramanlığını yansıtıyor.

19 Haziran 2009

“uyanıkken insanların hepsi aynı dünyada yaşarlar,
ama uykuda herkesin ayrı bir dünyası vardır”
diyor Efesli büyük Herakles.

felsefenin uzayında, sözcüklerin, fikirlerin,
kavramların ve onları, alacakaranlıkları içinde
seçilebilir kılan yıldızların, güneşlerin
ve öteki gök cisimlerinin, buz içinde hareketsiz
ışıldayıp durdukları insansız âlemlerde
sanırım hiç değilse, benim gibi elli yaşını aşmış,
içindeki derinliklerden ya kaçan,
ya da oralardan kovulmuş bulunan yalnız biri,
yalnızlıktan kuruyup gitmek üzere olan biri,
onu elinden, eteğinden tutup çekiştiren
ve gerçekliğe, gerçek dünyaya alıp götüren
mesela bir oğlu, bir dölü olsun isterdi.

gözbebeklerinin aynasında ona,
aynaların başkalarına ve başka koşullarda
asla göstermeyecekleri kadar uzak,
çok uzak derinliklerde
insana kendi çocukluğunu gösteren
ve bakışlarındaki pırıltıyla da babasına,
soyunun devam edeceğini ima eden
Davud oğlu Süleyman gibi,
dili ezgilerle, kederlerle,
bilgeliklerle incelmış bir oğul...

694. 7

Aslında, o kadar kötüyüm,
o kadar çirkin şeyler yaptım
ve çirkin şeyler yaşadım ki,
Tanrıya inanmak zorundayım,
O'na inanmak zorundayım!

Ya da onun öldüğüne ve bıraktığı mirasın
sefih, kibirli, gösteriş düşkünü oğulları
(yahut çömezleri)
tarafından çarçur edildiğinden
artık haberdar olamayacağına...

Böyle bir gereksinim içinde yaşamak, bu gidişle,
erdemli, dini bütün insanlarınkinden daha keskin,
daha katıksız bir dindarlık duygusu
ve daha mistik, daha ışıltılı bir erinç
kazandıracağına benziyor, bana.

694. 8

delirmemek için felsefe yaptığımı
düşünebilir miyim?

yahut içimdeki Babil'in
uğultusunu bastırmak için?

yahut dışımdaki Babil'de
kaybolmamak için?

yahut unutturmak için kendime,
içimdeki Babil'de de,

dışımdaki Babil'de de
çoktan kaybolup gittiğimi?

694. 9

Gençliğimde Tolstoy'un o babasız-oğulsuz incili,
daracık ve sapa da olsa,
önümde bir yol olduğu umudunu vermişti bana;

ama yaşım ilerledikçe,
keşişlerin, mujiklerin ve şairlerin çiğnediği
o sarp keçi yolunun da
benim içimden geçmediği
ve felsefenin tepesine,
ayartıcı dil-oyunlarının,
gösterişli metaforların yardımıyla kurduğum
manastırın yamaçlarından
bir hortum gibi kıvrılıp göğe tırmanmış olduğu
ve arkasında da bir iz bırakmadığı ortaya çıktı.

694. 10

Her sabah aynaya bakıp şunu haykırmalıyım:
“Şehvet düşkünü, zayıf, edepsiz,
ilkel bir yaratık var senin içinde,
kendi atığında debelenen bir canavar!
Bir meyve kurdu!

İşin kötüsü, bu yaratık senden daha zeki
ve senden daha yetenekli,
çünkü, senin zekânı ve yeteneklerini
- seni, postunda gizlendiği bir aziz,
bir yalvaç gibi göstermeye yetecek kadar -
maharetle yönetmesini biliyor.”

694. 11

Bencilliğimi, kendime kene gibi yapışmamı,
kendime tapınmamı...
kısacası, içimdeki yılanı
orada bulunduğu yerde
gözden saklamak zorundayım.

Bunu şimdilik yapabiliyorum.
*Ama onu kendimden ayırt edemeyecek kadar
bunayacağım günler gelip çatınca,**
ne yapabilirim, bunu kestiremiyorum...

Klarnetim ve oynayan yılanımla
gezici bir tiyatro trupuna katılırım belki
ya da bir sirk kumpanyasına.

* İtalik yazılar, Wittgenstein'dan alıntılanmıştır.

694. 12

Cehenneme götüren yolun iki yanında
bağların, bahçelerin kıyısından geçerken,
insanlara, cennetin yolunun
benim hayatımın içinden
geçmediğini nasıl anlatabilirim?

Diskurlarımda İsa'yı hortlatıp
metafiziğin sisleri arasında
sembolik mantık konuşarak mı?

Bunu her yapmaya kalkışım da,
havarilerimin en zekilerinin gözlerini bile
düş kırıklığıyla donuklaştırmak yerine,
parıldattığını gördüğüm
o aptalca hayranlık duygusu
önce gurur veriyor bana,

ama sonra günlerce, günlerce
kendimden tiksinti içinde
yaşatıyor beni.

694. 13

Bir şair olabilirdim;
çünkü nereye gidersem gideyim
tepemde dolaşmasını istediğim
ipsiz bir uçurtma icat etmekti,
çocukluğumdan beri, en derinlerdeki emelim...

Ama ancak felsefenin
Prens Mişkin'i olabildim.

Çünkü, bu ipte oynayan düzmece kralların
omuzlarında dolaşan şeytanları görmeye
ve göstermeye yetecek kadar saf olmasını,
saf görünmesini becerebilsem de,
kendi şeytanlarımı kovmak için,
zekâyı bir kenara bırakıp
melekleri yardıma çağırmayı
kendime yakıştıramayacak kadar
kibirliydim.

şu da söylenebilir:
dehamın, hem şeytanları cehennemin
kapısına kadar kovalamaya,
hem de onları kendime hayran bırakmaya
yeteceği inancı aldattı beni.

614. 14

bir şair, kendisini felsefenin içine kıştırarak
büyük bir hata yapabilir ve onun bu hatası
zihnin derinliklerinde yeni bir galaksi,
yepyeni bir yıldız ailesi,
hatta başlı başına bir kozmos
yaratacak kadar büyük
bir patlamayla sonuçlanabilir. ■

ama bir felsefeci, felsefenin içinden biri
tek başına asla bu cesamette
yaratıcı bir hata işleyemez.

onun eli işe fazla yatkındır, çünkü.
ne yetiştirdiği tezgâh bunu kaldırır,
ne de kullandığı aletler
bunu yapmasına olanak verir.

ayrıca, meslekten marangozlar
birbirlerini tartarken,
tuhaftır, her şeyden önce,
döktükleri yongaların
birbirine eşit, birbirine benzer
ve ağacın suyu yönünde
çıkarılıp çıkarılmadığına
bakmayı âdet etmişlerdir.

614. 15

bu son yıllarda kendimi
bir kâya kütlesi gibi yonttum, yonttum...
başlangıçta, yüzünü elleriyle örtüp
dizlerinin üstüne kapanarak,
sessiz sessiz ağlayan, yakaran
bir aziz çıkacağa benziyordu
bu kayanın bağrından.

ama sona yaklaştıkça, içerde,
karanlığını - matematiksel mantık
şaşmazlığıyla yönetilen -
bir yeraltı krallığına dönüştürmek isteyen
hayalci bir solucanın yuvalandığı ortaya çıktı;

krallığının adını da *Tractatus*
Logico Philosophicus koyan
kör bir solucan.

614. 16

Tanrının en ilham verici eseri, kuşkusuz, insan;
Sophokles'in dediği gibi,
'tuhaf, ihtişamlı ve keder verici...'

Ama aynı zamanda, aptal ve müptezel!
çünkü, her seferinde dönüp arkasına bakar
ve ruhunun atıklarına da,
bedenin atıklarına da
şöyle bir göz atmaktan
gizli bir keyif duyar.

İşte Sigmund Freud!
O da kendi tarzında
benim yaptığımı yapıyor:
yerin altında kendisine
Hasidik bir krallık kurmak için,
barsak solucanlarını psikanalizleyip,
lağım farelerine, Hamlet gibi imalı,
kinayeli cıvıldamasını
öğretmeye çalışıyor.

Yani, tutkusunu ve dehasını
bir çift kanat olarak değil, fakat,
o da benim gibi,
cehennemin dibini bulmak için
kazma ve kürek olarak kullanıyor.

614. 17

kendi cangılımda, kendi kusursuzluk, dürüstlük
ve erdem saplantılarımın önünden kaçan
bir av hayvanıyım ben;

eti yenmeyen, ama derisinden kürk,
dişlerinden takı, boynuzlarından da
borazan yapılan.

ve karnı, felsefenin tapınak kahinleri,
edebiyatın panayır yalvaçları eliyle
açılıp, bağırsak falına bakılan...

614. 18

Tanrının hem ulrichle, olgayla, ludwiple,
yani herkesle ayrı ayrı yaşadığı
küçük küçük hayatları,
hayatçıkları
var gibi geliyor bana,
hem de hepimizin üstünde,
tek başına,
mutlak bir yalnızlık içinde yaşadığı
uçsuz bucaksız ve içine girilemez,
paylaşılamaz, çalınamaz,
ihlal edilemez
bir sanatçı hayatı...

Ve Tann, mantığı ve felsefeyi,
yani aklı ve illiyeti
- küçük hayatlarımız, burada,
tenin krallığında içleri daralınca,
O'nun melekler katarıyla
yerden havalanmasınlar diye olacak -
bizim için tam yeterli olandan
belki biraz ağır ve ciddi,
gerekli olandan biraz büyük
ve havaleli;

ama müziği, şiiri ve matematiği,
buna bağlı olarak, sezgiyi ve hayal gücünü
- yere göğe sığmayan günahlarımızı
O'nun büyük hayatına,
sonsuz merhametine
sığdırabilelim diye, sanıyorum -
namütenahi olandan belki biraz küçük,
biraz hafif, biraz hoppa ve cesur,
biraz da köpük gibi sönümlü
yaratmışa benziyor.

'Tuhaf, ihtişamlı ama keder verici olan'
- ki 'trajik' diyoruz ona -
işte bu, bir yanımızın
tam yeterli olandan biraz büyük ve ağır
bir yanımızın da,
'kusursuz ve ebedî olan'dan
biraz küçük ve hafif tutulmuş
olmasından ileri geliyor, bence.

Bunun içindir ki, mantığı matematiğe,
felsefeyi de şiire dönüştürme çabası
gençliğimde bana bir oyun zevki,
bir arınma coşkusu yaşatmış olsa bile,
şimdi artık bu mümkün gözüküyor bana.

Vaktiyle taşlardan sessizliğin,
yıldızlardan da yalnızlığın dilini
öğrenmeliydim belki;
bu fırsatı kaçırdım;
artık bunu yapamayacak kadar yaşlı,
huysuz ve tamamlanmış
buluyorum kendimi.

694. 19

Aslında, Nuh'un oğlu gibi, işi ağırdan aldım;
hedonizmin, suçluluk duygusunun,
kendine eziyetin verdiği sarhoşluklara
kaptırdım kendimi;
sular çeneme yükselmeden
düşüncenin mülkünde tırmanılacak bir dağ
bulacağım umuduyla avundum
ve gemiye yetişemedim.

Ama gelecekte benim incilimi yazacak olanlar,
benim, ergenlerin mahrem rüyalarını andıran
yakıcı, esritici, naif aforizmalarımda
düşüncenin şehvetini keşfeden
Cambridge'li dostlarıma,
çömezlerime, oda arkadaşlarıma
mesihçe düşkünlüğüm olarak
söz edeceklerdir, bütün bunlardan.

694. 20

*Tanrı, 'Felsefi Soruşturmalar'ıma, 'Değınmeler'ime,
şıfırelı notlarıma, vesaıre, şöyle bır göz atıp da
onları elıyle bır kenara ittikten sonra,
dönüp bana şunu söyleyecektır.*

*"Gel, seni kendi gözünle yargılayalım, Ludy!
Başkalarında gördüğünde seni tiksintiden ürperten,
mideni bulandıran fiillerinden
başlayalım işe!"**

Mart - Eylül 2006

* İtalık yazıların dayandığı orijinal ifade:
"Tanrı bana şöyle diyebilir: Seni kendi ağzınla yargılıyorum,
senin kendi eylemlerin, başkalarını onları yaparken gördüğünde
seni tiksintiden titreten eylemlerdi."

Wittgenstein

YAŞLI ŞAİRDEN YAŞLI KRALA

*Sevgili N.,
hasta filan değilsin, iyisin, değil mi?*

*Önce, benim şu şımarık, saygısız,
alabildiğine de yaramaz çocuklarımın,
yani görgüsüz şiirlerimin
dün gece o soğuk odada
sabahın beşlerine kadar 'sevgili amca'larına
çektirdikleri o, doğulu olmayı geçtim,
uzak doğu usulü eziyet ve işkence için
sonradan ne kadar üzüldüğümü,
dünden beri kendime nasıl kızdığımı,
o haylazları paylamaya hâlâ nasıl
devam ettiğimi bilmeni isterim.*

*Böyle bir münasebetsizliğe
bir daha asla izin vermeyeceğim,
seni temin ederim.*

*İkincisi, kitabın bu haliyle yeterince
bütünlük duygusu verdiğini söylerken,
sanırım, başka eksikleri yanında,
oldukça önemli bir eksiği,
bu şölene Konstantin Kavafis'in
çağrılmamış olduğunu, sen de
benim gibi, gözden kaçırdın.*

*Bunun ciddi bir ihmal olduğu fikrini
(yani güzel sözlerin cinini)
dün sabah uykudan uyandığında
başucumda, ellerini ovuşturarak
beni bekliyor buldum.*

*Ve bu gecikmiş davetiyeyi
dün oturup yazmaya başladım;
bugün, biraz önce bitirebildim.*

*İlişikte, Konsta için yazılmış olup,
hakkında, Benim cinin,
“Biri çıkıp da bu davetiyenin,
Konstantin Kavafis'i
mezarından kaldıracak kadar
'etkileyici' olduğunu söylese,
hiç de abartmış olmaz, efendimiz.”
diye, aklınca övgüyle konuştuğu
o davetiyeyi bulacaksınız.*

*Selâm ve muhabbetle, kardeşim,
onunla kucaklıyorum seni.*

15 Kasım 2006

YAŞLI ŞAİRDEN YAŞLI KRALA

*'Turp gibi' sağlıklı olduğun haberi beni ne kadar rahatlattı,
ne kadar mutlu etti, bilemezsin.
Şükürler olsun!*

*'Dağ dorukları birbirini görür' sözünü biliyordum;
güzel, sık, fakat Batılılardan bekleneceği gibi,
manzaraya dışarıdan bakan birinin söyleyebileceği türden
biraz yalınkat bir söz, bence;*

*ben olsam, 'dağ doruklarından bakan hep aynı gözdür,
kimin göz oyuklarından bakarsa baksın
hep o 'Ulular Ulusu'nun, 'Ustalar Ustası'nın
gözü...' derdim.*

*Bu sözün daha oylumlu bir versiyonunu görmek istersen,
ilişikte, 'Anekdotu Poiima' şiirinin,
dün akşam çıkardığım, üçüncü ve son versiyonunu okumalısın!*

*Bak, göreceksin, sözün melekûtunda
rastlantı da, sıradanlık da yok galiba;
- işte tam da şimdi olduğu gibi - bir mucize,
hep bir başka mucizeyle kendini tamamlıyor,*

*kendini yeniliyor ve kendini aşıyor.
Şiiri oku ve onunla konuş; seni anlayacaktır.
Ve onunla konuştuklarınızı, lütfen, bana postala.*

16 Kasım 2006

'ANEKDOTA POIIMA' I

Bazen bir atımlık tuz,
bazen bir içimlik kahve için
çaldığım olmuştur,
bir komşu kapısı gibi,
senin de kapını, Konsta Kavafi,

Kuzguncuk'taki
ya da İskenderiye'deki
ahşap Rum, Musevî evlerini andıran,
o gücenik, münzevi
hayal evinin kapısını yani.

Tıpkı senin Hayyam'dan sirke,
Rumi'den mum istemek için
ara sıra onların kapısını çaldığın gibi...

Tıpkı Shakespeare'in Plutarkh'ın,
Dante'nin, adı bilinmeyen,
o Mağripli şairin kapısını
çaldığı gibi...

Ama senin Yunan dili, benim Türkçe,
terennüm ettiklerimizde
yeryüzünün dokunaklı şarkısı
çınlamıyorsa eğer,
ne tuz, ne kahve, ne sirke, ne mum,
bunların hiçbiri, hiçbiri
temin edemez, biliyoruz,
şarkılarımızı, cehennem firarileriyle
cennetten kovulan serkeşlerin,
geceleri dağ ateşlerinin başında
toplanıp, içlerini ısıtmak,
varolma sevinci
ve dünyaya dönme cesareti
bulmak için
birbirine terennüm etmelerini.

Önceleri aklımın ucundan bile
geçirmedim, doğal olarak,
özellikle çağırmak gerekeceğini
bu yoksullar ve şairler şölenine seni.

Çünkü, hangi ‘Ustalar Ustası’nın
çömezi olduğundan habersiz
küçük yeteneklerin
sahte alçak gönüllüğüne düşmeden,
söyleyeyim ki,

tıpkı Homer gibi, Tagor gibi,
Genceli Nizami gibi, sen de, ben de
aynı gezegenin, aynı krallığın değil,
aynı şehrin, aynı mahallenin
değil, değil, değil, Konsta,
aynı sokağın çocuklarıyız.

Ve gece yarıları eski kalede,
surların dibinde çalınan ıslığın,
ağız armonikasının
ya da tenor saksafonun sesini duyan
bütün öteki hayalet çömezler gibi
senin de, biraz üşenerek,
belki biraz çekinerek de olsa,
kendiliğinden zaten katılacağını
düşünüyordum elbet,
bu ditrambos şölenine.

Ama tahmin etmeliydim, tabii,
türdeşin Fernando Pessoa gibi sen de,
gözden gizlemek için yüzündeki yanığı,
yaşarken o kadar çok maske kullanmış,
öyle cüzlerine bölmüştün ki kendini,

bu şölen çağrısına,
bu ölümden kalkış provasına,
kendi çene kemiklerini,
kendi kaşlarını, kirpiklerini
toplayıp kalkman ve katılman
hemen hemen imkânsız gibiydi.

ama şunu düşünmeliydim asıl,
senin kendi suratın,
kurtların, böceklerin hüneri
ve bir bulvar ressamının zevkiyle,
eski bir fotoğraf gibi,
küçük küçük karelere bölünüp de
dağılmış olsa bile
keşişlerin, sofistlerin, kralların
ve hünsa yosmaların yüzlerine,

gözlerin, evet, bir tek onlar,
keskin bir şarap gibi çarpan
dolunay ışığında,
bu şenliğe katılan tüm öteki yüzlerin
ve maskelerin içinden,
ürkek ama muzaffer
bakıp gülümsüyorlardı,
bütün içrek şairlerinki gibi,
bekânın gözlerine.

yani ta başından beri buradaydın,
demek istiyorum,
burada, aramızda,
sen yaratma yetisinin gözleri,
yaratma tutkusunun gözleri,
'Kusursuz'un peşinde...
sen İskendireyeli Konsta!

sen, bin bir yüzlü hayalet,
Stratfortlu, Genceli,
Nişaburlu, Konyalı,
Floransalı ve Praglı büyük usta!

15 Kasım 2006

YAŞLI ŞAİRDEN BİR BAŞKA ŞAİRE

Sevgili E.,

*Şiirlerimi, elbette, B.P.'a postalayabilirsin.
Sanatın tozlu, dolaşık yollarında sürerken
bir yol arkadaşı olarak karşılaşıp da
birlikte yola devam etmekten büyük bir zevk
ve onur duyacağım bir dost,
hem de senin dost bildiğin biri olarak,
B.P.'a, evet, elbette postalayabilirsin
'Anekdotu Poiima I' ve onun çullarına
ilişen,
işlikteki 'Anekdotu Poiima II' isimli şiiri.*

*Of, Erhan, of, çok sigara içiyorum,
çürütüyorum kendimi!*

*İşte bu ağır tütün kokularıyla
kucaklarım seni!*

30 Kasım

'ANEKDOTA POIIMA' II

of be, Konstantinos, of be,
keşke öyle olmasaydın, keşke
öyle kat kat, lime lime soyulmuş,
oylum oylum oyulmuş olmasaydın,
hedonizmin elinde kemiklerine kadar!

keşke, hayat ağacının dibinden
bakarken bulutsuz gökyüzüne,
o aynayı parçalayan bir ifrit, bir gök taşı
yağmamış olsa da bedeninden
lekesiz çocukluğunu,

ruhun gizleseydi sırrını
ve şiirin direnseydi, sonuna kadar
Termopil yığitleri gibi,
geçit vermemek için
barbarlıklarına o sefil tenselliğin!

ve keşke karşı koysaydın,
baştan çıkarmalarına onun,
hiç değilse, en arsız, en sakınmasız
durumuna düşürmemek için,
Efialtis* örneği şöhretli hainlerin!

20 Kasım 2006

* Medlere, Termopilleri geçmelerini sağlayacak olan gizli geçidi gösteren hain.

MAKEDONYALI İSKENDER VE GECE NÖBETÇİSİ

insan niye ağlamak ister
böyle ince bir kederle?
bir kral niye ağlar
kulak verince ayak seslerine,
gece nöbetçisinin?

“dünyanın bütün nöbetçileri
bir araya gelse,
göz kulak olabilecekleri
yalnızca cesedindir;
ruhun için kimsenin
elinden bir şey gelmez!”
diye düşündüğün için mi?

dünya senin mülkün,
Asya senin bahçen;
karada ordular, denizde gemiler
senin adınla dolaşıyor.
ama sen, burada Babil’de,
kainatın dibinde yani,
yurdundan uzaktasın!

ve tutsaksın kendi bedenine:
su toplayan ciğerlerine,
tutmayan ayaklarına,
tekleyen yüreğine...

vakit gece yarısını geçmiş,
hayat da ölüm gibi sessiz;
anılar isteksiz dolaşıyor çevrende;
hayal gücün oyun zevkini yitirmiş,
zekan kazanmak ve yaratmak tutkusunu...

herkes kendi krallığına çekilmiş,
tatlı uykuya herkes,
en sadık dostların,
en sinsî hasımların bile...

ama hiç değilse, dışarıda,
çadırının önünde
senin için gözünü kırpmayan
biri var, diye mi,
bu yakıcı hüzün dalgası
gözevlerinde?

onun yüreğinin büyüklüğü de
senin yüreğinin büyüklüğünde;
onun ağzının tadı da belki seninki gibi acı,
ama, öyküsünün bir başı olduğuna göre,
bir de sonu olacağını kabulde
senin kadar zorluk çekmeyen biri.

ve kuşkusuz, senin kadar hayıflanmayan
tanrı olamadığına...

26 Nisan 2003

FENERLİ ADAM

Strazburg’da, kanal boyunca
Tek başıma dolaşıyordum;
St. Guillaume köprüsünde,
Rainer Maria Rilke’nin kesik başını
Gemici feneri gibi elinde taşıyan
Kör bir adam gördüm.

18 Ekim 2003 - 17 Temmuz 2008

ŞAİR SOKRATES

savunmaya öyle haşin bir üslupla girdi,
duruşma salonunda öyle bir rüzgâr estirdi
ve bu rüzgârı giderek ustalıkla
öyle bir fırtınaya çevirdi ki,
önce kürsüdeki kâğıtlar, kalemler,
bu arada kanıtlar, belgeler
havalarda uçuşmaya başladı,

sonra saygıdeğer savcılarla,
saygıdeğer yargıçların bıyıkları,
sakalları, perçemleri,
kulakları, maskeleri sıyrılıp
yerinden kopuverdi
ve kör saksağanlar gibi
yalpa vura vura
ortalıkta dolaşmaya başladı.

en sonunda da bora,
mahkeme üyelerinin cübbelerini
yelken bezi gibi şişirdi, şişirdi
ve inanılır gibi değil,
“tamam yahu, tamam,
bizden paso!” diye indirmelerine,
yalvarıp yakarmalarına aldırmadan
avukatın belagat ve fesahat zevki için
duruşma bitinceye kadar havalarda,
tavanın oralarda gezdirdi.

11 Aralık 2008

'İKEBUKURU'

Bir şiirin adı olmadan önce,
semendergillerden bir sürüngen türünün
adı olabilirdi, bu gizemli sözcük, pekâla.
Tokyo'da bir semtin adıymış;
Şavkar Altınal'in tuttuğu
'Kvavgvamun Kavşağı' başlıklı
gezi notlarında geçiyor.

Bayıldım bu notlara,
bu notlardaki ölçülü şiire,
ölçülü hüzne,
ölçülü ve ölçüsüz yalnızlığa.

Bayıldım, kahramanımızın,
bütün bir yolculuk boyunca,
bir kaya kütesini yonta yonta
içinden, aynı bedende hem Hamlet,
hem Odysseus olan
bir yontu çıkarırcasına,
öykünün finalinde, ustaca,
'Lafcaido Hearn' efsanesinin içinden
kendi silüetini yontup çıkardığı
o enfes rüya bölümüne.

ve tabii, bir de ‘Altınel Müzesi’ne,
bu müze betimlemesiyle
insan soyunun hayalhanesine
kazandırılan
görmekli alegoriye...

Uzun tren yolculuklarında,
yolcunun kulağı bir süre sonra
rayların sesine alışır ve insan
rayların çağılışında artık
rayların sesini değil,
kendi yüreğinin sesini,
kendi kaderinin çağılışını
duymaya başlar
ve iyi kulak verirse, hatta
derinden derine yaratılışın çağılışını,
giderek tanrının çağılışını
seçer gibi olur ya hani,
işte bu kitap, bu yaşam ırmağı da,
böyle bir iç çağılışını yaşattı, sık sık,
kıyısında yol alırken, bana.

Ben de sesimi bıraktım o ırmağa,
göge doğru yokuş yukarı aka aka
turna katarına dönüşen
o tılsımlı sayfalara...

Sesim uçu uçu, gitti gitti gitti,
Şavkar'la beraber o şehirleri,
o sokakları, o kahveleri,
o otelleri, o müzeleri
ve o mezarları dolaştı,
dolaştı ve sonunda
'İkebukuru' isimli
bir şiir olarak döndü yuvaya.

25 Ekim 2008

BÜTÜNE DÖNEN DETAYLAR

şiiir in gizli tarihine göre,
Hart Crane, yoksullukla geçen
yahut ucuz şarap ve orta halli
şiiirlerle geçmek bilmeyen
uzun yıllardan sonra
kendini iyice içkiye vermiş
ve sonunda, varlığın, hayatın,
kaderin, bilincin ve şiiir in kaynağına,
'bütün'ün kendisine,
gömülmenin yolunu
bir yolcu gemisiyle Meksika'dan
Amerika'ya dönerken
kendini küpeşteden aşağı
atıvermekte bulmuş.

o gün denizin kucagında,
birbiriyle, böylece, kucaklaşmış,
karışıp kaynaşmışlar,
otuz yaşına kadar
boğuşup durduğu
hayatın dalgaları,
bilincin dalgaları,
kaderin dalgaları,
şiiir in dalgaları,
uykunun dalgaları,
denizin dalgaları...

10 Kasım 2008

ŞAIR ANDREA PALLADIO YAHUT CENNETİN YENİDEN İNŞASI

Şiirin gizli tarihine göre, Andrea Palladio,
Büyük mimarı Rönesansın,
Müthiş canı sıkılıyor Cennette, işsizlikten.

Yeni bir biçim vermek için ne zaman
Ve neye elini atacak olsa, çünkü,
Olmadığı için Cennette yerçekimi,
O şey uçup gidiyor sanatçının elinden
Sabun köpüğü yahut içi boş esin gibi...

Gelgelelim, bir sanatçının - üstelik de Cennette -
Düşebileceği azapların bu en zorlusu için,
Deha sahibi usta, biraz tuhaf da olsa,
Bir çare bulmakta gecikmiyor:

Hatırlayınca, bu kemirgen, açgözlü *sıkıntının* ■
Şu ünlü yasak meyveye düşen
Kurdun soyundan geldiğini,
Üstat, bu inci dişli meyve kurduyla oyup
İşlemeyi deniyor, Carrara mermeri gibi
Bembeyaz ve kaskatı zamanı, Cennetteki.

Ve tutuyor, içi tıka basa - tutkunun, zekânın,
Yaratma coşkusunun semeresi olmayan
Çilesiz, neşvesiz hazır tatlarla dolu,
Düşsüz bir uykuyu andıran
Masif Ebediyetten
Oya oya koca bir şehir çıkartıyor ortaya;

Yamasız, dikişsiz tek malzemeden,
İnci dişleriyle can sıkıntısının
Oyulup çıkarılmış yekpare bir metropol!
Ne Roma, ne Venedik, ne Kostantinopol,
Ne Bağdat, ne Gımata, ne Xian...
Bir bütünlük anıtı ki, hiçbirini aratmayan,
Hepsini bilinen hatlarıyla
Bir araya toplayan...

Ve şehrin ortasında, görkemli mi görkemli,
İnce, yüksek bir kule...
Öyle yüksek ki, terasından,
Dünyada da, Araf'ta da,
Cehennemde de
Olup bitenleri an be an
Seyredebiliyor, insan.

Yalnız, bütün büyük eserler gibi
Küçük bir kusuru var bu şaheserin de;
Defo defo üstüne yamalı bohça gibi olan
Bütün o kadim şehirlerde görülenler yanında
Rahatlıkla göz ardı edilebilir
Sanatkârca bir hata,
Küçük bir eğim hatası bu yalnızca:

Şehirdeki bütün diğer yapılar gibi,
Bu kule de baş aşağı uzanıyor boşluğa;
Biraz insanın içine doğru eğilmiş gibi hani...
Pisa kulesinde görülenin
Azıcık fazlası yani!

Ve bunun bir sonucu olarak da, insan
O baş aşağı kuleden gördüğü, işittiği
Ve o baş aşağı şehirde yaşayıp düşlediği
Düşündüğü, hissettiği her şeyi,
Ama her şeyi,
Cehennemin kanlı, irinli yiyecekleri gibi,
Daha belleğine inmeden
Gaseyan ediyor hemen.

■

İnsan eliyle yenilenen cennette
'Kusur' dediğimiz şey bu kadar işte!
Bir kusur ki,
Hoşgörünün kendinden
Daha hoş görünüyor göze.

13 Aralık 2007 - 17 Mart 2010

C. ZARİFOĞLU İÇİN BEŞİNCİ ŞARKI

sesin kısık, sözün seyrek ve lakin
ruhun ne kadar gür, adaşım!
ve ne kadar kalabalık yüzün,
ne çok kahramanlarla dolu,
ne çok çobanlarla, yalvaçlarla,
ne çok havarilerle!

a h bir bilsek, bir batında kaç Yakup
ve kaç Yusuf'a bölündün,
kaç Musa'yla Sina'ya,
kaç İsa'yla Galgota'ya yürüdün,
kaç Hamlet'i oynadın,
kırk yıl ve yedi yıla sığan
kısacık hayatında,

yoksulluk sanatında,
şairlik sanatında,
yoksulluk ve şairlik sanatında?

13 Mayıs 2009

GALATALI 'ÇİFİT'

senin gibi bir şairin,
Polonyalı yahut Praglı
bir Yahudi değil de, Roni,
Türkçe duyan, Türkçe düşünen,
Türkçe yazan,
Yahudi kökenli
bir Tanrı küskünü olması,
büyük ve hüznü şeyleri
Türkçe okumayı seven
yoksullar için,
ne büyük şans, dostum,
ne büyük şans!

28 Temmuz 2009

YAŞLI ÇÖMEZİN ŞARKILARI

YAŞLI ŞAİRDEN YAŞLI KRALA

Sevgili N.

*Kavafis, doğal olmayan eğilimlerini,
kişisel hikâyesindeki o 'çok özel' deneyimlerini
bazı şiirinde öylesine açık ve sakınmasız
biçimlerde sergiliyor ki,
benim onun bu yanına ilişkin sitemkâr dizelerim,
onun pervasızlığı yanında,
asla bir göze sokma,
faş etme sayılmaz, düşüncesindeyim.*

*Benim 'Anekdota Poiima' şiirinde
yaptığım, yapmak istediğim
ve sanırım yapmayı başardığım şey,
onun bu yanını onaylamadan da,
okuyucuya, ondan değerli şeyler
alabileceğini hissettirmek.*

*onun, hiç değilse, edebî görgü bakımından
mahrem tutulması gerekenler konusunda
çalçene konuşan, kendini kapıp koyveren yanını,
kurtlanmış yaralarını herkesin içinde açıp
yalamaya varan rahatlığını,
tam da senin o ince, insanca kaygılarınla yüklü
bilinçli ve iffetli bir müdahaleyle
'kumpanya çadırımız'ın dışına çıkarıp,
güzellikle ve şefkatle evine göndermek*

ve Kavafis şiirinde bunlardan geriye kalan şeyin,
insana, yeryüzüne ve göğe ait olanın,
herkes için, ama herkes için
(okuduklarına, 'tırnak muayenesi'
yapar gibi davranan
Molla Kasım'lar için bile)
büyük zenginlikler vaat ettiğini
göstermekten ibaret.

Bence, 'Anekdota Poiima II'de de,
'Anekdota Poiima I'de olduğu gibi,
senin yüce gönlünü ferahlatacak,
o devlere özgü ülfet ve yufka yüreklikten
Kavafis'in payına düşmesi gereken kadar var;
en azından, bu yöndeki niyetimden
emin olabilirsin.

Bir tek 'öyle' sözcüğündeki o tırnak,
o bir çift kırbaç gibi asılı duran tırnak...
İşte bu, şiir, Tanrının huzurunda okunurken
edeben kaldırılabilir.

Bugün ilişkide, yoksulun dün geceki nasibi,
'Yaşlı Çömez'in Şarkısı'yla
kucaklıyorum seni.

21 Kasım 2006

YAŞLI ÇÖMEZİN ŞARKISI I

bir on yıl daha, Allah'ım!
bir on yıl daha dolaşmasın ki dilim,
açık kalsın ki dimağım,
demiri biraz daha döveyim,
balçığı biraz daha pişirip berkiteyim!

kendimi biraz daha yapayım, sökeyim;
kabuklarımı, dikenlerimi dökeyim,
yüzümü biraz daha ruhuma,
ruhumu bir nebze daha senin
sesine, ezgine benzeteyim!

balcığa üflemesini öğreneyim, meselâ,
otlardan, taşlardan nota okumasını falan,
makamdan makama falsosuz geçmesini;
sonra da, seninkiler gibi benzersiz,
başsız sonsuz doğaçlamalar yapmasını...

ve bir gün çıkarmaya gelince sıra
oyunlara doymayan akli cennetten,
onunla birlikte, sessiz çağlıtıyla
Ebediyeti de, bir gül sağanağı gibi,
yeryüzüne indirmesini;

kendim göze görünmeden, pek tabii,
tıpkı ‘Ustalar Ustası’nın yaptığı gibi,
tıpkı senin yaptığın gibi, Allah’ım,
dağılarak el izlerime, ayak izlerime,
dağılarak şiirimin ‘Kelime’lerine...

23 Mayıs 2006

YAŞLI ÇÖMEZİN ŞARKISI II

ölümün hiç acelesi yoktur,
sonuçtan emindir o, pekâla bekleyebilir;
kurtların, böceklerinse sürüsüne bereket,
kıtlık, kıyamete kadar sürse,
birbirlerinin etini dişlemekle yetinebilirler.

bana gelince, Tanrım, bana gelince,
laisse-moi quelque temps, ô mon Maitre,
laisse-moi quelque temps
penser à cette affaire!
songer à cette poème!*

21 Kasım 2006

* “Bana biraz zaman ver, ey güzel Ustam,
bana biraz daha zaman ver,
bu konuyu düşünmek,
bu şiiri gözümde canlandırmak için.”

YAŞLI ÇÖMEZİN ŞARKISI III

bir on yıl daha, tanrım,
bir on yıl daha, ebediyetten!
on yılcık sadece,
bir damlacık,
tükenmez ömründen, senin!

4 Aralık 2008

YAŞLI ŞAİRDEN KÖŞE YAZARINA

Sevgili dostum K.B.

*Şu benim Güzel Sözlerin Cini,
'Canı Sıkılan Generaller..' şiirini
rafa kaldırıp, böylece,
heyheylerimi savuşturduktan,
aklımı başıma, yüreğimi koynuma
sokuşturduktan sonra,
sanki o Kişotvari hamlelere beni kışkırtan
kendisi değilmiş gibi, kolumdan tutup,
huş ağacının altına oturttu
ve yine şu kabak tadı veren
bilgelik oyunlarıyla
avunmaya razı etti beni.*

*İlişikte, bu sabah kulağıma fısıldadığı
o ukalalıklardan birini bulacaksınız.
tebessümünüzü görmek istiyorum.*

Selâm ve muhabbetle,

11 Nisan 2007

ŞİİR & BİLGİ

akıl, dünyaya sığamayınca,
sığdıramayınca ya da
dünyayı kucağına,
tutar yerle bir etmek ister onu;
elinden gelse
insanın başına yıkar semayı.

ama gök bir kere yıkılsa bile,
hikmet ve sezgi,
başının üstünde yeni bir gök katı
bulunduğunu gösterir
gönlü yıkılmış olana.

ve keder... mezar karanlığından
yaratılmış keder,
kemiklerine kadar kemirir
ve çiğnemedi yutar bilgiyi;

ama şiir, bilginin kuru kemiklerinden
geyikler yapar, karacalar yapar,
ince belli tazılar yapar;
atlar yapar ve atların sırtında
yufka yürekli avcılar,
borazancılar

ve onların, kamp ateşlerinin başında
mırıldandıkları türkülerde de
maskeli süvariler, aynalı münzeviler,
yoksul şairler, gezgin şairler
ve yenilmeye doymayan
cihangirler...

11 Nisan 2007

RÜZGÂRIN SAVURDUĞU

A güzel söz, a haspa söz!
Güzelliğin kalıcıysa sahidin;
Yaşlandıkça gül kokusu yerine
Kızarmış yağ ve sarımsak kokuları soluyan
Pasaklı yosmalar gibi, yarın
Pörsüyüp solmayacak,
Öbür gün kurtların, böceklerin
Belleğinde çürüyüp gitmeyeceksen eğer,
Bu fani, bu unutkan kulaklarda,
Bu yaralı bereli, mezar toprağı kokan
Dudaklarda işin ne?

Uç kanatlan! Dökülecek ölümsüz
Dudaklar ve narasıyla gökleri
Sırça saraylar gibi alaşağı edecek
Sarasız ve sıtmasız hançereler
Arayıp bul kendine!

Ve sen, eğer sevgilinin saçını,
Sinesini kokladığın için, ey rüzgâr,
Nefesinde bekânın tohumunu
Ve dilinin altında da, zamanı yolundan çevirmenin
Sırlarını taşıyorsan, sakın ha,
Şaşırp da uğrayayım deme söz pazarına!
O pazarın bitirim simsarları senin de
Silkelerler altın tozunu çünkü,
Kararlar, eritirler ve Samiri'nin putunu
Dikerler cennetin yolu üzerine.

Öyleyse, esebilirsen eğer
Yalnızca تنها vakitlerden es,
Yalnızca sağlam ciğerlerden
Ve yüksek tepelerden, ey şiir!

Ve ayakların dolaşmaz da taşıyabilirsen eğer
Has bahçede duyduklarını, gördüklerini;
Yalnızca çeng seslerini, zil seslerini,
Yalnızca şuh kahkahaları değil,
Öldüren sükûtu da, diriltten soluğu da
Yüzlerce mil derinden
Ve binlerce yıl uzaktan algılayan
Devlerin kulağına fısılda!

Ekim 2001

BAİJO

ay mı senin içinde parlıyor bu gece,
yoksa sen mi el fenerini
ebediyetin yüzünde gezdiriyorsun
yahut bakışlarını varlığın yüreğinde?

yıldızlar mı parıltılarını
kalbinin vuruşlarına uyduruyorlar senin,
yoksa sen mi, ruhunu
Kunming gölünün aynası gibi
gök sarayının havai fişek senfonisine
tutmayı beceriyorsun?

söyle, yaşlı ozan, sen bu sanatı,
mezarlıktaki servi ağacını düğün evine,
ölülerin dipsiz gecesini de
düğün gecesine çevirmesini bilen
ağustos böceğinden mi öğrendin?

yoksa bilinmeze doğru kürek çekerken
şeftali çiçeklerini, ay ışığında
Han ırmağının suları gibi
önüne katıp götüren
Li Po'nun şiirlerinden mi?

28 Haziran 2006

YAŞLI ADAM VE ŞİİR

Bekleme odasında geçiyora benzeyen
Basık ve kıpırtısız hayatımın
Ayartıcı rüzgârı,
Avutucu rüzgârı!

Nefesinin gücü yalnızca
Mumu söndürmeye yetiyor,
Ve külü savurmaya.
Közü diriltmeye asla!

Yine de korkmasam
Alabora olmasından emektar teknemin,
Kalkar, ey beyaz topuklu
Gece rüzgârı, senin

İnce beline sarılır,
Saçlarını avuçlar
Ve kulağına
Mahrem sözler fısıldardım.

GÜL SEPETİ

-bu tabutun içinde kimse yok mu?
neden bir gül sepeti kadar hafif?

-yoksul bir şairin cenazesi bu, yabancı;
ruhumuzun kıraç bayırlarına
çiçek polenleri dağıtan
döllenmiş rüzgârlar
taşıyor omuzlarında onu...

bir cihangirin ruhu, bu;
melekle güreştikten sonra
şaşırtıcı yeni fikirlerle
tazelenen kendine güvenini
öteki kalender şairlerle,
işsiz güçsüz takımıyla,
ebedi evsizlerle, divanelerle
paylaşmak için
meyhaneye koşuyor şimdi,
omuzlarımıza basa basa,
biz sarhoş okurların.

Ocak 2002

ÇIRAK

Bugün bir şey yazma, şaircik,
Bugün hiçbir şey yazma,
Yazdıklarını gözden geçir,
Krallığını denetle;

Bak bakalım, kıtalar
Bıraktığın yerde duruyorlar mı,
Denizler yükselmişler mi,
Alçalmışlar mı;
Ay ve güneş vaktinde doğup
Vaktinde batıyorlar mı?

Bak bakalım, şehirler
Büyümüşler mi, gelişmişler mi;
Evlerin mi sayısı artmış,
Mezarların mı?

Bak bakalım, diriler mi
Dolaşıyor ruhunun sokaklarında,
Hortlaklar mı?

14 Temmuz 2008

▪

ÇÖMEZİN NOTLARI

sana, soru falan sormadan,
onların inandığı gibi inanmak istedim.
seninle, onların yaptığı gibi,
öyle havadan sudan, paradan puldan,
günlerin getirdiğinden, götürdüğünden
konuşmak istedim
ve giderek onlara benzedim.

giderek onlara benzedim
ve sanırım, onlar gibi, seninle
konuşa konuşa
sonunda seni kaybettim.

şimdi seni arıyorum,
senin, semtine uğramadığını
düşündükleri yerlerde,
batakhanelerde, tımarhanelerde,
meyhanelerde.

6 Aralık 2008

YAĞMURDA KİTAP OKUYAN ADAM

bu sabah, Mavi Çam Sokağı'nda,
yürüme pistinde,
hafif çiseleyen yağmur altında
Gunnar Ekelöf isimli
İsveçli şairle birlikte,
Onun 'Emgion Prensi İçin Divan'
isimli kitabını
okuya okuya, turlarken
benim günlük yarım saatlik
tempolu yürüme ayinimde,

düğüm üstüne düğüm atarak
topa çevirdiği atkısını
bir jonglör gibi beş metre yukarıya
havada atıp tutan
ve hafif çiseleyen yağmur altında
benim gibi sebatla
tempolu yürümeyi sürdüren
kırk yaşlarında, gözlüklü,
ince uzun esmer bayandan
ve benden başka
kimseler yoktu ortalıkta.

yağmurda tuz gibi erimekten korkup da
koltuğumun altına giren
Gunnar Ekelöf'ü saymazsak eğer,
bu yağmurlu günün herkes için
diğer yağmurlu günlere
ve yağmurlu sabahlara benzememesi için
bir şeyler yapmadan rahat edemeyen
bir o kadın, bir de ben,
iki kaçık vardık sağanak altında,
biz, Tanrının iki seçilmiş kulu,
iki delisi...

7 Aralık 2008

ÇÖMEZİN NOTLARI

şiiire duyduğum bağımlılık
dünyaya kör olmama yol açtı.
ama şiiire gösterdiğim bağıllık,
taşların altını, kuyuların dibini,
kitapların özünü,
insanların içini
görmeyi öğretti bana.

21 Nisan 2009

CIHANGİR

su ver avuçlarınla bana, şair,
su ver şırıldayan o çeşmeden!

uyurgezer bir hortlağım ben,
gözlerim bakıyor ama
görmüyor baktığı şeyi.
ve ağzım toprakla dolu;
ağzım, kursağım,
belleğim, hayalhanem...

ama dirilebilirim,
buna inanıyorum,
derin bir nefes alıp,
hayata yeni bir anlam,
kendime yeni bir oyun
bulup dirilebilirim, evet,
dudağım ıslanırsa
buz gibi sularıyla,
senin, ey içrek şair,
dilinde çağıldayan
o mesihî çeşmenin.

ve doya doya iersem
o akıllı çeşmeden,
Tanrının soluğuyula
dolmayı boşalmayı
öğrenir ciğçerlerim.

Zaman'a koşumlarını takıp
at uşanın olurum
yahut posta tatarın,
yahut sen kral olursun,
ben de senin soytarın.
yahut sen gezgin bir yabancı
ben de senin kaderin.

sen atıyla işe gidip gelen,
ve yolda vitrinleri,
müzikholleri,
sinemaları fetheden
bir cihangir olursun,
ben de senin seyisin.

körlüğe, sağırılığa karşı
ikimiz de koşulsuz
hazırlıklı oluruz,
biraz körlerle kör,
sağırılarla sağır
ve bütün iyi oyuncular gibi
ikimiz de yapayalnız.

16 Aralık 2008

SOL ELLE YAZILANLAR

*ruha boğuntu veren 'gündelik olan'dan kopup
düşünceyle keşfedilen dünyada,
o dünyayı aşıp giden yollarda yitip gitmek
ve hanlarda pinekleme,
hesap kitap kaygısı taşımadan...
şiiirden umduğumuz budur:*

*ama ona ihanet eden de biz oluruz her zaman,
biz tez canlı şairler;
çünkü, ne zaman bir esinde,
yelkenlerimizi şişirecek bir rüzgâr
ve kıyısız bir deniz
bulduğumuzu sansak,*

*hemen geri döneriz eve,
geri döneriz aklın güvenli limanına,
oturup gördüklerimizi yazmak
ve yazdıklarımızı satmak için
bizden kaygısız olanlara,
bizden akıllı olanlara.*

30 Mart 2009

'ŞİİR VE HAYAT'

hayatın içinden kimler geçmişse önce,
izlerini öyle karıştırmışlar,
öyle karıştırmışlar ki birbirine,
anamlı bir tek yol seçilemiyor önümüzde.
bu yüzden de, hayatın anlamı varmış da hani,
tozun toprağın altında kalmış
gibi gözüküveriyor göze.

ve işte bu anlamsızlık,
bu soluk kesen boşunalıktır ki,
ne anlamlar katıyor, ne anlamlar,
bir bilinebilse, bir görülebilse,
ona katlanmak için, insanoğlunun
yapıp ettiklerine,
yazıp çizdiklerine!

6 Nisan 2009

DÜNYA EVİ

Bu dünyayı sevmeli, şairceğizim,
Hem de çok sevmeli!
Karun'dan çok, Hayyam'dan pek,
Nâzım'dan ileri...

Ne Karun gibi ona sahip olmak;
Ne Hayyam'da, nasın yorduğu gibi,
Tadını çıkarıp posasını tükürmek;
Ne de Nazım gibi,
Unsurlarını yüceltip, yüceltip
Zerrelerinde yok olmanın
Hüznünü gizlemek için değil!

Baba ocağı, yol azığı,
Kamp ateşi gibi sevmek dünyayı!

Seni hem yutan, hem doğuracak olan
Balinanın karnını
Kendi ellerinle okşuyor gibi
Ümitle dokunmak ona!

Ve dayayıp kulağını karnına, onun,
Sabırlı bir merakla dinlemek
Kendi tekmelerini, kendi
Kalp atışlarını orda!

Ve belki her şeyden çok da
Tozlu yolların nakışı,
Varlığın tükenmez akışı
Ve 'bey kızı ile yolun garibi'
Faslında, maceramızın,
Yârin baş döndürücü bakışı
Olarak hatırdâ tutmak onu!

Hatırdâ tutmak, hatırdâ...
Elini alnına siper ederek,
Ruhunda teptiğin mesafelere
Dönüp de bakmak isteyeceğin
O tenha ve çapraşık akşamlar için,

Bu dünyayı sevmeli, şairceğizim,
Hem de çok sevmeli!
Ve bir define haritası gibi onu
Katlayıp koynunda götürmeli!

ŞAIRİN YONTUSU

bir kör bir taşın üstüne oturmuş,
yol göstericisini bekliyor.
o kadar sesiz ve hareketsiz ki,
düpedüz o taşın uzantısı dersiniz.

ve o kadar dışında ki olup bitenin,
Tanrının 'ol!' emri
yarı yoldan geri çağrılmış da hani,
o da tam olarak var olamamış sanki.

ak bir güvercin konuyor dizine,
dizinin üstünde açık duran eline,
ve o, hiçbir şey olmamış gibi yapıyor,
'şimdi ve burada' değilmiş gibisine...

ama işte güvercin onu görüyor,
dünya âlem de güvercini...
turistler resim çekiyor poz poz,
çocuklar gülüyor kikiri kikiri.

17 Aralık 2008

İYİ ŞİİR & İYİ ŞİİR

bir kör, elinin üstünde,
onun için gören bir başkasının
elinin sıcaklığını fark edince
ne hissederse,
iyi bir şiirle karşılaştığında da,
yüreğinin üstünde
tam işte onu hissediyor insan.

iyi şiirler, göğün dağları,
bayırları gibidirler
ve oralardan aşağı
yuvarlayıverir melekler
göğün hüzün balyalarını,
erinç balyalarını.

bu dağların ötekilerden farkı,
sizinle konuşabilirler, gülebilirler,
bir çakıl tanesi için, bir kavkı için,
unutulan bir ezgi,
yitirilen bir dostluk için
oturup sizinle dövünebilirler,
ağlayabilirler.

o dağlar ki, onların öteki yüzünde kalmıştır
çocukluğunuz, gençliğiniz.
o dağlar ki, yaşı bilinmeyen
büyükanneler gibi
oğullarını babalarıyla karıştırırlar, bile bile,
dünü bugünle, dünyayı ahretle...

o şiirler ki, yazılmazlar, çizilmezler,
zaman akıyormuş, aksın, aceleleri yoktur,
yüzyıllarca beklerler, beklerler de,
sonunda iyi bir şair bulur
ve bir gecede yazdırırlar ona,
içlerinde akan ırmağın çağıltısını.

18 Aralık 2008

YONTUCU PHİDİAS

şiiirinin batınî tarihine göre, yontucu Phidias,
modelinin karşısına oturup,
hiçbir şey yapmadan, öyle,
onu saatlerce inceler,
ancak modeli evine gönderdikten sonra,
çalışmaya başlanmış.

çalışırken de yanında ne hizmetçi, ne çırak,
ne çömez bulundurur,
işini bitirmeden, kral gelse,
yontuyu kimseye göstermezmiş.

(bu bilginin boşuna kaynağını arama,
mezarından kaldırırsan Phidias'ı,
belki kendisine bile
doğrulamazsın onu;

ama doğrudur, yine de,
en az Phidias'ın yontucuların piri
olduğu gerçeği kadar...

ille de bir kanıt arıyorsan,
Hesiodos'ta bulabilirsin onu:

*“Biz şairler çok iyi beceririz
yalan uydurmasını.”*

ve onu, doğrudan daha güzel,
bazen doğrudan daha doğru,
daha gökçek, daha işe yararlı
biçimde söylemesini.*)

* Tırnak içindeki sözün Hesiodos'a ait kısmı, italik harflerle yazılı olanlardır.

SOL ELLE YAZILANLAR

*Tanrı, yoktan var eden tek sanatçıdır;
O'nun bilgisi, yarattığı her şeyi,
bütün ayrıntıları, bütün bağlantılarıyla
kucaklayacak kadar sınırsızdır.
çünkü bu ayrıntıların
ve bağlantıların da
mucidi kendisidir.*

*biz çömezler, biz ölümlü ressamalar
resmimizi yaparken
dünyaya bizim katacağımız
tonları elde etmek için
O'nun yarattığı renklerden yola çıkarız.*

*renkleri en ince tonlarıyla tanımamız
ve tonları çeşitlendirmemiz mümkündür;
ama bütün bileşenleriyle bize ait
yeni bir renk yaratabilir miyiz?
bundan emin değilim.*

*çünkü bizim renk algımızın
sınırı vardır
ve o sınırı belirleyen O'dur.*

*renklerin, ışığın ve gölgenin
bileşimini çözebilir, öğrenebilir miyiz?
bu bilginin bir yararı olur mu, sanatçıya?
bundan da emin değilim.
bu düzeyde bir bilgi çünkü
bozabilir işin büyüsünü. ”*

10 Ocak 2007

ŞİİR. MATEMATİK. FELSEFE

Kâinattaki bütün öteki gök cisimleri
bir bütün olarak düşünüldüğünde,
yerküre o bütünün içinde
çölde bir kum tanesi gibi kalırmış.

Gelgelelim, insanoğlunun hayal gücü
kâinatı, içindekilerle beraber
birkaç defa içine
alabilecek kadar büyüktür.

Çünkü tasarlayan zihin
tasarlayabildiği
her şeyden
daha büyüktür.

Ve insanoğlu yerkürenin,
yani kum tanesinin
üzerinde yaşadığına göre,
bu kum tanesi
içinde yer aldığı çölden,
yani kâinattan,
büyüktür öyleyse.

yerkürenin üzerinde milyarlarca insan
tutunabildiğine göre,
kum tanesi kâinattan,
yerçekimi de, öteki bütün
gök cisimlerinin çekim gücünden,
bu güçlerin toplamından
kat kat daha büyüktür.

o halde bir tek düşünce,
bir tek yeni düşünce,
bir tek özgün dize,
o dizede yerini bulmuş
bir tek güzel kelime
bütün bir dilden,
bütün bir evrenden,
kat kat büyüktür.

21 Aralık 2008

ŞİİR, GEOMETRİ, ESTETİK

karga, ağzındaki cevizi
yukarılardan sert zemine bırakır,
kabuğunu kırmak için cevizin;

sanatçı ters yönde yapar bunu;
acıısıyla, neşesiyle, varlığı
oyuna çevirmek için,

ceviz ya da portakal biçiminde
üçer beşer atar tutar havada,
ama yere düşürmez onu.

oyunla gerçeği, gerçekle oyunu
bozup tuz buz etmeden yapar bunu,
suyun suyla karılması nasılsa işte öyle...

bütün açlıkları, susuzlukları
bastıracak bir uyku
ırmağı akıtmaktır tutkusu;

bütün üçgenleri, çokgenleri bir vadide
toplamak ve bir bufalo sürüsüyle
dayanıp insanlığın zihnine

bir esrime, bir erinç gediği açmak
balinanın karnında,
hayat gibi çoksesli, ölüm gibi yuvarlak...

12 Aralık 2007

'BİR KÖPEĞİN TASVİRİ'

şimdi denecektir ki, bir şair de
bir ressam gibi, bir köpeği
ya da bir böceği betimlerken bile,
aslında, sözün üst katmanlarında,
herhangi bir tepeden,
herhangi bir ölümsüzün gözüyle
kendini, kendi ruhunu izlemekte,
onu betimlemektedir.

bence bundan daha önemli bir doğru şudur:
köpekle ya da böcekle, sanığın
kendi ruhu arasında kurduğu özdeşlik
ne kadar derinlere iniyorsa,
işte o kadar derinlemesine bizi de,
yani şairin türdeşi olarak
tüm insan soyunu da
kuşatmaktadır, anlattıkları.

bu haliyle bize sadece tasarlanmış
ve güzel terennüm edilmiş bir düş, bir oyun,
bir mit gibi görünen edebi keşfin altında,
bildiğimiz, alıştığımız, içinde kendimizi
güvende hissettiğimiz gündelik gerçekliği
içine çekecek, onu yiyip yutacak,
daha büyük bir dip gerçeklik
katmanı yatmaktadır.

ama ne Duruşma, ne Şato, ne Amerika'da değil,
fakat şiirin gizli tarihine göre,
Praglı Franz Kafka,
israiloğullarının bu son peygamberi,
bir ara yazmaya heves ettiği,
içinde iki kardeşin birbiriyle
savaşıp durduğu bir başka romanında
anlatacaktı ruhun bu en iç serüvenini.

“sağlam bir çekicim var, ama
ne demir dövabiliyorum,
ne çivi çakabiliyorum onunla,
çünkü *sapı kor gibi kızgın**
ve iki başı da iğne gibi sivri!”
diyecekti, kardeşlerden biri
çarmıha gererken ötekini,
bu yazılmamış romanın sonunda.

30 Nisan 2009

* Kafka'ya ait, italik yazımla geçen alıntı:
“sağlam bir çekicim var,
ama yararlanamıyorum,
sapı kor gibi sıcak. ”

DEVE KUŞU

şair de, devekuşu gibi,
başını kuma sokuyor,
sokuyor, ama,
o, başını kuma soktuğunda,
ruhunun, yeraltında
gizli geçitlerden geçerek,
onu kovalayan kaderin
bin yıl arkasına
yahut bin yıl önüne
geçmediği
nereden bilinebilir ki?

13 Aralık 2007

GÖĞE TIRMANAN KEÇİYOLLARI

YAŞLI ŞAİRDEN DERGİ YÖNETMENİNE

Değerli M. Beyciğim,

*Derginizde görevli bir hanımefendi
dün benden Sezai Karakoç için bir yazı istedi;
ben de bu büyük şaire adanmış
bir şiirimin olduğunu söyledim kendisine.
İlişikte, Sezai Karakoç'a adanmış o şiir;
'Güvercin Besleyen Adam'ı
bulacaksınız.*

*Şiir özgün sayfa düzeniyle altı sayfa
(paragraflar birbirine karıştırılmamak şartıyla,
derginizde, sanırım, iki sayfayı doldurabilir);
uzunluğu yayında bir sorun çıkarır mı,
bilmiyorum,*

*ama bu şiirin, biraz adandığı kişiyi,
ve daha çok da bu kişide çağdaş bir örneğini bulduğumuz
Doğulu, cezbe ehli, öncü, mesiyenik şair karakterini
betimlediğini düşünüyorum ben,
bilmem, size de öyle gelecek mi?*

İşte bu şiirle kucaklarım sizi!

GÜVERCİN BESLEYEN ADAM

Sezai Karakoç için

gözüm derin döner benim!
kederlerini toplayıp yerin
göğün yamaçlarına eken kim?
benim güvercinlerim!

hikâyem yok sanılır,
halbuki ben sizin aşklarınızı
ağır ağır, korka korka yaşadıklarınızı
serçe parmağımla kaldırır,
ütülü hayallerinizi,
naftalin kokulu nostaljilerinizi
arasatta kuşlara yem saçan âmâlara
bahşiş diye dağıtırım.

herkes kendi kuşunu uçurur
kendi omuzlarından;
her kuş kendi tüylerine bölünür
kendi çığlıklarıyla.

benim paçalı kumrularım,
alev alev kebûterlerimse
sizin buzlu camlarınıza çarpar,
zırhlarınızı gagalar,
aklınızın kıyısından geçer,
ruhunuzun çevresinde dolanır,
dolanır ama şapkalarınıza sığmaz,
omuzlarınıza konmaz,
falınızı okumaz.

sizi mezarlarınızdan çağırayım mı?
sizi taraçalarım çıkarayım mı?
size melekûtumu gezdireyim mi?
tüylerinizi toplayıp kucak kucak
sizi rüyalarınıza savurayım mı?

taş kanatlı feleğinizi
boğazlardan geçireyim,
tepelerden aşırayım,
gemilerden uçurayım mı?

▪

gözüm derin döner benim:
ak güvercinlerimi uçurur
bakar dururum arkalarından
bakar dururum;
baktıkça bir an gelir
gök kadar büyük ıssız
ve yer gibi bozbulanık
bir aynaya savrulurum,
kendi girdabıma kapılıp
kendi deniz diplerine ruhumun...

baktıkça bir an gelir
kendi gözbebeklerime
bakmaktan yorulurum;
belki yorulmam da hani
biraz sarhoş olurum;
bazen de olmayı durduramaz
olmuşken yok olurum:
gamze kadar bir bilinç
gök dolusu bir esrime içinde
kendimi yitirir yitirir de sahi
sonra nasıl bulurum!

avuç kadar bir rahimden alınıp
okyanusa bırakılmışım da sanki
bir damlacık boyamla
rengime boyamışım
bütün bir okyanusu.

içimde ne var olmanın gamı
ne olmamanın korkusu,
ya her zerrem göz olmuş
ya da tüm öteki gözlerden
benmişim seyreleyen.
gören nerde bitiyor ve görülen nerede
kendi suretiyle başlıyor
ya da başlıyor mu mesela,
bilir miyim, bilemem.

ak güvercinlerimi uçurur
bakar dururum arkalarından,
bakar dururum;
baktıkça da an gelir
nerdeyim unuturum;
göğün mahzeninde mi
yoksa çatı aralığında mı yerin?

gördüğüm bir düşüş mü, bir göğe çekilme mi?
merakın güvercin kanatları mı uçurdu,
yoksa tecessüsün örümcek ayakları mı
getirdi buraya beni?

gökyüzünün mavisinde yosunlar,
mercanlar, resifler arasında,
batık mavnaların kaburgaları,
hayalet şehirlerin rüya katmanları,
sükût kuleleri, kemik tarlaları arasında
ruhun öteki yüzündeki, bilincin dibindeki
resimleri, dövmeleri fark ederim:

kabukları, yongaları birbirine karışmış,
ağızları kaderle ve balçıkla
mühürlenmiş öteki benlikleri,
derin uykulara kayalara gömülü
çobanları, kralları, kâhinleri...

rüzgâr kumla örtmüş her birini,
her birinin oyunlarını, repliklerini
kuyularını, kırbalarını, dudaklarını
göz oyuklarını;

semtlerine uğramıyor artık,
avlularında uğuldamıyor,
kapılarını çarpıyor,
mumlarını titretmiyor.

ak güvercinlerimi uçurur
bakar dururum arkalarından,
bakar dururum:
onlar öyle çatırdattıkça
güzelim taklalarıyla göğü
benim kollarım kanatlarım çoğalır;
dağa taş savrulurum,
kurda kuşa bölünürüm.

oyun değilim oyun değilim,
oyunun hüznüyüm belki.

mahzen değilim kilitli demir kapı
değilim değilim,
kapı aralığıyım.

gürz değilim, balyoz değilim,
buz değilim, tuz değilim,
köz değilim, değilim, değilim!
nakış nakış kar tanesiyim.

yahşı gönöl bulamasam inecek
kendi sıcak örsüme,
kendi yalnızlığıma
yağar eririm.

tenin haşerelerine dağıttım
yerde yaşadıklarımı,
âsâları kemiren kurtlara güvelere;
uyudum uyandım ne gördümse çıktı;
pir süleyman peygamber
kalktığı gün mezardan,
kuşların ve sözlerin padişahı,
onun omuzlarına tüneyecek,
tahtına süs olacak, diline tat,
neşidelerine tavuslu nakış
oyalı yalnızlığım benim,
çingiraklı tüylerim
ve kanatlı sözlerim
belki.

Nisan 2002

ÇİN'İN IRMAKLARI: SUDA ERİYEN ÇİNLİ

Ermış Çu-Yuen, Çin'in en içrek şairi.
Bir ömür boyu söylemek isteyip de
Söyleyemedikleri
Günün birinde
Azgın bir nehir görünümünde
Yoluna çıkıyor.

Çu-Yuen, aşır bu nehri
Yüce ruhların, yaban keçileri
Ve kır çiçekleri gibi
Ölümden habersiz yaşadıkları
Kutsal Sumeru dağına
Tırmanıverecek.

Önünde sular kıpkızıl,
Dalgalar yaralı dragonlar gibi;
Ve matarasında tek yudum olsun
Şarap kalmamış;
Ama öteden
"Çu-Yuen, Çu-Yuen!"
Diye dağ çağırıyor.

Ve hiçlik duygusu:
Perçemi kilden küçük bir tanrı;
Boynuzlu yılanın içinden seslenen:
“Çu-Yuen, Çu-Yuen!”

Bir çocuk,
Bir bambu kafesten;
Bir bülbül, has bahçeden;
Ve bir kadın,
Yanan bir kuleden:
“Çu-Yuen, Çu-Yuen!”

Ve yürüyor suların üstünde,
Yalpalayarak
Sarhoş Çu-Yuen:
Ve o adım attıkça,
Nilüfer çiçekleri
Başlarını çıkarıp çıkarıp sudan
Onun önünde
Basamak basamak
Ve mısra mısra sonsuza giden
Bir yol döküyor,

Ve u-Yuen,
Çin'in en büyük gezgini,
Suların ve nilferlerin üstünde
Kederli, sarhoş yürüyüşüne
İki bin yıldır devam ediyor;

Ara sıra kaldırıp
Kaftanının eteklerini,
Ayağının ucuyla
Suya iterek
Tacını, tahtını
Bir imparatorun.

Mayıs 1992

ENDÜLÜSLÜ ŞAİR

Sen bahçe duvarından
Atlarsan, Federico,
Ben hemen arkandan gelirim!

Sen incir ağacına
Dalarsan, Federico,
Ben de dalarım senin ardından!

Ve hem has bahçenin,
Hem bütün bağların, bahçelerin
En büyük bahçivani

Suçüstü yakaladığında
İncir ağacının içinde
İkimizi, Federico,

O Büyük Bahçivana,
“Federico García Lorca’dır onun adı!”
Diye, itiraz ederim ben,

“Kendi incirlerini topluyor o,
Kendi odlarını, kendi ağtılarını,
Kendi dizelerini bu has bahçede;

Varsa, hem bu bahçenin
Hem başka bağların, bahçelerin
Çapulcusu benim, tufeylisi ben!"

30 Ocak 2010

BİR İNCİL MÜELLİFİ

bence siz, bay incil müellifi,
tasarlarken Prens Mişkin'i,
bu gecikmiş yalvacın
eğilip insanın yoğrulduğu
balçığı avuçlamasını,
buram buram balçığın kokusunu
içine çekmesini,
sonra da uzanıp gökyüzüne,
çamurlu elleriyle
okunaksız yazılar yazmasını,
nahif resimler çizmesini
istediniz, öyle değil mi?

ve bunu yaptırırken de,
insanoğlunun, aptal, cüretkâr
ve muhteşem el izini,
böylece, bırakıp gökyüzüne,
bilinmez lekesiz
ve saydam güzelliğini
görünür kılabileceğinizi
düşündünüz, öyle değil mi ama,
susmayın Fyodor Mihailoviç,
susmayın Fyodor Mihailoviç
Dostoyevski!

FYODOR MIHAILOVIÇ'İN SARADAN UYANIŞI

işte o bin yüzlü balçıktan
can bulup yüz devşirdiğiniz,
diliniz çözülüp uyandığınız zaman
bölünmüştür, seslere, sözcüklere
dağılmıştır da benlik,
çavlanlara tırmanan gümüş balıklar gibi,
cezbeler, köpükler arasında
döneceği bedeni aramaktadır: ■

kurda kuşa bırakılan
bu, lazarın kendisi mi,
yoksa, lazarın içindeki
cinler mi, ifritler mi?

ağrı acı yoktur çünkü,
mihnet yoktur;
ama keder...
öyle büyüktür ki keder!

yaklaşmayın aman, sual olmasın!
bakın, kader sizi tutar,
sonra yontar!

yüksük kadar daralır,
daralır ve donar
yüreğinizde!

sonra çulları, partallarıyla hayat,
çarmıhtan indirilmişçesine,
yığılır üstünüze!

ve yumruğunuzun içinde
sıkıştığınız arz kadar ağır bilgi...
bilgi mi, ne bilgisi?
bu yalnızca
yüzünüzü sığmayan ruhunuzdur!
ve dipten, hemen altından, aklın,
sayhalar, salyalar atarak
mezardan kalkan kelâm...

kelâm ki, demini bulmuşsa,
damakta safi varlık!

hani kalkıp, o an bir fikrin,
bir rüyanın,
bir vehmin arkasından gitmeye
takat bulabilseniz,
rüzgârıyla kapıyı, önünüzde
mutlaka ‘en güzel’e,
kusursuz ve tam olana,
görülmemiş ve söylenmemiş olana
aralayacak;

meğer ki göz
gördüklerinin
seyrine dayanabilsin!

YAŞLI ŞAİRDEN GENÇ DOSTA

Değerli S. Bey,

Sizi bir Cummings-sever olarak hatırlıyorum.

Yanılıyor muyum?

İlişikte 'Genizden Konuşan Prens' isimli

bir şiir bulacaksınız. Bakalım, dostunuzu

benim kuşandırdığım giysiler içinde

ve benim kumpanya çadırımda

nasıl bulacaksınız.

11 Kasım 2006

YAŞLI ŞAİRDEN GENÇ DOSTA

*'Genizden Konuşan Prens'i elbette
Borges Defteri'ne gönderebilirsiniz, 'mal' sizin!
Yalnız şiirde bir iki yerde yazım hatası tespit ettim;
onu son biçimiyle bir kez daha postalıyorum size.
Borges Defteri'ne göndermeyi düşündüğünüz yazıyı
bana da postalarsanız, bu, benim için.
şiirin elde ettiği en değerli ödül olacaktır;*

13 Kasım 2006

YAŞLI ŞAİRDEN GENÇ DOSTA

*Yazınız için elinize ve gönlünüze sağlık.
Engin zihinsel birikiminizi ve nitelikli çabalarınızı
benim bir şiirim çevresinde
değerlendirmeyi düşündüğünüz için
size teşekkür ederim. Fakat, üretken ve verimli
bir mecraya girebileceğini umduğum
dostluğumuza güvenerek,
size, bu yazıyı şimdilik yayınlamamanızı öneriyorum.
Şaşırmış olabilirsiniz, ama bu şaşkınlığınızı
giderebileceğini düşündüğüm
daha geniş bir açıklama için
bir iki gün içinde
size geri dönebileceğimi sanıyorum.*

28 Kasım 2006

YAŞLI ŞAİRDEN GENÇ DOSTA

Değerli S. Bey,

Bir Cummings uzmanından onun hakkında bir yazı istenseydi, sizin yazınızdan âlâsı ortaya çıkmazdı, herhalde.

Burada, bir 'fakat' sarfetmekten kendimi alamıyorum.

Bunu açık sözlülüğüme verin. Evet, fakat yazınızın, Cummings üzerine değil de, 'Genizden Konuşan Prens' isimli şiir üzerine olacağını önceden söylediğiniz için - Cummings konusunda içerdiği, o her türlü övgüyü hak eden, ince ve uzmanca yorum ve çözümlemelere rağmen - yazıda söylenenin neredeyse tersini görünce, insan biraz duraksamadan edemiyor.

Önce, yeri gelmişken, bütün yapıp ettikleriyle, yazdıklarıyla, terennüm ettikleriyle, kendisiyle ve okuruyla oynadığı oyunlarla, kazandığı, kaybettiği sınavlarla, kısacası kendine has ve biricik olan varoluş macerasıyla, Cummings'i, nesnel bilgi düzeyinde sizin kadar bilmediğimi, tanımadığımı itiraf etmeliyim.

Ama iyi balina avcıları, iyi balınayı (iyi şiiri, iyi sanatı) millerce ötelere, kuyruk vuruşundan (balinalar kuyruk vurur mu, bunu bilmiyorum) tanırlar ve ondan takriben kaç ton ispermeçet yağlı çıkarılabileceğini de tahmin ederler, sanıyorum.

Gençliğimde bazı edebiyat dergilerinde
Cummings'in birkaç şiirinin çevirisini okumuştum.
Ne yazık ki, şimdiye kadar ne tek tek kitaplarına,
ne toplu şiirlerine, ne de biyografisine,
varsa günlüklerine, hatıralarına ulaşabildim.

. . . . O birkaç şiirde uçumlu silüetini
ve kemiklerinden sızan ışığı gördüğüm Cummings
hep aklımda kalan, zihnimde yeri olan şairlerden biri oldu.
Benim lügatimde 'akılda kalmak' demek, "Seni gördüm,
ruhunun sokaklarını, arsalarını, bahçelerini gördüm!
Oynadığın oyunlar için bir şey diyemem, ama
oyun oynama tarzını sevdim!
Sur içinde aynı sokağın çocuklarıyız, biz!"
Sözleriyle yanına yaklaşılacak biri olmak demektir.

. . . .
Kimdir Cummings? Ve kim olabilir bizim için? Biz, Türkçe
konuşan, Türkçe düşünen, Arapça yakaran, Farsça divanlar,
mesneviler yaratmış olan, Hint, Çin, Asur, Babil, Mısır,
Kenan iklimlerinde dolaşıp gelmiş, iliklerine kadar İbrahîmî
arketiplerle bezenmiş, kadim Yunan'ın, Bizans'ın
tam üstünde oturan, o toprağa kök salan, boy veren,
çiçeklenen ve köklerini ve dallarını Avrupa'nın yüreğine
kadar uzatan Yakın Şark'ın ve Urumeli'nin, Anadolu'nun
çocukları için?

Bunu, kendi dilinin cangılında yolunu ararken,
geriye doğru elli yıllık bir mesafenin ötesine geçemeyen
son birkaç kuşak Cumhuriyet dönemi şairlerine değil,
hayır,

Rumî'ye, Fuzuli'ye, Yahya Kemal'e, Necip Fazıl'a,
A.H. Tanpınar'a ya da Edip Cansever'e sormalı, bence:
Cummings kimdir? Kim olarak bilinmeyi hak etmektedir?

*Bir bahçe değil, bir şehir asla değil, çölde küçük bir vaha.
Küçük, nahif, pitoresk bir vaha, suluboya resim gibi..
Bakın, bu haliyle bile onu başımıza taç yapmaya hazırız.
Hazırız, çünkü, bahçelerin, şehirlerin ve vahaların
ötesine götüren yol üzerinde kısa bir dinlenme için
konaklanabilecek bir vaha olarak görebiliyoruz onu.*

....

*'Genizden Konuşan Prens' şiirinin verdiği esinle
bir yazı yazmak için masaya oturacağınızı düşündüğümde,
sizden beklediğim yazı, açık sözlülükle ifade edeyim ki,
bir kaza ve sıkışıklık hali söz konusu olmadıkça,
şiirin kendisini neredeyse surların dışında bekleterek
ya da surların dışında ağırlayarak,
baskın Cummings hayranlığıyla demeyeyim de hani,
baskın Cummings sevgisiyle
ya da Cummings beğeniyle kuşatılmış,
sadece ve sadece Cummings uzmanlığına dayanan
bir yazı olamazdı, herhalde.*

Açıkçası, şiiri size gönderdikten sonra yazdığınız ilk

notun

*bende uyandırdığı beklenti de, doğal olarak, bu değildi.
Nitekim, yazınızın yayını konusunda benim gösterdiğim
hemen ilk duraksamada, incelik gösterip, ben daha bu
açıklamaları yapmadan, sorunu fark etmeniz,
hatta gönül indirip üzüntünüzü belli etmeniz,
sizde gördüğüm duyarlılığın düzeyi
ve niteliği konusunda hiç yanılmadığımı göstermiş oldu.
Bu da her halükarda, dostluğumuz hesabına,
bu muhasebeden kazançlı çıktığımızın bir göstergesidir.*

*O zaman cesaretle, yazınızdaki sorunun temeline
inebiliriz.*

*Yazınızda, bence, eksik olan ya da bir yaklaşım hatası
olarak
işaret edilmesi gereken husus, onun, Cummings hakkında
ince ve uzmanca bilgiler; girift değerlendirmeler yanında,
sizi bu yazı için masaya oturtan şiirin kendisi konusunda,
bu şiirin kendi kahramanı, kendi Cummmings'i
konusunda,
. . . . açık seçik bir dikkat çekmenin ve çözümlemenin
yer almamış olmasıydı.*

*Şiirde Cummings'le simgelenen nahif
ve aykırı sanatçıdan,
köklerini topraktan çıkarıp dünyayı dolaşmaya çıkan
uyurgezer ağaçtan,
genizden konuşarak mucizeler yaratan virtüözden,
kekeme Hamlet'ten ve tabii onu kuşatan, sıkboğaz eden
at sineklerinin, kurtların, çakalların, leş kargalarının
yarattığı şenlik ve senfoniden, hiçbirinden, hiçbirinden
haberdar olamıyordu okur bu yazıda.
O kadar ki, sadece sizin kendi Cummings algınızı
desteklediği için seçilmiş gibi duran alıntılar
ve şiirin ruhunu Paul Celan'ın
ve Cummings'in gölgesinde ağırlayan satırlar da olmasa,
yazı, kendisini yola çıkaran saiki bütünüyle göz ardı eden,
belki bir Cummings tebliği olarak ulaştığı sonuç bakımından
oldukça başarılı ama fazlaca olağan,
bir 'Cummmings güzellemesi' (bu sizin deyiminiz)
olmaktan öteye geçmeyecekti.*

■

*Oysa şiirin ne bir güzelleme olmaya,
ne böyle bir güzellemeye destek olmaya niyeti vardı.
Çünkü, pencerenin camı biraz hohlanıp silindikten sonra
bakılacak olursa, görülecektir ki,
şiirin asıl kahramanı Cummmings değil, fakat,
Batı düşüncesi yanında, Doğu irfanına da, fark edilmiş
ve özümsemiş mensubiyetiyle,
bu mensubiyetlerin verdiği özgüvenle,
Cummmings 'e bir hayran gibi değil,
fakat yalnızca bir akran,
bir arkadaş edasıyla yaklaşan,
hatta onun başını okşayan, sırtını sıvazlayan,
ona kendi görüntüsü konusunda ilginç fikirler öneren,
Pound ve Eliot gibi akranları arasında
onu arkalayıp öne çıkaran,
şu bizim, hayalgücü bir batında Webster sözlüğündeki
sözcüklerin sayısı kadar kedi doğuran
'yoksul prensimiz'dir.*

*Olması gereken de buydu. Yani 'Yakın Şarklı'
bir gezgin, bir gözlemci olarak kendimizi koymamız
ve pekâla hak edebileceğimizi görmek için
kendimizi biraz yormamızın yeteceği yer burasıydı.*

....

*Kendimi nasıl da kaptırmışım!
Size yazarken, sakalım uzayıp girmiş dizlerime kadar!
Bu kadar olmamalıydı.
Çünkü, biliyorum, bunun bir de okuması var:
Benim böyle bir alışkanlığım yoktu, ama nedense,
bu son zamanlarda, söylemek istediklerimi söylemek için
bana verilen son fırsatları kullanıyormuşum gibi
bir duygu içinde buluyorum kendimi sık sık.
Başladığım lafın sonu gelmiyor.
Bakın işte, şimdi bile içimden bir şey
(güzel sözlerin cini, bu) ayartıyor beni
ve bendeki bu hali 'enthusiasmus masqualis fobia mortis'
gibi uydurma bir çiçek adıyla yaftalayayım istiyor
(güya 'ölüm endişesini maskeleyen coşku hali' demekmiş.
Ah keşke Latince öğrenmek için bir yıl fazladan verilseydi!)*

*Ama, gerçekten de, neden böyle bir şey daha önce
hiç aklıma gelmedi?
Hastalıkları neden çiçek adlarıyla isimlendirmiyoruz, sahi!
Ve biz onları, böylece, neden, içimizde bir çiçeğin
tomurcuklanıp açması gibi yaşamıyoruz!*

*O zaman ne şenlik olurdu ama, bir düşünsenize!
Hastalığın bir çiçek olduğuna
kendimizi bir kere inandırdıktan sonra,
artık ondan korkmamıza,
onunla savaşmamıza gerek kalmazdı.
Büyümesine, sürgün vermesine ve içimizi sarıp
orayı bir bahçeye çevirmelerine ses çıkarmaz,
hatta bunun için çiçeklerin Sahibi'ne şükür bile ederdik.*

*İlişikte, meramımı, bunca uzun laftan çok daha doğrudan
çok daha iyi, çok daha anlatacağına inandığım bir şiiri,
'Manifesto' şiirini postalıyorum size; toplam beş sayfa.
Bu yazıyı ve ilişikteki şiiri ve doğal olarak,
dün öteki dostlarımla birlikte size de postaladığım
'Tanrının Şehri'ni okuduktan sonra haberleşelim.*

....

*Gerçek dostluklar; göğüs kemiklerini kırarcasına
sıkı kucaklaşmalara dayanıklı olanlardır.*

30 Kasım 2006

GENİZDEN KONUŞAN PRENS

tanrı senden
yazdıklarını suluboyayla
anlatmanı isteseydi
bay edward estlin cummings
muhtemelen
biraz görünür olsun diye
kanatlarının ucu hafifçe
yeryüzünün toprağına bulanmış
uhrevi bir kelebek
resmi yapardın

bir çocuğun alt çenesine
konacağı tutmuş
şaşkın bir kelebek

ben sende
işte o resimdeki kelebeğı
ürkütmemek için
altmış dokuz yaşına kadar
çenesini kıpırdatmadan tutan
yani genizden konuşan
yahut pek pek arada ısıklık çalan
şairi görüyor
ve diyorum ki
bak estlin

ne ezra pound ne t.s. eliot
ne de bir başkası değil hayır
biraz kekeme olsan da
ve genizden konuşsan da
ingiliz dilinin geçen yüzyıldaki
prens hamlet'i
kuşkusuz sensin
sevildiğini bil

ve ister cennet olsun
ister cehennem ötekilerin yeri
senin ağırlanacağın yer
kelebek tozuna bulanmış
kurşun kalemle
yine senin kendi elinle
tanrının şiir gezegenine
kondurduğun
o bekar evi

bir ev ki
kapısının önünde
birbirini kırıyor
amerika'nın gelmiş geçmiş
bütün başkanları
teksaslı petrolcüler
mafya babaları
paragöz film yapımcıları

ben çekeyim ben çekeyim
diyerekten
prensın ayağından
devletlü çizmeleri

altının kokusunu almış deyyuslar
yalayacaklar
çizmelerinin tozunu belli
ama haberleri yok
sen uyuklarken
çizmelerinin kalkıp
dünyayı dolaşmaya çıktığından

haberleri yok
çizmelerinden birinin arizona'da
altın ararken
ötekinin isfahan çarşısında
sesini seninkine benzeterekten
genizden bluzlar çıkırıp
polkalar yaparak halktan
new yorklu evsizler
ve batının tükenmiş hayal gücü için
bağış topladığından

bu yüzden de isimleri
ünvanları süslü büyük adamlar
mezarlarından kalkmış
çizmelerini ve kemiklerini
parlatmak için senin
kapına toplanmışlar
canelbury başpiskoposu da düşün
sıraya sokmaya çalışıyor
bütün bu hödükleri

arada bir de bak unuttuyordum
marilyn monroe çıkıyor
komşu mezardan
uçuşan eteğiyle
kaval kemiklerini
örtmeye çalışarak

ve marilyn monroe'nun her zuhurunda
bir keçi yavrusu kurtulup kaçıyor
bazen de besili bir domuz yavrusu
cübbesinin altından başpiskoposun
ve her seferinde havaya hoplatıyor
bu yakışsız durum
tek ayak üstünde
ekselanslarını

tabii bozuntuya vermeyor
muhterem peder
isanın etinden yedürüverüp
kanından içirerekten
körleyor nefislerini
eteklerini dalayan
köpek balıklarının
kameraların
ve hollywood'un
konu kıtlığı çeken
kan emici
senaryo yazarlarının

bütün bunlar olurken de
doğrusu sen değil de hani
şu 'kelebekli çocuk'
fıkrını ortaya atan
bizim dokuz rüzgârlı
tekeş çizmeli derviş
kaderin ya da şiirin
tozlu yollarında
ebediyeti başının altına koymuş
öyle uyuklarken
gölgesinde huş ağacının

rüyasında imgeleminin
tek batında
Webster sözlüğündeki
kelimelerin sayısı kadar
enik doğuran
bir kediye dönüştüğünü
görüyor güya

bırakalım görsün
bu yalnızca rüya

ve bunun üzerine tanrı da güya
her doğan kediye
konulacak ismi
kulağına cıvıldasın diye
tutup ezberi kuvvetli
kurra mı kurra
bir serafın gönderiyor
yoksul şehzadesinin
çulları arasına

ismi güzel sözlerin cini olan
bir kitap faresi

buna ne dersin peki

fikir o kadar güzel ki
ben olsam şahsen
senin yerinde
gel de inanma derim

16 Ekim 2006

ŞAİRİN ÖLDÜĞÜ GÜN

13 Temmuz 2002

Ece Ayhan'a

kralların ve ermişlerin öyküleri tükendi;
karıncalar senden mi bahsedecekler şimdi?
böcekler senden mi bahsedecekler,
güzel sözlerin cinleri,
otlar, çalılar ve dikenler
senden mi bahsedecekler?
sonunda oldu mu, bu?

zeytin ağacının gümüş yaprakları,
sedir ağacının serin ve kederli mavisi,
vadilerin dumanlı ikindileri,
dik başlı suları küçük derelerin,
ve ağırbaşlı çağılıtları daha büyük olanların
ve daha büyük ruhları daha büyük varlıkların
daha büyük anışlarla
hep senden mi bahsedecekler bugün?

hem de bildiğimiz sesleri kullanmadan;
rüzgârın dudağını dudaklarına bastırarak,
rüzgârın göğsünü göğüslerine bastırarak
ve yaralarına bastırarak sonra
ardında bıraktığın siklonları, alizeleri...

ve bir mektep kaçağının mendili gibi
biraz buruşuk, biraz pasaklı,
ama içi ak güvercinlerle
ve beyaz farelerle dolu
doğurgan şiirini, senin.

demek, sonunda oldu, bu!
demek, seni de çağırdılar!

ama bilmelidir mezar kazıcıların,
bilmelidir edebiyat öğretmenleri,
işlerinin seninle
kolay bitmeyeceğini!

ve bilmelidir laf ebeleri,
toprağa bıraktığın döllerle,
mezarına götürdüğün sırlarla
belki karıncaların, otların, ağaçların
kalplerinden geçerek,
belki bildiğimiz sesleri,
sözleri kullanmadan
biz fani okurlar için her dem
her şiirinde yeniden
yeniden dünyaya geldiğini.

Ağustos 2002

GÖĞE ÇEKİLİŞİNİN DÖRDÜNCÜ SENE-Yİ DEVRİYESİ

Ece Ayhan için

şiiirlerim insan sûretinde indi, ağabeyler;
Beyoğlu'nun arka sokaklarına dağıldılar;
yokluğunda aratmamak için beybabalarını
barlara takılıyor, batakhanelerde sabahlıyorlar;
şiiirlerim İsa mesleğine girdi, yarenler.

doğuştan sarhoşlarla düşüp kalkıyor,
yerini bulamamış bir 'piyanist'le
dört el longa tıngırdatıyor,
'öksüz bar kızları'yla
merdiven diplerinde
öpüşüyor öpüşüyor öpüşüyor
gülüşüyor, ağlaşıyorlar...

ve dönmek için, şiiirin yoksul havarileriyle
göklerin kalenderan krallığına,
anasını satıp edebiyatın,
cennette, avuç içi kadar olsun,
bir meyhane açmayı planlıyorlar.

18 Mayıs 2006

ÇİN'İN IRMAKLARI: TU FU (M.S. 713-770)

“Sarı ırtan olmayan biri, yüzünü gerdirerek kendini Çinli Tu Fu 'ya ne kadar benzetebilirse, onun şiirlerinin başka dillere tercümeleri de ancak o kadar asıllarına benzetilebilir.” diye uyarıyor beni, güzel sözlerin cini.

Şiirleri ne kadar iyi huylu, yumuşak, çalkantısız gözükmürse gözüksün, Tu Fu'nun kendisi huysuz, çabuk parlayan ve parlayınca da, bir bilgeden beklenenin tersine, güçlkle yatışan birisiymiş. Öfkeliğinde ağzından alevler püskürtür,

dağları yerinden oynatır, göğü alaşağı edermiş. Gelgelelim, şiir yazmaya oturduğunda, Tanrının evreni yaratmaya karar verdiği o ilk gece ve ilk denemelerde olduğu gibi, deliksiz bir sessizliğe dalıp gidermiş.

İlk şiirini altı yaşında yazdığı kaydediliyor. Yirmi yaşında yollara düşmüş ve yolculuğu hemen hemen ömrünün sonuna kadar sürmüş. ‘Şeftali çiçekleri’nin, suyun üstünü bütün bütün örttüğü’, hayat ırmağının söz denizine karışıp yittiği yere kadar...

Yolculukları sırasında öyle acılar çekmiş, öyle çok
aç kalmış, açıkta gecelemiş ve bunları öteki yolculara
öyle içe işleyen, öyle görkemli bir dille anlatırmış ki,
dinleyen, kendi yaşadıklarını, onun anlattıkları yanında,
kamp ateşine atılan çalı çırpı gibi önemsiz addedermiş.

Ömrünün son yıllarında anlatım tarzı
o kadar incelmış, o kadar hafiflemiş ki,
hafif bir rüzgâr esecek olsa, söyledikleri,
zayıf, çelimsiz şairi de aralarına katıp
papatya tüveyçleri gibi havada gezinirlermiş.

Bir gün tek başına bir kayıkla suya açılmış.
Tekneyi sürükleyen fırtınadan çok,
bir iç esintinin dümen suyunda,
denizin ve karanın, oyunun ve gerçeğin
bittiği yere varıp dayanmış...

Burası bir örende, terk edilmiş eski bir tapınakmış.
Günlerce, belki aylarca sonra
çobanlar onu orada bulduklarında,
açlıktan ve soğuktan yarı ölü gibiymiş,
örümcek ağı altında uyuklayan bir tanrı fosili gibi...

Burası Lung-Yung şehrinin yakınlarında bir yerniş.
Şehirde şairi tanıyanlar çıkmış. Bir kral, bir yalvaç gibi
karşılamışlar onu ve şairin dünyaya bu ikinci gelişini
bir şölenle kutlamak istemişler. Ve ömrünce çektiği
aılığın her türlüüne ilk defa baş kaldırmak isteyen Tu Fu

bu ‘son akşam yemeğinde’ o kadar yemiş, o kadar içmiş ki,
‘çatlamış’ demeyelim de hani, ertesi gün ölü bulmuşlar onu.
Öldüğünde elli yedi yaşındaymış ve ağızının kıyısında
şiirlerindeki o ıstıraplı, hazin tebessüm varmış,
o elmas gibi parıldayan ve iyi şarap gibi de
insanı daha ilk yudumda çarpan tebessüm...

PRAGLI MESİH

Yiddiş tiyatrosunda oyuncu dostlarını
Görmek için bazı geceler
Oyundan önce kulise giren Kafka'yı,
Bu gecelerden birinde, arkadaşları,
Biraz oyun eğlence olsun diye,
Başına dikenli bir taç geçirip,
Yahudilere kral yapmak istediler.

Gettolara özgü bastırılmış hayal gücünün,
Başlangıçta şaka sınırları içinde
Yüzünü göstermiş olsa bile,
Çok geçmeden vardığı
Bu sınır tanımaz taşkınlığa karşı
Şiddetle karşı koyması
Bir işe yaramadı, Kafka'nın.

Şaka, giderek şaka olmaktan çıktı.
Oyuncular oynadıkları oyuna
Kendilerini öyle bir kaptırdılar ki,
Oyun, külün suyu emmesi gibi, gerçeği emdi,
Daha doğrusu, gerçek tarafından emildi;
Öyle ki, sonunda, cellatlar için de,
Kurban için de artık ondan ayırt edilemez oldu.

Kafka'nın bütün direnmelerine
Hatta yalvarmalarına rağmen,
Binlerce yıllık sürgünün,
Sefalet ve aşağılanmanın yarasını,
Ruhlarında kaynaşan bu yılan yuvasını,
Oyunun verdiği gelgeç bir cesaretle
Karınlarından söküp
Atabileceklerine inanan havarileri,
Onu omuzlarına alıp
Sevinç çığrışmaları içinde sahneye,
Salonu hınca hınç dolduran
Seyircilerin karşısına çıkardılar.

Ve utangaç krallarını, orada, taht yerine,
Bir ağaç kütüğünün üstüne oturttukları zaman,
Göğsünden yukarısını aydınlatan
Tozlu sahne ışığı altında,
Salonu dolduran çığlıklar, ısıklıklar
Ve göz yaşları içinde Thora'dan
Terennüm edilen neşideler arasında,
Beti benzi atmış gözüken kahramanımızın,
Bir elini ışığa siper ederek, ötekiyle
Çılgın kalabalığı susturmaya çalışırken,
Mırıltılar halinde dudaklarından dökülen
Âyetler şunlar oldu:

“Ben o değilim, ben o değilim,
Ben o değilim, hayır!
Beni armıha germeyin!
Ben suyun üstünde yürüyemem,
Ölülerinizi diriltemem,
Cinlerinizi ıkaramam.
Babam avukat olmamı istedi benim!”

BUNDESLADE*

Upuzun ve pek zayıf,
hemen hemen bir deri bir kemik
 bedeniyle Kafka'dan,
ressam Ascher'e,
'Ermış Sebastian' tablosu için
çıplak modellik yapması istenmiş...

"Bir deri bir kemik!" diyor,
Günlükler'i okurken, bir melek ötekine:
"Bu iş için ondan âlâsı
 bulunamazdı zaten!
daha yaşarken darası alınmış,
yıkanmış, taranmış, tütsülenmiş,
mumyalanmaya hazır
 bir Mısır prensi, sanki!"

Prag'ın sıkılğan ve çileci
 saat kuleleri gibi,
dibinden bakıldıkça, utançtan
eriyen, incelen, uzayan
ve saydamlaşan bedeni
daha yaşarken, ölüm ve ötesinin
 süsleriyle süslenmiş;
ebedi bir güvey olsun diye, besbelli,
geçkin bakirelere!
ve bir kurban, İzraelin evinden
 intikamcı Yahveye...

* Musevilerin, içinde kutsal emanetlerin
saklandığına inandıkları sandık.

ve ruhu... Kenanlı bir yalvacın
ağzında donup kalmış
utangaç bir nidayı andıran
keşş ruhu, prensin,
daha yaşarken sanki,
cehennemî bir yıra, bir çığlığa
dönüşmesin diye besbelli,
bedeninden alınmış;
gökçe bir kandil gibi
hohlanmış, parlatılmış,
bohçalara sarılmış
ve abanoz ağacından
bir sandığa konulmuş!

ve her gece o sandık açılmış
ve her gece o kandil,
bir suç aleti gibi
gözlerden gizlenerek
sandıktan çıkarılmış;
fitili temizlenmiş, yakılmış;
ışığında öyküler, romanlar,
günlükler karalanmış;
sonra yine özenle
kundağına sarılmış,
sandığına konulmuş;
ve sandık kitlenmiş
ve kilit mühürlenmiş...

ve şafak söküverirken
kapıyı omuzlayıp içeri
girerken günlük hayat,
aceleyle karyolanın altına,
dev örümceğimizin yutağından aşağı
yutağından aşağı iteklenmiş.”

Kış 2002

PRAGLI DUVAR USTASI

tanrının huzurunda
'elinde uzun saplı
bir süsen çiçeği tutan'
ve öksürdükçe
ağzından boşalan kanı
mendiliyle gizlemeye çalışan
praglı duvar ustası

uzun kirpikleri
tikleri
ve bitip tükenmeyen
yakınmalarıyla
davasından utanan
semitik bir yalvacı oynadı

ve bütün büyük ve içrek
duvar ustaları gibi
yüzünün yarısını
ördüğü abidevi
duvarın arkasında sakladı

öteki yarısını
bir güz günü amatör
kamerayla turistler
çin seddinin üstünden
'şiiir ve hakikat'in
erişilmez anakarasına süzülen
pelikan katarının
göğge çizıştirdiğgi
valslerde yakaladı

YOKSULLARIN VE ŞAİRLERİN TANRISI

EVSİZİN MEZMURU

benimle gelirsen, sen ey
evsizlerin tanrısı,
kovuğuma götürürüm seni,
saçlarını tararım, bitlerini kırım,
tımar ederim yaralarını;
azığımı da, açlığımı da
paylaşırim seninle!

benimle gelirsen, sen ey
ünsüz şairlerin tanrısı,
dere tepe kafamın içini gezdiririm sana,
ruhumu mağra mağra,
ve gönlümü şehir şehir...
dilimin sarayına buyur ederim sonra,
kalbimin tahtına oturturum seni!

benimle olursan, sen ey
huysuz yaşlıların tanrısı,
şüphelerimi açarım sana,
aklın çıkınına sarıp, kendime
ve sana sakladığım şüphelerimi,
korkularımı, sonra itirazlarımı,
hayata, ölüme, aşka dair!

benimle olursan, sen ey
aşıkların, delilerin tanrısı,
benimle gelirsen, hehey!
bırakırım dizginleri
istediği yöne gitsin akıl,
istediği yöne aksın hayat!

27 Mart 2003

YAŞLI ŞAİRDEN YAŞLI KRALA

*Senin bu satırların, sevgili N.,
yazdıklarım için,
Yolsulların ve Şairlerin Tanrısı'ndan,
Yoksulların ve Şairlerin 'Kralı' eliyle
- Güzel Sözlerin Cini'nin tasarladığı
örnek övgü şablonuyla
bire bir örtüşmesi bakımından da -
bana ulaştırılmasını bekleyebileceğim
mesajların en güzeli oldu.*

*Kralların, arabanın çamurluğu üzerinde
yahut geminin sintinesinde
yolculuk ettiği nerede
ve hangi devirde görülmüş,
meğer ki, senin, maslahat olmaktan çıkarıp,
artık bir alışkanlık halinde sürdürdüğün
'tebdil-i kıyafet' niyeti olmaya!*

*Eğer bir şiir sefinesi açıldıysa bu kıydan
kıyısız okyanusa,
bil ki, sevgili dostum, bil ki,
o geminin kaptan köşkünde değil,
kaptanın gönlünün taht salonunda
ağırlanıyordur onun fukara yarenleri,
yol arkadaşları, rol arkadaşları,
ve geminin öteki bütün tayfaları...*

*sen var hesap et kendi yerini,
onların arasında!*

*(Bir de, gazetede yarınki şiiri,
'Yoksulların ve Şairlerin Tanrısı'
şiirini sakın kaçırma!
Ve okuduktan sonra da,
şu benim cin soyunu susturmak için
geri bildirimde bulunmayı sakın ihmal
etme!)*

Bunlarla kucaklarım seni,

14 Mart 2010

YOKSULLARIN VE ŞAİRLERİN TANRISI

Ah bu kral-yoksulluğun senin!
Çünkü, ama, olacak olsaydı zaten, bu daracık dünyada
Vaadedilmiş köşklerin, bahçelerin
Yoksulları ve şairleri için, yeryüzünün,
O zaman, inandırabilir miydi kimseyi
Ne bir ‘babasız oğul’, ne bir yalvaç, ne bir şair
O köşkler, o bahçeler ve onların içlerinde salınan
İnce, gökçek tazeler için değil, fakat
‘Şiir ve Hakikat’in peşinde
Yollara düştüklerine,
Öyle azıksız, umarsız, yalın ayak,
Öyle çivilerle yalnızlığa gerili?

Ah bu kral-yalnızlığın senin!
Çünkü, ama, *ruh* denen o gökyüzü zamanının
Kapısı açık olsa bile ölümlü bedenlere,
O kapının önünde dolaşan gölgeleri
Uzak tutuveriyor içerdeki şenlikten,
Aklın, ‘Peki, ya yoksa, ya yoksa!’ kuşkusuyla,
Kalbin, ‘Ya varsa, ya varsa!’ sarhoşluğu.
Ve şenlik senin nurunla
Bir kere dışarı taşınca da,
Senin kral yalnızlığına şerik olabilecek
Ne gölge kalıyor o kapının önünde
Ne *Şiir*, ne de *Gerçek*...

Ah bu kral-uzaklığın senin!
Çünkü, hayal, hangi ankanın
Sırtında aşarak tepeleri, hangi diyarlara varsa,
Bilgi, hangi maymuncuklarla
Hangi kapıları açsa,
Ve hangi peçeleri çözüverip de sanat,
Hangi güzelliğin yüzüne bakacak olsa,
Kalp, başını sallıyor ve “Yoo! diyor
Yo, bu O değil, bu O değil!
Bu olsa olsa, o denizden,
O şarap ve kevser denizinden
Yalnızca bir tek damla!”

Ah bu kral-mutlaklığın, senin!
Çünkü, şüphe bile, şüphe kurdu bile
Senin bahşettiğin azıkla doyuruyor karnını.
Önce kınalı kuzuların karnını doyuruyorsun,
Sonra kınalı kuzularla kurtların karnını,
Sonra kurtlarla kurtçukların,
Sonra da bunların hepsiyle toprağın karnını.
Ve toprakla da, ne âlâ, ne âlâ,
Gözlerini yoksulların ve şairlerin...
Ah bu köylü-tutumluluğun,
Ah bu çoban bonkörülüğün, ah bu
Yoksul-zenginliğin, zengin-yoksulluğun senin!

14 Ağustos 2002

MECZUBUN ŞARKISI

sesini işitebilirim belki,
üflersen eğer onu,
hanende meleklerin içinden,
yeniden balçığıma.

sektirerek hafifçe
çakırkeyif yunusların sırtından
ve arka güverteden
yelkenlerine yüreğimin...

şafak vakti uyanık bir rüyada
develerle yollarsan,
görebilirim sesini
ufkun dudağını boyayan!

koklayabilirim de onu,
çiğ damlaları biçiminde
koyarsan gülün yanağına,
gülün dudağına, diline.

ve dokunabilirim ona,
nefesinle okşarsan
şiirimin sırtını,
sesimin yelesini, perçemini!

görmekle, koklamakla,
dokunmakla kalmaz
sesini tadabilirim de,
içebilirim de hatta,

kan ter içinde koşarken
peşinde Kusursuz'un,
buz gibi bir kadehle
uzatıverirsen onu!

bir kadeh ki,
akıl denen o keskin delilikle,
katıksız mucizeyle
ağızına kadar dolu!

PADIŞEH

Ben öşrünü vermeyince Padişeh
Zaptiyeler göndermiyor kapıma;
Bana nispet otağını her mevsim
Bir konak öte aparıyor Padişeh.

Ben yukarı diktikçe hor başımı
Perçemimden tutup burnum sürçmüyor
Ve lâkin içimde âvâzını
Gün be gün alçaltıyor Padişeh.

Ben sarayın taşlamaya gidicem,
Yakmaya eteğin uzatıyor Padişeh.

ŞAIR BUGÜNDEN GEÇİYOR

yoksulluk sultanımdır
yalnızlık da çobanım benim!
birinin kepeneğini giyer,
ötekinin kavalını üflerim;
birinin artığıyla gözüm doyurur
ötekinin matarasından içerim;

birinin ipiyle kuyularınıza iner,
ötekinin kervancılarını beklerim;
birinin terkisinde girerim şehrinize,
ötekinin âsâsını atarım önünüze;
birinin çarıklarını çekerim ayağıma
ötekinin sularını yarar geçerim;

geceleri birinin iğnesi, ötekinin
ipliğiyle yamarım sır çulumu;
birinin ışığında oturur,
ötekinin günlüklerini okurum;
birinin çorabını söker
ipliğiyle ötekinin kaderini dokurum.

birinin cinleriyle düşer kalkar,
 ötekinin keçilerini güderim;
 birinin izinde bulurum kendimi,
 ötekinin tozunda kaybederim;
 birinin gölgesinde oturur d i
 ötekinin dikenlerini temizlerim; e g
 r
 ah birinin dizine korum başımı, i m r
 ötekinin gözlerine dalar giderim; e
 takarım koltuk altlarıma birinin kanatlarını t
 turu sina'yı aşar da i
 ötekinin göğünde y
 tüy tüy dağılır s a v r u l u r

YAŞLI ŞAİRDEN R.M.'E

*önceki gece bir tv programında
izledim seni, harikaydın Roni!
birbirimizi tanımıyoruz, ama
şiiirlerini de, kızımın verdiği kitaptan
okuduktan sonra
artık anladım ki,
seninle konuşacaklarımız
o kadar birikmiş,
o kadar birikmiş ki,*

*hemen oturup başlamazsak,
yüzlerimizin ve sözlerimizin ardında
Tanrının yüzünü görmek için,
dağın iki ayrı yüzünden
iki ayrı tünel kazıp
birbirimize ulaşmaya
ömrümüz yetmeyecek.*

*(bu arada, arkadaşını oyuna çağırın
bir velet gibi
sana ilk isminle hitap etmemi
erken bulmazsın, umarım.
ellisini aştıktan sonra da olsa,
seninle aynı sokağın çocukları
olduğumuzu keşfetmenin
verdiği teklifsizlik, bu.)*

*Kafka'yı ürkek bir sevgiyle
ben de severim,
Rilke'yi ve Dostoyevski'yi de...
ama senin gibi, onları da,
onlara benzemeyen yanımla
daha iyi anladığımı
düşünüyorum ben.*

*biraz kendimden bahsedeyim.
Tanrının bir karıncanın
ya da solucanın hançeresinden
çıkardığı sesi
işitilir kılabilir miyim diye,
elli yedi yaşında, tuttum
ney üflemeye başladım,
iyi mi?*

*kırk bine yakın mısra yazdım
biraz olsun yol alabilmek için şiirde,
bu akıllı delilik sanatında..
bilmiyorum, Kafka mı
daha iyi anlardı,
yoksa Dostoyevski mi
bu yanlarımla beni?*

sekiz çocuk büyüttüm,
bir düzine iş değiştirdim,
mühendislik diplomamı yaktım.
avuç içi kadar bir bahçeciğe
kırk çeşit meyve ağacı
ve bir o kadar da flora
dikmeye kalktım,
senin anlayacağın.

Çünkü, Tanrıyı seviyorum ben, Roni,
Tanrısız yapamıyorum
ve en çok da şunu merak ediyorum,
Tanrıya, senin gibi,
artık inanmayan biri,
onu kaybettiği için,
ara sıra oturup da şöyle
tatlı tatlı ve hasretle
gözyaşı döker mi?

yahut ağlar da, gizler mi
ağladığını bizden,
tıpkı senin şu TK1980'deki
yer yer mucizevi dizelerde
prenslere vergi o örtülü keder
ve geniş yürekle
belki bütün gücenmişler
ve küskünler adına
yaptığın gibi.

(sana ilişikte, bu postanın
terkisi boş gitmesin diye,
Yoksulların ve
şairlerin Kitabı'ndan
bir epizot gönderiyorum:
'Yoksullar ve şairler Bir Millettir'.
Göreceksin,
Matrak bir şiirdir, bu.)

şairce tez canlılığını bağışla;
bana hemen bugün yazmanı
ya da ne bileyim mesela,
koşup gelmeni
ve sen de şairce bir hamleyle
beni 'mat' etmeni
bekleyebilir miyim senden?

Selâm ve muhabbetle,

6 Mayıs 2007

YOKSULLAR VE ŞAIRLER BİR MİLLETTİR

Czeslav Milosz, rüzgâr maskeli şair!
Adının yanına, dostum,
üç yıldız koyuyorum,
üç şiirini, senin sesinle tozuyarak,
okuduğum eski bir güldestede.

Biliyorum, belki sen Varşova'da,
ben İstanbul'da gömüleceğiz;
ama mezarlarımızdan çağrıldığımız gün,
eminim, aynı şehrin
aynı kenar semtinde uyanacağız.

Sen keman çalan topal bir meşenin içinden
çıkıp katılacaksın mızıka alayına;
bense, yaylı çalgılara hep
bir ölçü arkadan yetişebilen
üşengeç bir akasyanın içinden...

Ve yeryüzünün dokunaklı sesinden
bir şiir dinletisi için
Tanrının huzuruna çağrılan
yoksul, içrek şairler, üstleri aranarak
alınırken cennetin kanatlı kapısından

aa! bir de bakacağız ki, yanı başımızda
Lucien Blaga, William H. Davies,
bizim Zarifoğlu, Fuzuli, Yunus!
ve kantardan geçerken, kalplerindeki
fazla yükleri, sesleri, yüzleri ve sair ve sair
birbirine aktaran daha nice yoksul
nice kalender şair...

ŞAİRLERİN TANRISI

başlangıçta, Zaman'ın olmadığı günlerde,
yarattığı harikaları fark edecek,
yaratma sanatına aşına
meslekten hayranları yoktu
Yüce Tasarımcı'nın.

melekler ve başkaları... evet, ama onlar
iyi ya da kötü fikir üretebilen,
tasarlayabilen ya da yaratabilen
varlıklar değillerdi.
konuldukları yerde işleyip duran,
sürüldükleri yolda, düzgün doğrusal,
pek pek düzgün ivmeli
devinimlerle seyredip giden
uydu-yaratıklardı
kurmalı oyuncaklardı hepsi.

bir gün Tanrı büyük bir buluş yaptı,
büyük bir şiir tasarladı
ve Zaman'ı yarattı.
Zaman da var olur olmaz
hemen akmaya,
şeylerin içine sızmaya
ve tükenmeye başladı.

Zaman'ın değdiği, dokunduğu şeylerse
yerinden oynamaya, kıpırdamaya,
ya devinip yol almaya
ya da boy atıp uzamaya,
sonra da, giderek sararıp solmaya,
çürüyüp, dağılmaya başladılar.

artık yıldızların her biri ayrı bir yörüngede
dervişler gibi dönüyor,
güneşler patlayıp dağılıyor,
Tanrının ellerinden kaynakayan ışık
saniyede üç yüz bin kilometre hızla
geleceğe akıyor, akıyordu.

Çünkü, sonsuzluğun dibinde
'gelecek' dediğimiz
o fantastik delik açılmıştı.

yer gök durmadan değişiyor,
değişiyordu, ama
bu değişim, ondan hikâye çıkaracak
bir bilinç ve duyarlılığa,
coşku ya da erinç duyacak
bir kalbe erişmeden
başladığı yere geri dönüyordu.

bütünün ortaya koyduğu uyum
ve güzellikler
mevsimden mevsime değişen kılıklarda,
ama kendini gösterecek
akıllı gözlere ulaşmadan
sarıp soluyor,  r y p gidiyordu.

yine de muhteşem bir şiirdi bu,
muhteşem bir şiirdi, ama
Tanrıdan başka onu
okuyan kimse yoktu.

Ve Yüce Tanrı sonunda,
“kendin yaz, kendin oku,
bu böyle olmaz!” dedi
ve yazdıklarını okuyabilen
biri olsun istedi.

“hem kendi kendini, kendi içindeki şiiri
hem de öteki bütün şiirleri
okuyabilen akıllı bir şiir,
bir şaheser yazacağım, dedi
bir   mez yapacağım kendime,
bir *kalfa*,* yeryüzünde...

* kalfa: Arapça *halife* sözcüğünün
Türkçede aldığı biçim.

ve öğreteceğim ona mesleği,
tasarlanmış ve yaratılmış olanı,
görmesini, okumasını,
ve aldırmadan nedenselliğe
buluşlar yapmasını,
yaratmasını...”

ve Tanrı balçığı aldı önüne,
ölçe tarta bir miktar Zaman ekleyip ona
karıştırdı iyice ikisini:
böylece, altın oranda
‘Varlık ve Zaman’ çıktı ortaya;

bir bileşim ki,
değişen, durmadan değişen,
fakat mevsimlik döngülere,
tekrarlara düşmeden
yoluna devam eden,
bir anlamda da değişmeyen
bir *zübde*, bir ideal...

sonra yoğurdu yontu çamurunu,
kolay biçim verilebilir
kıvama gelinceye kadar.

özenerek biçimlendirdi onu;
“iki ayağı üzerinde dursun, dedi,
düşünsün, konuşsun,
rüya görsün
ve şiirler yaratsın!”

bunların olması için de,
kendi ruhundan üfledi onun ciğerlerine,
kulağına da ismini fısıldadı,
‘insan’ olsun, dedi, ismin senin,
insan: cana yakın, dost yaratılışlı
bildik, tanıdık, bilen ve bilinen...

haydi kalk bakalım şimdi!
kalk yürü, düşün, konuş ve yarat!
kulaklarının içini,
tırnaklarının altını
ve ruhunu temiz tutmayı
unutma ama!”

24 Mart 2009

ŞAİRLERİN TANRISI

Yunanlıları yarattım, güzel dolaklı Akhaialıları,
onların tez yürüyüşlü koca karınlı gemilerini,
budunlar başı Atreoğlu Agamemnon'u,
akıllı, tedbirli Odiseus'u,
gümüş ayaklı Thetis'i
ve onun kısa ömürlü oğlunu,
yenilmez Ahilleus'u;
vefa timsali Patroklos'u
ve onun ölümlüler gibi
ağlamasını bilen atlarını;

kalın kafalı Menelaus'la
güzeller güzeli Helen'i yarattım;
ve bu iki ruh arasındaki
karanlık ormanları,
aşılmaz tepeleri...

Priamos'u ve onun Troya'sını,
arслан pençeli Hektor'u,
karaca yürekli Paris'i
ve daha nicelerini,
nicelerini...

■

içi uğultulu bir şaire
esin verebilecek
henüz ham, henüz işlenmemiş
yığınla malzemeyi:

insanları, tutkuları, gemileri,
kaleleri, orduları, savaşları,
galipleri ve mağlupları yarattım,

yarattım ki, Homeros gelsin
ve denizin çağılısını andıran sesi,
Yunanistan'ın çorak toprağı üzerinde
ikinci sağanağını andıran
gümüş rengi dizeleriyle anlatsın
yere de, göğe de, olup biteni;

gök onun ağzından dinlesin
ve desin ki, yeryüzüne:
“vah vah! ben dalıp gitmişken
senin güzel yüzüne, şehvetli bedenine,
bütün bunlar gözümün önünde
yaşanıp geçmiş de,
haberim olmamış benim!”

yer dinlesin, dinlesin
ve desin ki gökyüzüne,
“vah, vah, ben dahlp gitmişken
senin esrarlı derinliklerine,
bütün bunlar benim döşümde,
göğsümün üzerinde
yaşanıp geçmiş de,
haberim olmamış benim!”

böyle yaptım ve daha neler,
neler yarattım,
yarattım ki, bu yarattıklarım
Homeros’un dilinde
eşsiz bir epiğe dönüşün

ve saf bilincin iki yakasında,
iki ucunda sonsuzluğun,
hem rüyada, hem şiirde
çağıldayıp dursun arp sesi gibi
kulaklarında insanoğlunun.

ve bir işe yarasın, böylece,
göğün altında, yerin üstünde,
Yunanlı bir kadın içinmiş gibi görünen
kan revan içinde onca trük,
onca mizansen,
aklı ve yüreği devindiren onca söz,
onca figür, onca eylem.

25 Mart 2009

YAŞLI ŞAİRDEN YENİ DOSTUNA

Değerli R.M.

*Tanrıya şükürler olsun,
durum düşündüğüm gibi çıkmadı.
Açıkçası, ilk mektubumdan sonra, senden
beklediğim kadar çabuk bir tepki alamayınca,
düş kırıklığına uğradımdı.
Hatta, coşkulu kuşatmamla seni
huzursuz ettiğimi
düşünmeye başlamıştım.
Bilirsin, şairler kırılğan insanlardır.
Her zaman değil, ama bütün varlığım
ve içtenliğimle yöneldiğim kişilerde
yüz bulamadığımı hissettiğim zaman
ben de öyleyimdir.
Aslında, bütün insanlar öyledir.*

*Dün gece böyle bir ruh durumu içinde
oturduğum ve sana ikinci bir mektup yazdım.
Bugün de, onu göndermeden önce,
son şansımı
- daha doğrusu, senin son şansını -
deneyeyim ve sana bir telefon edeyim dedim.*

*Çünkü, sessiz kalmanın, benim düşündüğümünden
çok farklı bir sebebi olabilirdi.*

İyi ki, bunu akıl etmişim.

*Kaygılarımda yanıldığımı öğrenmem
beni çok mutlu etti. Şükürler olsun!*

İlişikteki ‘R.M.’e İkinci Mektup’

*başlıklı şiiri, şimdi artık sana sadece bilgi için
ve yaşanıp geçmiş bir ruh durumunun betimlemesi
olarak gönderiyorum. Yine de, bunun sende
‘sürpriz üstüne sürpriz’ etkisi yapabileceğini
tahmin edebiliyorum.*

*‘Şiir ve Hakikat’in macerası, işte böyle
sürprizlerle doludur.*

Selâm ve muhabbetle,

9 Mayıs 2007

R.M.'E İKİNCİ MEKTUP

Size arkanızdan seslendim, bayım,
omzunuza dokundum, ama
yanılmışım, özür dilerim, özür!
başkasına benzetmişim sizi,
Nasıralı eski bir arkadaşa...

Hissetmemiş değildim böyle olacağını;
yaşlılıktan mıdır, nedir, son zamanlarda
sıkça geliyor başıma,
ve coşkum, her defasında,
mahcup ediyor böyle beni.

Bu hataya nasıl düştüm, bilemiyorum;
oysa sizi benzettiğim kişi
gözleri zümrüt yeşili, ahret yeşili,
gülüşü gök kadar geniş biriydi,
yüreği de çağılılıydı, okyanus gibi...

Bakın, unuttuyordum az kalsın,
onun alnında, soyluların koyduğu
altın varaklı defne dalı yerine,
yoksulların koyduğu dikenli taç vardı
ve bu çok yakışıyordu ona.

Kötü yanılmışım, yaşlılık işte!
Bilirsiniz, insan insana benziyor, bayım,
İnsan bazen tanrıya benziyor hatta...
Sizi yolunuzdan alıkoydum,
siz o değilsiniz, pardon, pardon!

Bu durumda, önceki mektubumda
yazdığım her satır için sizden
tekrar tekrar özür dilerim, bay R.
yolunuz açık olsun, bahtınız da!
Siz yolunuza, ben de yoluma...

8 Mayıs 2007

YAŞLI ŞAİRDEN YENİ DOSTUNA

Aziz Dostum,

*Seni seçerken, yani seni 'dostum'
diyebileceğim
bir insan olarak görmeyi arzu ederken,
gururla görüyorum ki, hiç yanılmamışım,
harikasın, dostum, harika!
Sütçü Teyve'nin hikâyesi ancak bu kadar
mükemmel kucaklaştırılabilirdi,
Nabluslu kemancı Vassam Tayyim'in
hikâyesiyle.*

*Ve insan kaderinin,
o keder verici, trajik ama muhteşem hikâyesinin,
Rusya'da bir Yahudi köyünde de,
Filistin gettolarında da
aynı gökçe kalemle yazıldığı,
bir şiirle insana, ancak bu kadar
derinden hissettirilebilirdi.*

*Bu şiirini, 'Yoksulların ve Şairlerin
Kitabı'nın bir epizodu olarak
ben yazmışım gibi
kendime yakın buldum;
sevindim, mutlu oldum ve itiraf edeyim ki,
okurken gözlerimin yaşarmasını
çocuklarımdan saklayamadım.*

*Çünkü çocuklarıma da okudum onu;
onlar da benim duygularımı paylaştılar.
Seninle ilgili olarak bütün bu yaptıklarımla,
kendime senin gibi bir dost
ve eminim, onlara da bir 'R. Amca'
kazanma umudunu verdiğim için mutlu oldular.*

*Şiirini, bu dostunun sesinden
sana da dinletmek isterdim.
Böylece, benim ağızımdan kendi sesinin
çıktığını görür, şaşırırdın.
Seni bu enfes şiirin için yürekten kutluyorum.*

*Bu mektubun terkisinde
ben de, 'Ortadoğulu' bir çalgıcının,
kendi oğlumun hikâyesini gönderiyorum sana:
'Ortanca Oğul Paris'te Udunu Çaldırır'*

*Tecrübelerimle biliyorum ki, bir mektuba
verilebilecek
en güzel ve en doyurucu karşılık,
ilk duyguların zenginliği ve diriliği yerini
temkin ve 'çekidüzen' fikrine bırakmadan
yazılabilecek olanlardır. Bunun içindir ki,
sana, mektubunu alır almaz yazıyorum;
Yazdıklarım biraz savruk olabilir, ama
içtenliğinden kesinlikle emin olabilirsin.*

*Lütfen, sen de benim yaptığımı yap.
Tabii, ilk fırsatta yüz yüze görüşme hakkımız
saklı kalmak koşuluyla.*

Selâm ve muhabbetle,

10 Mayıs 2007

ORTANCA OĞUL PARİS'TE UDUNU ÇALDIRIR...

Ben bir yoksul gezginim, sen ey gezgin çalgıcıların tanrısı,
Udumu çaldırdım Paris'in kuzey garında!
Udumu çaldırdım ve gecenin ucunda
Yapayalnız kaldım, senin gibi!
En uzak yıldız kadar yalnız...

Hani, sanki ne gecenin, ne geceyi dolduran sırların,
Ne insanların, ne yıldızların... hiçbirinin,
Artık hiçbir şeyin sahibi yokmuş
Ve her an her şey yerinden alınabilir,
Her şey çalınabilirmiş gibi, yalnız ve korumasız...

Udumu çaldılar çünkü, sol elimi,
Sol elimin hünerini;
Gözbebeklerimi, kirpiklerimi;
Ruhumun kapılarını,
Hayalhanemin pencerelerini...

Fenerini yoluma tut, sen daralan göklerin,
Yabancı şehirlerin, تنها sokakların, sahibi!
Fenerini içime tut ve benimle konuş!
Ve sazımı çalmalarına göz yumduğuna göre,
Bana ne yapacağımı da sen söyle artık,

Yüreğimin dilini çalanları da mı bağışlayayım, yani?
Aklımın dudaklarını çalanları da mı hoş karşılayayım?
Hırsızları da, canileri de sevmeyi mi öğreneyim?
Peki ama artık hangi yürekle?
Peki ama artık hangi akılla?

Kasım 2003

CAZIN IRMAKLARI:

Tenor Saksafon Charlie B. Parker'ın

Göğre Çekiliş

melekler, önce çekip naaşından
eğri büğrü ve kara,
kapkara bir kemik çıkardılar;
evirip çevirdiler kemiği,
evirip çevirdiler,
tarttılar elleriyle, çınlattılar çan gibi,
ışığa tuttular sonra,
ateşe gösterdiler;

hayret ettiler, pesend ettiler;
bildik bir nesneye
benzetemediler onu;
sonunda, bu, olsa olsa,
yıldızsız gecelerin ruhu
olabilir, dediler,
uykusuz gecelerin ruhu!

soydular o kemiği,
yonttular, yonttular,
budaklarını aldılar,
oydular, oydular...

eğdiler büktüler,
haddeden geçirdiler;
kömür gibi kara,
katran gibi kara
günleri geceleri
burgularla
oyup çıkardılar içinden.

sonra gözlerimi bağlayıp,
ol nesneye, kızgın mil
marifetiyle
yedi delik deldiler;
alevli, dumanlı yedi delik!
avuç yaraları gibi,
yürek yaraları gibi,
çarmıhtan indirilen adamın...

ateşi ve buzuyla
büyük yalnızlıkların,
rüzgârı, ayazıyla
huzur bilmez ruhların...
yakaran, uğuldayan,
kanayan yedi delik...

sonra, bir borazan çiçeği
geçirdiler ucuna,
boynu kuğularınki gibi kıvrık
bir borazan çiçeği,
Harlem batakhanelerinde
Duke Ellington
ve Louis Armstrong'dan sonra
gece yarıları açan
simsiyah bir borazan çiçeği...

ve altın suyuna sokup çıkardılar onu,
çocukluğun altın suyuna,
rüyaların altın suyuna,
gözyaşlarının altın suyuna,
kulelerin, samıçların,
pınarların altın suyuna,
rüzgârların altın suyuna,
kuğuların altın suyuna,
güllerin, bülbüllerin,
dikenlerin altın suyuna...

now's the time akarken
yarılan toprağın ve dürülen göklerin
ve açılan kanatlı kapıların
altın suyuna;

the bird'le yerlerinden oynayan
ve turnaların peşinden
havalanmak isteyen
kayaların altın suyuna;

blues for alice ve tuz buz olan
sırça sarayların altın suyuna;
mucizevi doğaçlamaların,
kendinden geçmelerin altın suyuna;
suyun üstünde,
ipin üstünde yürümenin,
dağları yürütmenin,
ölüleri diriltmenin altın suyuna...

otuz beşinde duran kalbin,
altmışında gösteren yüzün
ve morglara sığmayan hüznün
altın suyuna
sokup çıkardılar onu.

sildiler parlattılar sonra;
yüreğimi içine yerleştirdiler,
ruhumu içine üflediler;

yerin altındaki barları,
göğün dibindeki müzikholleri,
Brooklyn köprüsünü,
parkları, arka sokakları,
sokak lambalarını,
sokak kadınlarını
beyaz küheylanlarını
ve siyah binicilerini, cazın...
hepsini, hepsini
o borunun içine üflediler.

ve her dilde konuşmayı
öğrettiler ona,
gülmeyi ağlamayı, bağırmayı,
düş yormayı, fal açmayı...
ve bir gök taşı gibi
çizerek boydan boya
akıp geçmeyi dipsiz geceleri
insan ruhunda...

ve gerilip kalmayı
ıslıl ıslıl bir çığlık,
bir asma köprü gibi
insanla tanrısı arasına...

sonra bana geri verdiler onu.
“bu senin saksafonun, dediler, Charlie!
bu senin cennetin cehennemin!
bu senin ruhun, bedenin,
aklın, yüreğın,
imgelemin...

üfle ona şimdi, üfle ona, Charlie,
İsrafil’in sûra üflediğı gibi!
balçığa üflediğı gibi, Tanrının,
üfle ona şimdi,
üfle ona!

hatırla o sesleri, o âyetleri
ve üfle azar azar
cehennemden yükselen
çığlıklar, iniltiler
dininceye kadar!”

PIYANİST

dünyaya kaderle boy ölçüşmeye
boy ölçüşmeye değil de, yalnız
yalnız yerin bilmem kaç
bilmem kaç kat altında küçük
kaç kat altında küçük
küçük bir barda
bir barda kederli, sarhoş
kederli, sarhoş müşterilere
müşterilere, bir de dünya güzeli
dünya güzeli öksüz
öksüz bar kızlarına
bar kızlarına piyano
piyano çalmaya gelmiş
çalmaya gelmiş...

elleri, piyano tuşları üzerinde,
tuşları üzerinde gecenin
gecenin bembeyaz dişleri
dişleri arasında
gezinen iki güvercin!
iki beyaz güvercin;
ikisi bir çift kanatla
yalnız bir çift kanatla,
yol bulup yerin altından,
yol bulup aklın altından
aklın altından ya da bir kulaç
bir kulaç üstünden aklın,
tanrıya doğru uçmak isteyen
uçmak isteyen!

ince, ışıklı parmakları
parmakları öyle su gibi
su gibi akıyor, öyle küçük dereler
küçük dereler gibi çağılıyor ki...
çağılıyor ki, bir melek değilse
melek değilse eğer,
değilse eğer öldüğü zaman
öldüğü zaman öte tarafta
öte tarafta, göğün bilmem kaçınıcı
bilmem kaçınıcı katında yine
katında yine küçük mü küçük
küçük mü küçük bir barda
bir barda kederli, sarhoş
kederli, sarhoş ruhlara
ruhlara acıklı parçalar
parçalar çalmaya devam edecek
devam edecek.

ve bunu yapsın diye, eminim
eminim, öldüğü zaman
öldüğü zaman sorgusuz sualsiz
sorgusuz sualsiz cennete
cennette tanrının katına
tanrının katına çıkaracaklar
çıkacaklar onu

onu ve dünya güzeli
dünya güzeli öksüz
öksüz bar kızlarını
bar kızlarını...

Kasım 2001

▪

YOL NOTLARI

YAŞLI ŞAİRDEN GENÇ ŞAİRE

Sevgili A.

*Seni, mektubundaki o coşkulu açıklamaları yapmaya
yönelmiş olması, sevgi ve içtenlikle yapılan o küçük öğüdün,
senin duyarlı kalbinde yerine ulaştığını göstermiş oldu bana.
ve en az bana adamaıy düşündüğün şiir kadar mutlu etti beni.*

*Sanatçının, özellikle de, yaratıcılık vasfını 'En Yüce Sanatçı'nın
çömezi olma onuru olarak algılayan ve öyle taşımasını bilen birinin,
sınavını her şeyden önce ve sonuna kadar şöhrete karşı
vermesi gerektiğine inananlardan biriym ben, sevgili A.*

*Senin de bu inancı, farklı bir ifade biçimiyle de olsa,
paylaştığından eminim; çünkü gerçek bir sanatçının bunu
şu ya da bu biçimde fark etmemesi hemen hemen imkânsızdır.
Bu farkındalığın bence kısa ve yalın ifadesi şudur:*

*Şöhret meyvenin kurdu değil, hayır, meyve kurdunun
içindeki kurttur; yani kurdu azdıran kurt; yani sanatçının
içindeki yaratıcı huzursuzluğu, iyi huylu kederi ve açlığı,
utangaç taşkınlığı ve akıllı çılğınlığı kemiren, çürüten kurt.*

*Ama büyük sanat, işte bu kurdun kıpırdanışlarını hissedene,
onu küçümsemeyen, ama kalbin meyvelere taşıdığı tadı,
onun ayartmalarına yenilerek, ağacın en alt dallarında
harcayıp bitirmeyen seciyeli sanatçıların ürünüdür.*

kendisine ayırdığı alanı ve zamanı daraltıyor. Fazlaca bilinmenin, tanınmanın, yani nesneleşmenin bilinen pratik sonuçları, bunlar. Ve yapacak işi olan kişilerin bunu mutlaka hesaba katmaları gerekiyor.

Ne çok öğüt var bu mektupta, öyle değil mi? Kolalanmış, ütülenmiş olsalar da, senin için yeni olmadığı bilinen

ne çok söz....

Ama dostluklar, biraz da ortak bilgilerin envanterini çıkarmakla derinleşir.

Yine de ben seni, yalnızca onlarla değil, ilişkide okuyacağın 'Genç Şair ve Gölgesi' şiiriyle de kucaklamak istiyorum.

17 Kasım 2005

GENÇ ŞAİR VE GÖLGESİ

“Biliyorum, diyor, güzel sözlerin cini,
Siz onu azarla, tehditle, tekmeyle
Kendinizden uzak tutmaya çalışıyorsunuz,
Ama şöhret, köpeğin sahibine yaptığı gibi,
Kuyruğunu sallayıp mızırdanarak
Paçalarınızı yalamaya devam edecek.

Kalkıp sopayla kovsanız da
Uslu uslu peşinizden gelecek;
Zamanla gölgeniz olduğuna inandıracak sizi;
Ve günü gelince de, bir sırtlan gibi sıçrayıp omzunuza,
Başınızın etini yemeye başlayacak!
Beyninizi bitirince kalbinizi,
Onu bitirince de ruhunuzu yalayıp yutacak!

Ah, işte görüyorum, bir tanrı olduğunuza
İnandırmaya çalışıyor sizi;
Ama, bilin ki, bu, şimdi içinizi
Tatlı tatlı yalayan ifrit, çok geçmeden,
Kendisinin tanrıların tanrısı olduğuna
İnanmanızı isteyecektir sizden!”

3 Kasım 2003

ŞÖHRET: KRALLIĞI FETHEDEN DİLENCİ

insanlar arasında cimrilerin sayısı
o kadar kabarık
ve siz o kadar cömertsiniz ki, efendimiz,
sizinle karşılaşmak mutluluğuna,
sizinle bu oyunu diyelim,
birlikte oynama onuruna
eriştikten sonra,

bunca hasis arasında
bu kadar cömert ve hamiyetli
olabilen birini
ödüllendirecek bir tanrının var olduğu,
mutlaka ve her an sizin yanınızda
yakınıınızda olması gerektiği konusunda
zihinde en küçük kuşkuyla yer kalmıyor!

NEKTAR VE AMBROSİA

insan tanımak istiyor,
Nuh'un gemisinden inen
öteki şairleri,
Nuh'un gemisinden inen
ve dağın öteki yüzüne,
aklın ve ruhun arka yüzüne
dağılan
öteki serüvencileri...

insan tanımak istiyor,
çitleri, duvarları aşp
Tanrının bahçesine
izinsiz dalan,
kirazları, erikleri, incirleri
koynuna koltuğuna
doldurup sıvışan
öteki veletleri...

insan merak ediyor,
nektar ve ambrosia ile,
cezbe ve hikmetle,
şiiir ve hakikatle beslenen
ölümsüz *fanileri*...

25 Kasım 2006

DUBLÖR

şair kendini beğenmez,
kendisini oynayan
kişiyi beğenmez

ve “pılını pırtını topla,
ruhumu terk et!” der,
kapıyı gösterir ona.

- “peki, ben olmayınca
kimi anlatacaksın,
kimi oynayacaksın?”

- “eskittiğin maskeyi,
kırlettiğin sahneyi,
bozduğun oyunu!

yaptığın yorumların
savrukluğunu,
sahteliğini!”

ŞAIR & YALVAÇ

bir yalvacın niyeti nedir?
bizi Tanrıya inandırmak mı,
içimizde uyuyan
tanrıyı uyandırmak mı?

bir şairin niyeti nedir?
bizi güzele inandırmak mı,
içimizde uyuyan
güzeli uyandırmak mı?

SOL ELLE YAZILANLAR

*Bütün yazılanlar yaşanmış olsalardı,
en azından yazıldıkları gibi yaşanmış olsalardı
belki hiç yazılamazlardı;
çünkü o zaman onları ne yazmaya
ihtiyaç duyulurdu,
ne de yazmaya zaman
ve takat bulunurdu.*

*Sanat, önceden okuma şansını bulamadığımız
ve dolayısıyla oynamayı iyi beceremediğimiz
ilahî komedyanın
akıp giden bölümleri için
peşine düşülen bir geri kazanma arzusunun;
sonraki bölümler için de,
kehanet ve fanteziler yoluyla,
zaman ve deneyim
kazanma çabasının mı ürünüdür?*

*Eğer böyleyse, sanatla hayat arasında
mutlak bir eşleme,
bir denklik aramanın
boşuna olacağı söylenebilir mi?*

*Böyle bir boşunalık hissini
başkalarından daha ağır biçimde yaşamaları,
zavallı şairlerin, bir avunma yolu olarak,
tasavvurda özgün ve uyumlu,
ülküde 'kusursuz ve bütün olan'ın peşinde
her vadide başıboş dolaşıp durmalarını,
hayal kurmalarını, oyun kurmalarını
ve bunu pervasızca,
çoğu zaman da kendilerini paralayarak
son sınırlarına vardırılmalarını,
vadilerin, sınırların ve oyunların asıl sahibi,
Tanrı katında
mazur göstermeye yeter mi?*

*Bu soruların cevabını tam olarak bilmiyoruz,
bilmiyoruz, ama umut ediyoruz ki,
bütün bu sorulara, akıldan çok gönlü tatmin eden
şairce cevaplar arama çabasını
sonuna kadar sürdüren kişi
hiç değilse, gittiği yere
ağzının kıyıcığında
varoluşun tuzunu götürecektir.*

ŞİİR & HAYAT

Şiir en çok ve belki de yalnızca
Şu bakımdan hayata benziyor:
İnsanın içinden kopup, çarşı pazar,
Yahut dere tepe dolaşmaya çıkıyor
Dönüp dolaşıyor, gezip tozuyor
Ve akşam olunca, er ya da geç
Eve dönüyor;

Dönüyor, dönüyor ama,
Ne o çıktığı evi
Bıraktığı gibi,
Ne çıktığı ev onu
Gönderdiği gibi buluyor.

DALGALAR

Yüzmeyi iyi bilenler, ki ermiş diyoruz onlara,
hayatın dev dalgaları üstlerine geldiği zaman
onlarla boğuşmaya kalkışmıyorlar;
dalgaların kucağına bırakıyorlar kendilerini;

bırakıyorlar beşik gibi sallasın hayat,
indirsin çıkarsın onları
gerçeğin altıyla
gerçeğin üstü arasında;

bırakıyorlar, delilik
sarhoş yunuslarını koşsun tanrının arabasına,
ve tanrının sarhoş arabacısı akıl
gezdirsın onları

ışık ve neşe saçan şarkılarıyla
ruhun bayırlarından bizon sürüleri gibi geçen
dağ gibi dalgaların,
altın köpüklerin arasında.

YARATMA OYUNU

insan bir aşkı, bir yarayı, kemirici bir sırrı
yüreğine gömmeye razı olabilirse eğer,
o zaman susmasını iyi bilen şeylerden
sırdaşlık umabilir;

taşlardan, ağaçlardan, yıldızlardan
ve onları bir dilin sözcükleri gibi kullanan
daha sessiz, daha sessiz birinden
yakınlık umabilir

onların dilini çözebilir,
onlarla konuşup dertleşebilir
onlarla sahnelenen oyunu oynayabilir,
Tanrının başlattığı yaratma oyununu...

ve coşkunun erince ulaştığı
seçilmiş, bahşedilmiş anlarda
o oyuna daha önce görülmemiş figürler, trükler,
duyulmamış replikler katabilir.

14 Aralık 2006

SOL ELLE YAZILANLAR

*Bizim görebildiğimiz, algılayabildiğimiz âlem
var olan ve olması mümkün olan
âlemlerin içinde
ölçülüp tartılarak yapılmış,
bütünü temsil eden
küçük bir seçkiden ibarettir,
namütenahi küçük,
yoğun bir seçki...*

*Mümkün olana göre küçük
ama yine de bir bütünlük halinde
kavranılması imkânsız
bu gerçeklik düşünde insanoğlu,
ölçülüp tartılarak yapılmış,
bütünü temsil eden
küçük, ilkinden daha küçük
bir seçkiden ibarettir,
namütenahi küçük,
yoğun,
sıkı bir seçki...*

*İnsan denen bu küçük ama yine de
bir bütünlük halinde
kavranılması imkânsız galakside
sanatçı,
ölçüsüz, tartısız vizyonu
bütünü temsil eden
küçük, daha küçük,
daha küçük ve cesur
bir öznenen ibarettir.*

*Ve bütünü temsile kalkan
bu cüretkâr öznenin,
sanatçının,
bir bütün olarak kavranılması,
ifade edilmesi imkânsız uzayında
kendi elinden
ya da dilinden çıkan iş de,
ölçülüp tartılarak yapılmış
küçük, daha küçük,
daha küçük ve eksik
bir seçkidir, sadece.*

*Ama bu seçkinin de,
olanca eksikliğine,
savrukluğuna rağmen,
yine de bütün imâlarıyla
ihata edilmesi,
iç içe, halka halka
birbirinde mündemiç
bütün öteki seçkiler gibi,
imkânsızdır, kuşkusuz.*

*Bir tek vahiy, bir tek o
ve bazen de
deha eseri şiir,
belki bir anlığına,
halka halka, iç içe
bütün zamanları aşarak
zamansız ve mekânsız bütüne
sıçrama imkânını
ve o bütünde yok olma erincini
bahşedebilir bize...*

*Böyle bir erinci ben kendim yaşamadım;
ayrıca, ne yaşayanı gördüm,
ne de yaşadığını alenen söyleyene inandım;*

*Ben, Güzel Sözlerin Cini,
bir 'çilingir', bir Babil kulesi cini,
bendeniz, hizmetçiniz,
sadece, mimarın bıraktığı
şifrenin anlamı üzerine
biraz yorum, biraz da
parodi yapıyorum, efendimiz.”*

13 Aralık 2006

BÖYLE FISILDIYOR
GÜZEL SÖZLERİN CİNİ

Öyle Bir Sessizlik Olsun ki..

öyle bir sessizlik olsun ki mısralarında,
çığnediği keçi yollarında sezginin
ayak sesleri işitilebilsin;
ve çıtırtısı, dağın öteki yüzünde
yaktığın kamp ateşinin!

öyle bir sessizlik olsun ki mısralarında,
inancın iç çekişleri işitilebilsin
ruhun dehlizlerinde.
ve kuşkunun ulumaları
aklın tepelerinde!

ve şarkını bitirdiğinde
insanların ve meleklerin katında
öyle bir sessizlik olsun ki,
derinden derine işitilebilsin
sarhoş naraları cennette
akıllı uslu öğretilerin!
ve onların kucağında, hazdan
kikirdemeleri, bakire erdemlerin!

öyle bir sessizlik olsun ki mısralarında,
erişebilsin kulaklarımıza
cehennemden yükselen sevinç çılgınları,
senin mısralarında arınma ümidi bulan
onulmaz mücrimlerin!

Ekim 2003

Öyle Dokunmalısın ki..

Öyle dokunmalısın ki, şairceğizim,
Kolay anlaşılmasın,
Udun tellerinde gezinen

Senin parmakların mı,
Rüzgârın parmakları mı,
Yazgının parmakları mı?

Eğer rüzgârınsa, geçip giderken
Dinleyene ervahtan haber getirsin,
Ervaha haber götürsün!

Yazgınınsa, bırak, yazdıklarını
Bir de senin yorumunla
Dönüp dönüp-kendi okusun,

Okudukça da, bırak, kendi yakınsın,
Kendi yerinsin kendi yazdıklarına,
Kendi ah vah etsin, kendi dövünsün!

29 Nisan 2004

‘Ol!’ Emrinin Çömezidir, Şiir

‘Ol!’ emrinin çömezidir, sahici şiir;
ama olmamış olanı değil,
söylenmemiş olanı
dile getirmek ister.

ve kullanacağı dili de, bunun için,
binlerce yıl çiğnene çiğnene
kaya gibi katılmış yolları
- buna gelenek diyoruz -
diliyle yalaya yalaya
kat ederek öğrenir.

o konuşmaya başlayınca,
meyhanenin kapısında
pinekleyen çulsuzlar
padişah sofrasındaki şarabın
kokusunu alırlar;

almakla kalmaz,
şarabın kokusundan
padişah olurlar.

o çağıldamaya başlayınca,
dağdaki çobanlar,
çöldeki yolcular
kevser ırmağının sesini işitirler;

işitmekle kalmaz,
kaplarından taşar,
kevser olurlar.

‘Ol!’ emrinin Tanrıya
geri dönüşüdür
sahici şiir.

o konuşmaya başlayınca,
konuşmaz, akar;
suvarmaz, susatır;
söndürmez, yakar!

10 Mayıs 2006

▪

Doğanın Konuştuğu Gibi

Doğanın konuştuğu gibi konuşmak...
Evet, bu iyi gelebilir sana;
Ama doğadan daha az
sözcük kullanarak...

Sonra da yazgının güldüğu gibi gülmek
Ya da ağlamak, konuşulanlara...
Ama alçak sesle;
Onun gibi vaveyla koparmadan.

6 Mayıs 2006

Sabahın Erken Saatlerinde

İnsanın kalbi sabahın erken saatlerinde
merhametle dolar, rikkatle dolar.
Çünkü melekler kucak kucak
Tanrının kayrasını indirirler o vakitlerde,
Tanrının yaratma suflesini...

Öyleyse, ey şair, aklındakileri, kalbindekileri
yazmak için o saatlere sakla!
Başka vakitlerde yazdıklarını da,
kabuklarını soyup
sabahın sütüne yatır!

Gör bak, yazdıkların, o zaman
gül tüveyçleri gibi hafif,
ana kucağı gibi sıcak
ve yarin yanağı gibi
gamzeli, parlak
ve diri olacaklardır.

15 Mayıs 2007

Bildiklerini de, Bilmediklerini de

Bildiklerini de, bilmediklerini de
Sahralara sal, ormanlara sok,
Dağlara çıkar,

Bırak kurda kuşa karışsınlar,
Sevişmeyi, didişmeyi öğrensinler,
Konuşmayı öğrensinler;

Otlardan, ölüp ölüp dirilmeyi,
Kuşlardan katar katar göçüp
Ötesine geçmeyi, mevsimin ve zamanın;

Taşlardan da, umursamamayı,
Zerre kadar aldırmamayı
Hayata da, ölüme de.

Hayatın da Şiirine Benzesin

hayatın da şiirine benzesin istiyorsan,
onu kelebeklerin ömrüne,
arıların belleğine sığacak kadar küçültmen,
bir gül yaprağı kadar hafifletmen
ve iğne gibi inceltmen, parlatman gerekiyor,
ki samanlıkta kolay bulunamasın.

ve mor menekşelerini Tanrıya uzatırken,
dünyaya doymadığını belli etmeden,
bir böcek ölüsü gibi değil,
taç yaprakların kıyıcığından
bir çiğ damlacığı gibi
toprağa süzülmesini
öğrenmen gerekiyor.

20 Mayıs 2006

Bilinçaltı Deyip Geçmemeli

bilinçaltı deyip geçmemeli!
o balığın karnında karanlıkta oturan
ve yaşadıklarımıza gülen, ağlayan
ne çok tanıdık var!
ne çok seyirci!

kimi balmumundan, kimi alçıdan,
kimi, gümüşten, kimi altından...
hepsi de, çocukları ve
şairleri seven Tanrı'nın
oyuncakçı mağazasından.

6 Mayıs 2006

Akıl Arı Gibi

akıl arı gibi dere tepe dolaşır;
dokunulmamış çiçek bırakmaz,
ve balla tatlandırır, senin
yavan hikâyelerini.

ama unutma,
kibrine dokunursan,
arı gibi değil,
akrep gibi sokar yüreğini.

Büyük Sanat

büyük sanat, saflığın bilgelikle
uzun bir tren yolculuğunda
aynı kompartımana düşmeleri
ve ancak yolculuk bitip de
herkes evinin yolunu tuttuktan sonra,

karanlıkta, bir kapının önünde
burun buruna geldiklerinde,
sadece incekleri istasyonun değil,
bu ikisinin çalacakları kapının da
aynı olduğunu öğrenmeleridir.

İnsana Daha Özgür..

insana daha özgür, daha derin, daha saf
olunabileceğini duyumsatmıyor,
ama yine de onu etkiliyor,
şaşırtıyorsa,

büyük bir ihtimalle,
bir tapınma nesnesi olarak
sunulmak isteniyordur
bilgi de, sanat da.

Ruhunda Olup Bitenler

ruhunda olup bitenler,
zihninden gelip geçenler
ve dilinden dökülenler:
gök, yer ve yerin altı.

birbirinin kıyısını yalayan
ama birbiriyle karışıp kaynaşmayan
üç ayrı akıntıdan söz ediyoruz,
üç ayrı hayattan...

Ruh, Bir Heykeltıraşın..

ruh, bir heykeltıraşın kullanabileceği
en sert, en aksi kaya türüdür;
çünkü bağrında, sanatçının,
ne kadar usta olursa olsun,
tasarladığı
ya da hayal ettiği şekli değil,
fakat saklamak, örtmek,
maskelemek
istediği şekli saklıyor.

Meleğe Tutulan Şeytan

“Meleğe tutulan şeytan kadar samimi
Ve o kadar ıstıraplı
Bir şiir mi istersin,

Yoksa, suçunu itiraf eden
Melek pozlarında
Efemine bir şiir mi?”

‘Şiir ve Hayat’ mı Diyoruz

‘Şiir ve Hayat’ mı diyoruz, şiir ve hayat?
Anlamsız, yalınkat bir eşleştirme, bu.
Çünkü, Guadalquivir ırmağı gibi yerin altında,
Binlerce yıl derinde,
Milyarlarca hikâye katmanının
Altında akıp çağıldar şiir.

Ben görmedim, öyleymiş Guadalquivir;
Vadide, bir koyakta bir anda
Gözden kayboluverir,
Kilometrelerce yerin altında,
Belki Hades’te, belki ârafta,
Belki cennette ortaya çıkarmış birden.

Kazın bu şehri, yüz yıl derinlerine kadar kazın!
Bugün burada yaşayan yüzlerdeki boyayı,
Sahici ya da takma, sakalları, bıyıkları kazıyıp atın,
Bakalım, kimleri bulacaksınız,
Altında bütün o maskelerin,
Bütün o makyajların?

Kendi çenelerinizin, kendi yanaklarınızın, kendi
Elmacık kemiklerinizin altında,
Belki sizinle farklı rüyalar içinde, ama
Sizinle aynı yüzleri,
Sizinle aynı gözleri taşıyan
Dedelerinizi, ninelerinizi, benzerlerinizi...

Tekrar tekrar yapın bunu, tekrar tekrar,
Yüz sene daha, yüz sene daha,
Yüz sene daha aşağılara inin:
Katman katman öykü, katman katman kader...
Değişen yalnızca kostümler olacaktır,
Yalnızca oyunlar ve roller olacaktır.

Değişmeyen, kaybolmayansa ama,
Hep kendi gibi kalan,
Hep tam ve bütün,
Çağırın, kıskırtan uğultusuyla
Şehrin altında, yerin koynunda,
Ruhun dibinde akan

Ve olmadık bir anda, bir yüzde,
Bir sözde, bazen bir düşte,
Gülleri, taflanları, papatyalarıyla
İçinizden taşıp su gibi çağıldayan
Şaraptır, kevserdir, şiirdir;
Ölümü oyuna çeviren şiir...

Ben görmedim, öyleymiş Guadalquivir;
Vadide bir koyağın bağrından,
Derin bir soluk alarak
Birden yeryüzüne çıkıverir
Ve bütün tazeliği, diriliğiyle
Yoluna devam edermiş.

26 Kasım 2006

▪

Fil Olduğunu İspata..

Fil olduğunu ispata ihtiyaç duymayan fildense,
fil olmayı aklına koyan
ve bunun için gece gündüz çalışan karınca
daha büyük bir merakı
hak etmektedir.

Çünkü böyle bir karınca, mümkündür ki,
aradaki farkı, fillerin, kocaman akıllarıyla
içine sığamayacakları kadar küçük,
ama inceler incesi bir duyarlılıkla
ve ancak yeraltında yapılabilecek
dahice keşiflerle kapatacaktır.

Örle Çekiç Arasında

örle çekiç arasında duygularını
döve döve şiir yapabileceğini
düşünüyorsan, aldaniyorsun.

bu usulle, dantel gibi işlenmiş
güzel balkon demirleri yapabilirsin;
pencere önlerine parmaklıklar,
bahçe duvarlarına çitler yapabilirsin;

ama, balkonlardan, pencerelerden,
bahçe duvarlarından Tanrıya akan
sardunyalari, küpe çiçeklerini,
karanfilleri yapamazsın.

bununla birlikte, zincirlerini kırıp
uğramışsa sana dizginsiz bir esin,
yeni yetme bir şiir,

böyle bir mucizeyi de ancak
yine örle çekiç arasında
döve döve adam edebilirsin.

Eğer Sahte ve Uydurma..

eğer sahte ve uydurma olandan
söz etmiyorsak,
kötü şiir, esin yokluğunun
ya da güzelliğin gökçe kaynağından
uzak olmanın değil,
içimize yazılan partisiyonu
yanlış okunmanın bir ürünüdür;

yani Tanrının eseri üzerinde
yeterince çalışmış olmamanın...

ve sonuç olarak da onu okurken
ses tellerine hakim olamamanın,
yanlış notalara basmanın,
ölçülere ayak uyduramamanın,
tiz seslere çıkmakta,
pes seslere inmekte zorlanmanın

ya da hataların en kötüsünü yaparak,
senfoniyi kendi zevkinize değil de,
başkasının zevkine göre
yorumlama çabasının ürünü...

5 Ocak 2007

Doğru Soru Sormasını..

Doğru soru sormasını bilmek yetmez,
cevapların sorulardan daha güç,
daha zorlu tuzaklarla dolu
olduğunu da bilmen gerekir.

Bu da yetmez, bunun yanında
sorularında da, kuşkularında da
gözyaşı gibi katıksızca insan,
katıksızca şair olmasını becermen gerekir.

İşte asıl bunu başarabilirsen eğer,
ağaçlar da konuşacaktır seninle,
taşlar da konuşacaktır,
ölüler de konuşacaktır.

22 Ocak 2007

YAŞLI ŞAİRDEN ŞAİR BAYANA

Değerli H. Hanım,

*Ankara'ya geldiğimde sizi aramak, elbette orada
yapmak isteyebileceğim en iyi işlerden biri olurdu.
Ama oraya, Cumartesi günü, akşama doğru vasıl olduk
(ben ve en küçük oğlum Mehmet Alperen)
ve ertesi gün ikindi üzeri ayrıldık.*

*'Şiir Akşamı'nda karşılaşabileceğimizi düşünmedim değil,
ama bu düşüncem, yazık ki, doğrulanmadı.
'Mucizevi performans'ımı (!) kaçırmamış olurdunuz.
'Harranlı Münecim'i, sonra da, istek üzerine,
'Münzevinin Aynaları' isimli şiiri okudum.*

*Antrakta ayrı ayrı bir kaç kişi bana tiyatro kariyerimin
olup olmadığı yolunda, gururumu tatlı tatlı okşayan
kışkırtıcı sorular sordular. Ben de onlara, hayatım boyunca
oyuncusu da, seyircisi de kendim olduğum bir tiyatro,
bir çadır tiyatrosu işlettiğimi söylememek için
kendimi zor tuttum.*

....

*Bana nasıl hitap edeceğinizi soruyorsunuz,
bu konuda belli bir önerim yok;
ama yaşça benden çok genç olanların
beni adımla çağırmasının, açıkçası, bende
karışık duygular uyandırdığını biliyorum.*

*Şiiri de sayarsak, dokuz çocuk atası,
Doğulu bir 'aksakal'ım ben.
Şair ağabey, şair amca, hatta şair baba...
içinizden nasıl geliyorsa öyle çağırın beni,
hepsi 'uyar' bana.*

. . . .

*H' Dergisinin Kasım sayısındaki 'F.G.Ö.' başlıklı yazınız,
sizin, deneme türünde, bir takım yıldızı kadar pırıltılı,
derinlikli ve esin verici olduğunuz yolundaki kanaatlerimi
bir kere daha teyit etti ve bana "Ben bu yazıların sahibiyle
tanışıyorum!" dedirtti, göğsümü kabarttı.*

*Aynı dergide okuduğum şiirlerinize gelince, izin verin,
onlar için susma hakkımı bir kere daha kullanayım.
Ama sizden bu izni istediğim için, sakın, ne kendinize,
ne de yazdıklarınıza eziyet edin. Benden de nefret etmeyin.
Belki biraz kızabilir, içerleyebilirsiniz, bunu anlarım.*

*Sizin içinizde, dokuz doğuran, ama yavrularını
kanatlandırıp uçurmak konusunda biraz tez canlı,
böyle olduğu için de, onlara belki biraz hoyrat davranan
cins bir şair-ananın bulunduğunu kuvvetle hissediyorum,
şimdilik bu kadarı yetmez mi?*

*Önceki mektubunuzdaki ahret suallerinize gelince,
bunlar hakkında, sırayla, söyleyebileceklerim
şunlar olacak;*

*“Şiirin tasvire yaslanmış olması...” diyorsunuz.
Herhangi bir şiirin mi, bütün şiirleriyle bir şairin mi,
yoksa, Çin ve Japon şiirinde fonda hep hissedildiği gibi,
genel bir iklim ve eğilim olarak, bir dilin bütün şiirinin mi?
Sonra, tasvir derken, resmetmek, resim seçmek mi,
demek istiyorsunuz?*

*Seslerle, sözcüklerle resim yapmak demekse, bu,
yahut bir resimler, desenler kaosu içinde gezinirken,
yorulan, usanan bakışımıza birden
umulmadık bir bütünlük duygusu, daha önce tatmadığımız
bir uyum neşvesi armağan eden ve böylece*

*bize bir anda ve mucizevi bir açıklıkla hepimizi
ve her şeyi anlatıyor hissini veren büyük resmi,
fırtınanın gözünü seçmekse eğer, tasvirin vaat ettiği terennüm
neden kulağa hoş gelmesin? Ve sözcüklerle uzayı
böyle bir resimle doldurmanın adına neden şiir denmesin?*

“Güzel söz demeti...” diyorsunuz.

*Burada, sözlerin güzelliği yanında, sözlerle yaratılan
ya da keşfedilen ve varlıklar dünyasına ilk defa kazandırılan
yeni, özgün ve biricik şeyler, yani artık yeni bir hayatı,
yeni bir kaderi olan şeylerse söz konusu olan,*

*o zaman şiir, belki sadece bir ‘güzel sözler demeti’ değil,
fakat aynı zamanda, burçlarıyla, yıldızlarıyla,
ayları ve güneşleriyle; melekleri, şeytanları
ve girecek bir beden bulamayan serseri ve huzursuz
ruhlarıyla, bir ‘güzel şeyler’ uzayıdır da.*

*Sonra, “İnsanî müşterek” meselesi... Ama şiir zaten,
“Buradayım, burada! Alt çeneme kadar taşla gömülü!”
diye seslenen öznenin çılgılığı değil midir?
Ve çılgınlığını yuta yuta kendi sesini unutmuş insanlarla
‘insani müşterek’ aramanın yollarından biri değil midir?*

*Sonra şu, “Anonim dilden kurtarılmış bir şair özü” ifadesi...
(Kuzum, nereden buluyorsunuz, bu nilüfer çiçeği gibi,
açılıp ışımak için toprağa ihtiyaç duymayan yabancı bitkileri?)
Peki ama, soralım kendimize, biz şairler, yapı taşlarımızın,
kullandığımız sıfatların, isimlerin, simgelerin hikâyelerini
kendimiz uydurabilir miyiz?*

*Onları büsbütün yeni hikâyelerle tanımlamaya kalkırırsak,
artık onlarla derdimizi insanlara anlatabilir miyiz?
Bence, hikâyelerini hazır bulduğumuz, öyle olduğu için de
'kule inşaatı'na kendi hikâyeleriyle katılan, yani
konuşmasını bilen yapı taşlarıyla çalışmak en iyisi...*

*Hemcinslerimizle 'insani müşterek' kurmak için
tek şansımız da bu, bence. Tabii, niyetimiz, dileyen herkesin
kolayca tırmanabileceği kuleler, minareler, deniz fenerleri,
girip çıkacağı saraylar, mabetler, dehlizler
ve bazen de şehirler inşa etmekse eğer...*

*Ve yükselttiğimiz yapıların ayakta kalma şansı da, yazık ki,
yahut, iyi ki, bu yapılara çağırdığımız konukların kendi içlerinde
bir kule, bir dehliz, bir mabet ve nadiren bir şehir için
boş bekletilen hacimleri az ya da çok doldurabilir olmalarıdır.
şair, bence, işte bunu yapabilen mimardır.*

*Yani, bence, sizin arayışınızın tam ters yönünde,
özünü anonim dilin içine gömüp okuruyla da, öteki şairlerle de
paylaşılabilir bir dilin imkânlarıyla 'insani müşterek' arayan kişi...
Ama 'insani müşterek tesis etmek'ten kasıt, şiiri bir dostluk çağrısı,
bir aynı yöne bakma çağrısı olarak inşa etmekse,*

*doğrusu ben, dostluğun ya da aynı yöne bakma bilincinin
şiirden çok daha güçlü ve 'stabil' temelleri olması gerektiğine
ve o temeller üzerinde çok daha yükseklere tırmanılabileceğine
ve şiirin bu bilinç paylaşımını bir amaç ve ülkü olarak
yüklenemeyecek kadar ince ve kırılğan olduğuna inananlardanım.*

*Bana öyle geliyor ki, şiir; insan ruhunun çok daha derinlerinden
ve insan aklının çok daha yukarılarından gücünü alan
böyle bir tırmanışın, olsa olsa, bir hikâyesi, bir dışa vurumu,
bir terennümü olabilir; yerin verdiği kederle, göğün verdiği
erinç arasında gidip gelen özgür ve esrik bir terennüm...*

*Bilmiyorum, sorularınızı belki de kötü anladım,
belki hiç anlamadım, bu benden beklenebilir.
Belki de onları anlamak istediğim gibi anladım,
cevaplarımın içinde yeniden inşa ettim, yani yeni sorulara
dönüştürdüm onları. Bu, 'yaşlı kurt' bir şairden beklenebilir...*

Son bir şey: ‘Yunanlı Kadın Şair’ şiirini, Eleni Vakalo’nun betimlemesi olarak hiç düşünmemiştim. Tersine, okuduğum birkaç şiiriyle, tam da sizin söylediğiniz gibi, onda bulduğum yakınlığı, ona uzaklardan, pek uzaklardan duyduğum ‘ünsiyet’i terennüm etmek istemiştim, o kadar.

O şiirin yüklemi yalnızca buydu; bir etek hışırtısı ve o etek hışırtısının bilinmeyen sahibine orada, yakınlarda olduğunu ıslıkla duyurmak isteyen birinin, yaşlı ve yorgun bir şairin yürek vuruntuları...

İlişikte, Kırım’da, “Şürde Anlam ve Açıklık Sorunu” başlıklı oturumda tebliğ yerine okuduğum ve bir yanıyla da bizim, bu, üzerinde düşündüğümüz konularla ilgili olduğunu gördüğüm bir şiiri, ‘Böyle Buyurdu Güzel Sözlerin Cini’nden bir epizodu gönderiyorum size.

Daha ivedi işlerinizin sırasını bozmadan, bana yazmanız mümkün olursa, bu benim için bir armağan olacaktır. Ben bir süredir ara verdiğim bazı çalışmalarına biraz düzen ve hız kazandırmak için birkaç gün geciktirebilirim cevabımı.

Size ve ailenize selâm ve saygılarımla,

24 Kasım 2005

Ellisini Devirmiş Bir Şair

Ellisini devirmiş bir şair bizimle hâlâ
evde çocuklarıyla
konuştuğu gibi konuşmuyorsa,
karısıyla konuştuğu gibi konuşmuyorsa,

hasta bakıcısıyla, mezar kazıcısıyla,
kurtlarıyla, böcekleriyle, kemikleriyle
konuştuğu gibi süssüz,
caka satmadan,

ve mezar yazıtları kadar açık, akli başında,
yani Tanrıyla konuşur gibi,
sözü çarşıda, pazarda dolaştırmadan
konuşmuyorsa,

ve kumdan katedraller,
ceviz kabuğundan kadırgalar yapmayı
ve onlara, palavralarla tayfa
ayartmayı sürdürüyorsa,

hekimlerin diliyle,
bırakın istediğini yesin!
bırakın istediğini desin!

Çünkü ne yaparsanız yapın,
yakında o katedraller savrulup gidecek,
kadırğa enkazları çerçöple birlikte
sahile vuracak

ve karınlarının kumla doymadığını gören tayfalar
açlıkları başlarına vurunca,
kargalar ve kuzgunlarla birlikte,
taze ölüsünü keşfedecekler
yanı başlarında kaptanlarının.

29 Haziran 2005

Bazıları, Çalıntı Fikirlerle

bazıları, çalıntı fikirlerle cennete
girebileceklerini umut edebilirler
ve bu umut hoş görülebilir;

hatta böyle bir umuda kaynak olabilecek
definelerle sahip olmaktan
ve onları cömertçe
ortaya saçabilmekten
gizli bir gurur duyulabilir.

ama o definelerden koynuna koltuğuna
bir şeyler sokuşturanların
bunu irtikâp etmiş olmaları değil, fakat
asıl, sonradan sergiledikleri pişkinlik
cennetin kapısında karşılarına,
korkulur ki, tatsız sorunlar,
en azından, uzunca
bir bekletilme zamanı
olarak çıkarılacaktır.

Sana Gelince..

sana gelince, yazdıklarının özgün
ve sahici olduklarına güveniyorsan,
onların, panayırda taklitleriyle
aynı tartıya konulması
mümkün gözükse de,
cennetin girişinde
hırsızlarla, haramilerle
asla karıştırılmayacağından
emin olabilirsin.

ama seni taklit ediyorlar diye
öfke duymamak kadar
gurur duymamayı da
öğrenmelisin.

7 Aralık 2006

Sözün Gökten Yere..

sözün gökten yere taşındığı
çağlar geçeli bin yıllar oldu;
güzel sözlerin yerden göğe yükseldiği
çağlar da gelip geçti.

Artık yerle gök arasında
insan kulağına erişen
ya da tanrı katına yükselen
her sözün,
söz kırıntılarının bile
melekler tarafından
mucize kabilinden
kayda geçirilmesini
elzem kılacak kadar
az konuşulan
çağlara geliyor sıra.

Akla En Büyük Erinci Veren

Akla en büyük erinci veren,
Düşünmek, düşünmek, düşünmek değil,
Yeni bir düşünme yolu bulmaktır!
Yahut eski bir düşünceye
Yeni bir ifade biçimi bulmak...

Yeni bir düşünce tarzı, çünkü,
Mezardan çıkmak gibidir;
Mezardan çıkmak ve tozunu,
Toprağını silkip yürümek.

Ve sonu yine, kuşkusuz,
Mezarda bitecek olan
Yeni bir serüven için,
Serazat, yollara düşmek ...

18 Haziran 2007

Kendi Yazdıklarını Okuduğunda

Kendi yazdıklarını okuduğunda
bunlar sana kibir veriyor,
kendi sesin ve zekan
duygulandırıyor seni,
yazdıklarının sahteliğinden
kuşkulanabilirsin.

Sahici olsalardı çünkü,
yüreğine inen mucizeleri
yeterince bütün,
yeterince yalın,
yeterince güzel
yansıtmadıkları için
öfkeliendireceklerdi seni.

Bu durumda bile onları yırtıp atamıyor,
bütünüyle gözden çıkaramıyorsan eğer,
arınmaları, adam olmaları için
zaman ver yazdıklarına.

Ama, ne yaparsan yap,
utanma çocuklarından!

Yüksek Sanat

yüksek sanatın bir belirtisi de
küçümseme hakkını elinde tuttuğunu
bilmeyecek kadar saf olması
ve fark ettiği zaman da
bu hakkı kullanmayacak kadar
asalet göstermesidir.

Hikmet de, Şiir de

hikmet de, şiir de ‘anlatılamaz olan’ konusunda susmak,
ve sessizliği dil olarak kullanmak,
ama bunu gösteriye dönüştürmeden yapmaktır.

ve ‘anlatılabilir olan’ konusunda da,
konuşurken çobanlara, çocuklara ve delilere
oyun zevki verebilecek kadar açık ve anlaşılır olmaktır.

“varolanın varlıkta varolan olarak var olması
falan, falan, falan...”
diye söze başlamaya görsün bay Heidegger
gülmekten kırılıyor, çobanlar, çocuklar ve deliler.

13 Aralık 2006

Bilgi Düşkünlüğü

bilgi düşkünlüğü dünyayı
düşmanımıyım gibi algılar
yahut düşmanın elinden
kapacağı bir av gibi...
ele geçirince de, yiyip yutabileceği
lokmalara bölmek ister onu.

ama sanat, bebeğin annesine
baktığı gibi bakar varlığa,
bütünlük, kusursuzluk ve güven
arar onun bakışlarında;
onu tanıdıkça, onunla yüz göz oldukça da
ondan koptuğunu fark eder
ve kederlenir, doğal olarak...

13 Aralık 2006

‘Büyük Ő r’

büyük Ő r, uygarlığın bir yüzyıl,
belki   , belki beş yüzyıl
sonraki yıkıntılarında
dolaŐmayı hayal edebilen
bir kurttur,
yalnız bir kurt...

k l yutmamaya,
evcilleŐmemeye kararlı
ana  bir kurt...

daha doğrusu, bir kurdun
Çevik bacakları,
sivri çenesi,
keskin gözleri
ve alev alev bakıŐlarıdır.

bir deri bir kemiktir, bu kurt,
bir deri bir kemik...
kemikleri de, odundan değil,
g m Őtendir,

ve akli kalbine yapışıktır,
kuyruğu da, çok tutan, çok satan
edebiyatın
burnunun ucunda gezinmektedir.

kurdumuzun ruhuysa,
bin yıl, belki binlerce yıl sonra
bir şairin bedeninde uyanmak
ve sancıları tuttuğunda varlığın,
gecenin sessizliğinde
aya karşı ulumak için
uyumaktadır mağarada.

İyi Şiirler Yaşlı Doğarlar

iyi şiirler yaşlı doğarlar,
bazen tam ölecekleri çağda...
ama iyi şairler, onları
sokağa salmadan önce,
çember çevirmesini,
uçurtma yapmasını,
camlara taş atmasını,
duvardan atlmasını
öğretirler onlara

ve bunu, baba rolü,
öğretmen rolü taslamadan,
bir çiçeğin kendi tüveyçlerine
açmayı, solmayı,
rüzgârda
dans ederek savrulmayı
öğrettiği gibi yaparlar.

kötü şairlerse, genç olduklarına,
çocuk olduklarına
oyun çağında doğduklarına
inandırmaya çalışırlar
yaşlı doğan,
bazen ölü doğan şiirlerini.

‘Genç Kalma’

‘Genç kalma’ özelliği,
sanılanın tersine, her zaman
şiiirin zayıf yanlarından biridir;

çünkü bu, şiiirin gençliğinden çok,
şairin, olduğundan daha genç
görünme hevesini yansıtır.

10 Ocak 2007

Orta Halli Şiirler

orta halli şiirler arasında öyleleri vardır
ve onların arasından bazen öyle dizeler
sıyrılır öne çıkar ki, dikkat et,
bunlar aç kurtlar gibi atılabilirler üzerine.

ve yıllarca üzerine titrediğin,
inceltip nazlattığın aklını da bir lokmada
yalayıp yutabilirler karnına, vasat olanın,
ruhunu da, sanatını da!

büyük şiir de bazen bir panter gibi
üzerine atılır senin,
ama seni yemek için değildir bu,
seni yutmak için değildir;

senin içinde, aç kurtların, çakalların,
güncel olanın, moda olanın, vasat olanın
talanına uğrayan bir başka panterin,
bir panter yavrusunun yardımına yetişmek içindir.

Palamutlar Büyüyünce

palamutlar büyüyünce torik olurlar.
toriklerse, balina olmaya hevesli
küçük ve budala palamutları
hapur hupur yuta yuta
orkinoz olurlar,

böylece yalnız karınları,
çeneleri değil,
ruhları da irileşir gün günden
palamutların.

şiiir olsun diye yazdıkların,
balina olmaya hevesli
aptal palamutlara benzemesinler;

her tene girebilecek,
her akla sığabilecek kadar
incelsinler,
bölünsünler, çoğalsınlar
ama irileşmesinler.

‘iyi şiir’

iyi şiir insanı asla doyurmaz,
tersine açlığını artırır.
bunu başarmaksa
ince, hüner isteyen bir iştir.

iyi şiir, sana açlığını hissettirir.
açlığın, yoksulluğun
tadını öğretir,
yani ağzının tadını bozar

Şair, Krala..

Şair, krala şunu söyledi:
“Benim bütün hünerim,
bu beyaz büyü, efendimiz...”

Kral, “Nasıl yani, dedi,
sen, meselâ, deveyi iğnenin
deliğinden geçirebilir misin?”

“Hayır, efendimiz, dedi, Şair,
Hayır, yaptığım tam olarak bu değil;
ben önce iğneyi, sonra deveyi

sizin gözünüzün önünden geçiririm,
işin geriye kalanını siz,
efendimiz, kendiniz yaparsınız.”

25 Kasım 2006

Melekleri ve Okurlarıyla..

Melekleri ve okurlarıyla iyi geçinen şair
onların göğüne ektiği yıldızlar için
ne kürk bekleyecektir onlardan, ne kaftan.

Onun beklediği: onu dinledikten sonra,
gökteki ve yerdeki değişikliği fark edenlerin,
“Tanrı seviyormuş seni!” demeleridir, ona,

“Tanrı seviyormuş seni, çünkü bak,
arılar seni seviyor, böcekler seni seviyor,
kargalar ve kuzgunlar seni seviyor;

dağlar, ağaçlar, bulutlar ve yıldızlar
seni seviyor ve sözlerine derinlik taşıyorlar,
sofrana şarap, bal ve bıldırcın eti...”

25 Kasım 2006

Dil, Bütün Biçimleriyle..

dil, bütün biçimleriyle, âlemin bir parçasıdır;
öyleyse, âlem onunla kendini bire bir ifşa ediyor,
böylece, kendini anlatıyor olamaz.

şiir de öyle, çıktığı kaynağın, hayatın, insanın
ya da zihnin bir uzantısıdır,
onların bire bir ifadesi olamaz.

olsaydı, bu, bir ağacın kendi meyvesini yemesi
yahut bir rüyanın kendi kendisini görmesi,
yahut bir kilimin kendi kendini dokuması gibi olurdu.

öyleyse, yeni bir şiirin, en az olduğu şey,
bize ilişkin yeni bir açıklama,
yeni bir betimleme, yeni bir keşif olmasıdır.

o halde, yeni bir şiir her şeyden çok,
varlığımıza eklenen yeni bir uzuv,
yeni bir göz, yeni bir kulak, yeni bir deri midir?

Herhangi Bir Sözcük

herhangi bir sözcük
bütün öteki sözcükler
ve onlardan emdiği,
onlara emzirdiği
hikâyeler olmadan
herhangi bir şeye
işaret edemez;

bu şu demektir,
bir tek sözcüğün içinde
bütün bir dil oturur,

tıpkı bir tek hücrenin,
var olabilmek için,
sonsuz ince, sonsuz uzun
ve karmaşık
bağlantılar yoluyla
bütün bir evreni
emmesi

ve buna bağlı olarak,
bir tek hücrede
bütün bir evrenin
içkin olması gibi...

10 Ocak 2007

Bir Şiir, Okuruna..

bir şiir, okuruna, “harikulâde!
müthiş! böylesini hiç okumamıştım!
dedirtebilir
ve bu şiir güzeldir, iyidir.

ama okunduktan sonra, insana,
konuşmayı unutturan,
oturup sessiz sessiz
ağlama isteği veren şiir...

işte bu, işte böyleleri koşulur,
hakikatle güzellik yerden göğe dönerken
bindikleri kızakta,
atların ya da köpeklerin yerine...

23 Ağustos 2006

Yazdığın Şiirlerle

Yazdığın şiirlerle yetinmeyip
Sana şiirden soranlara de ki,
“Bana baldan sormayın!

Bana baldan sormayın
Çünkü ben ne arıyım, ne arıcı...
Bal tüccarı da değilim!

Bal kovanıyım, ben,
Çatlakları balçıkla sıvanmış
Bildiğimiz kara kovan...

Ve tahtaları da öd ağacından,
Hani şu, ut burgusu, zıvana
Ve tespih yapımında kullanılan...

Ve yakılınca da, kabuklarından,
Yongalarından nefes açan bir ıtır
Ve hülyalı dumanlar çıkaran...

Bana baldan sormayın!
Ben, balı bilmesine bilirim gerçi,
Ama bal hakkında konuşmasını bilmem.

Ve konuşa konuşa
Bala şerbet katılmasından da
Hiç mi hiç hoşlanmam.”

Ağustos 2001

Yazdıkların Ne Kapan Olsun

yazdıkların ne kapan olsun düşünceye,
ne de duygularına kafes!
yıldızlarla dolu bir gök
yaratmayı da başaramazsın, onlardan!

toprak bir dam olsunlar sana yeter;
aklın tek sıçrayışta
kedi gibi kolayca
çıkabileceği alçacık bir dam...

akıl oraya çıksın da sakaları, serçeleri
kovalasın diye değil de tabii,
sırtüstü uzansın ve keyifle
yıldızları seyretsin diye geceleri...

Kasım 2003

Onca Beyin Humması

Onca beyin humması
Ve yürek çırpınışıyla
Budala bir şairin, budala okuruna
Sordurtmak isteği soru şudur:

“Yoksa, sen bir melek
Sırt sırta yapışık mı doğdun ki
Ne o yere konabiliyor,
Ne sen uçabiliyorsun!”

Ve vermek istediği cevap:
“Hişt! Bu sorulur mu hiç!
Bak, melek, duymadı sanma seni!
Duydu ama, bereket, dilimizi bilmiyor.”

Pekâla İyi Olabilecek..

Pekâla iyi olabilecek şiirlerde

Bazen sorun şudur:

Şiirin yüzü şiirin ruhuna

Deri gibi yapışıktır,

Ve derinlerdeki en küçük kıpırtı,

Kendi kendine konuşan yaşlılarda olduğu gibi,

Abartılı bir biçimde

Şiirin yüzüne vurur.

Böyle şiirlerde, okur,

Şairin duygularındaki yalınlıktan çok,

Kendi ruhunun yoksulluklarını görür

Ve onlarla yüzleşmekten kaçınır.

5 Temmuz 2007

‘İyi Şair’

iyi şair, bulunduğu her bilinç düzeyinde,
daha üst bir bilinç düzeyine erişmek için
tek şansının, elindeki bilgiyi,
ona Tanrının çömeziymiş gibi
davranma cesaretini veren
öğrenilmiş bir saflık,
tasarlanmış bir bilgi sarhoşluğu olarak
kullanmak olduğunu bilir.

Kitaplar Devirerek..

Kitaplar devirerek bulamadığın şeyi
Sokakları arşınlayarak
Bulabilirsin belki!

Bunun için karşına çıkan yüzleri
Tanrının yeryüzündeki
Ayak izleriymiş gibi okumasını öğren;

Ve kulak verip çözümlemesini,
Onun ayak sesleriymiş gibi,
Vuruşlarını her dilde, insan kalbinin.

Şiirlerini Yazarken

şiiirlerini yazarken, sahnede, karanlıkta
salonu dolduracak ve seni hayranlıkla
dinleyecek insanları unutabilir,
yüzlerce mısra arasında
kendi küskün ruhunu,
kırılmış onurunu okşayacak olanı
senin kitabında arayan okuru
yok sayabilirsin belki;

ama şiirini Ustalar Ustası'na
beğendirmek istiyorsan eğer,
sen onları yazarken - biri sağında,
biri solunda,
biri bileğine konmuş,
biri omuz başında -
bekleyen melekleri

ve onların, beğenirlerse eğer,
yonttuğun heykellere
flütleriyle, kornalarıyla
kavallarıyla can üfleyeceklerini,
ruh üfleyeceklerini
unutma!

2 Aralık 2006

Bu Atlar Seninse

bu atlar seninse,
onları niye kamçılıyorsun?
bu kamçı seninse, onunla niye
nefsin cinlerini kovmuyorsun?

ip cambazı değil de,
bir şair, bir kralısan eğer,
cambaz sırtlarıyla
şöhretin yollarında işin ne?

Aradığın Şairi..

aradığın şairi, beğendiğin kişiyi
kendinde bulma şansın yoksa,
bari kendinde bulduğun kişiyi,
bir yol arkadaşı olarak
tanımaya, sevmeye çalış.

onun, aradığın şair, beğendiğin kişi,
ama kendini gizleyen bir kral
olduğunu düşün
ve ona göre davran
ama sakın belli etme onu tanıdığını!

28 Kasım 2006

Bir Fare Aynaya Bakmış

bir fare aynaya bakmış
ve aynadakine
şunu söylemiş:

ikimiz de sırtıyoruz, ama
ya benim gördüğüm fil,
senin gördüğün zürafaysa!

2 Mart 2007

Usta Sanatçının Çömezde..

usta sanatçının çömezde yarattığı ilk büyülenme,
onun insanların katında elde ettiği orun,
bıraktığı parıltılı izlenimdir.

ama ustasını aşacak çömezde
en ciddi yetenek belirtisi,
ustasının insanlar arasında
elde etmek istediği yerin
eserinin en zayıf yanı
olduğunu keşfetmesidir.

7 Aralık 2006

Şöhret, Gün Gelir..

Şöhret, gün gelir, Tanrının gölgesiymiş gibi
Senin de içinde gezinmeye başlar,
Tanrının yamağıymış gibi
Hükmetmek ister sana;

Benliğinin bu özürlü çocuğuna
Merhametle davran,
Ama tutturmalarından yılıp
Onu şımartma sakın.

20 Haziran 2007

Oruç Üstüne Oruç

Oruç üstüne oruç tutman,
uykuyu tepelemen,
dilini yutman,
bedenini bir âsâ, bir hırka,
bir semer, bir tekne
ya da bir mızrak
gibi kullanmasını
öğrenmen gerekir.

Ve 'bugün'den geçerken,
evlerin, ağılların,
bahçe duvarlarının yanından
gölge gibi süzülmesini
bilmen gerekir.

Ekim 1998

Bilgi, Keder ve Sanat

bilgi, keder ve sanat
kanıksama verdiği zaman
otur saatlerce ağla, evet ağla,
göz yaşı dökmekten korkma!

çünkü, nice kıtlıklardan,
yoksunluklardan sonra
sıcak bir gözyaşı damlası,
bakarsın, döl suyu gibi düşer
rahmine, bakire bir gecenin;

ve bakarsın, doğar doğmaz
konuşmaya başlayan
kendi İsa'sını dünyaya getirir
şiirin Meryem anası.

ölülerle konuşmasını bilmiyor musun?
cin, ifrit kovmasını?
sözün saçlarını, tırnaklarını, kemiklerini,
gözlerini, kirpiklerini ve dudaklarını
mezardan toplayıp yerine dizmesini?

o zaman, ağlamasını öğren!
kurtlar için, kuzular için,
insanlar için, ağaçlar için,
taşlar için, bulutlar için ağlamasını...

ağla, evet ağla, çünkü bakarsın,
sıcak bir gözyaşı damlası
döl suyu gibi düşer
rahmine, bakire gecenin

ve bakarsın, aklın kükreyen dalgaları üzerinde
çayırda yürür gibi yürümesini bilen,
eline ve diline mahir
bir Mesih doğurabilir
kalbinin Meryem anası.

28 Aralık 2006

Şiirinin Gözleri Olsun..

Şiirinin gözleri olsun istiyorsun;
Peki, gözleri olsun, olsun ama
İkonların miyop gözleri gibi değil!
Müzelerin bakar kör gözleri gibi değil!
Kitapların uyurgezer gözleri gibi değil!

İçlerinde sarhoş yunusların gezindiği
Denizlerin lacivert gözleri gibi!
Tumaların göçüşünü seyreden
Çayırların kederli gözleri gibi!

Ve kaderle kol kola, düşe kalka
Sarhoşların, aşıkların
Ve yoksulların gelip geçtiği
Sokakların bulanık gözleri gibi...

Ağaç Zamana Dikilir

ağaç zamana dikilir, yola ekilir insan,
tozlu, dolaşık yollara...
kurt kozanın içinde yolunu teper,
düşünce taşın bağrında,
ve çığlık rüzgârın dudağında...

uç verince kanatları böceğin,
taşı çatlatınca tohum,
söylediğin türkü başını döndürüp de
aklını karıştıınca
kendi yoluna giden baharın

ve yalnız seninkini değil
bütün sevdalarını toplayıp yerin,
göğün yanaklarını öpmeye,
kemiklerini çatırdatmaya başlayınca
yetiştirdiğin badem ağacı,

sen şair, sen sözün sarhoş bahçıvanı,
sözcüklerin uyur gezer çobanı,
o zaman hakikatin dudağına
dokunmayı umabilir
rüzgârın çenesinde senin de dudağın.

21 Ocak 2007

Düşünceden Hızlı

düşünceden hızlı koşabilen,
korkulardan ve vehimlerden
hızlı koşabilen
bir at istemiş, kral,
emektar seyisinden;

“bunu benden değil,
diye karşılık vermiş, akıllı seyis,
bunu, sözlere kanat takmasını bilen
şairlerinizden isteyin, efendimiz,
sözün ve rüzgârın seyislerinden!”

3 Mayıs 2007

Genç Bir Şair Çıkıp..

genç bir şair çıkıp
bu kitaptaki
bütün bu süslü fikirleri
okuduktan sonra,
öyle şiirler yazmalı ki,

bu hem parlak, hem de fani sözlerin,
dürülen bir gökten
dökülen yıldızlar gibi
toprağa gömülüp gittikleri,
çürüyüp gittikleri

ama işte tam da
çürümesini bildikleri için
dirilip, filiz verdikleri
ve başlarını göğe çıkarıp
çiçek açtıklarını söyleyebilirsiniz.

5 Temmuz 2007

Her Çağda

Her çağda 'yitik oğul'dur şair,
Ancak yokluğunda gereksenen kişidir;
Aranınca evde bulunmayan,
Bulunmayınca da
'Yerine' oynanan kişi...

14 Temmuz 2008

Balık İz Bırakmaz

Balık iz bırakmaz, değil mi,
Kuş iz bırakmaz
Ve şiir biraz da zeka işidir.

Yaratmak zeka gerektirir,
Gökten sabah geçen kuşun izini
Akşam seçebilen bir zeka...

17 Temmuz 2008

Şiir Bizatihi Bir Şeydir

şiiir bizatihi bir şeydir,
bir şeyin ifadesi değil.
bir şey olmaktan çıkıp,
bir şeyin ifadesine benzedikçe
bir anlama da muhtaç hale gelir.
ve artık ancak anlamın desteğiyle
ayakta durabilir.

anlama muhtaç olmadan anlamlar saçan,
okuyan herkese,
çobana, krala ve estete
gözünün keskinliğine,
içinin derinliğine göre
çakıllar, akikler, inciler
bahşedebilen şiir, büyük şiirdir.

6 Kasım 2008

Bir Hırsız Gibi

bir hırsız gibi yaklaşırsan kusursuz güzelliğe
ve bir mirasyedi gibi hazır bilgiye,
orta halli bir şair olursun belki,
iyisi olmayı sakın bekleme.

güzeli gör, güzeli seç, güzeli düşünle,
deli divane ol onun her haline, her sûretine,
çok gez, çok sor, çok ara onu,
oturuyor olsa da senin terkinde.

ama en çok kendin güzel ol ve güzelleştir
dilini, halini, düşündüklerini, yaptıklarını
ki bilgelik dost selâmı gibi varsın kapına,
güzellik de, onun getirdiği, dost armağanı.

16 Nisan 2009

Işığa Fazla Bakarsan

ışığa fazla bakarsan, ışıktakileri de
karanlıktakileri de göremez olursun.
ama ışığı idareli kullanırsan
gözlerin karanlığa alışır
ve artık karanlıkta da
görmeye başlarsın;
hem de, gün ışığında gördüklerinin
kat kat fazlasını...

öyleyse, gün ışığında bile, şeylere
düşlerin alaca karanlığında
bakmayı öğren!
bu da bulunsun, hünerlerinin arasında!

bunu başarabilirsen,
gün ışığında her gün, her gün
görmekten kurtulamadıkların,
gün gelir, gözlerinde köreltici bir perde
olmaktan çıkar.

ve sen belki böylece, kırk yıl önceki
gözlerine kavuşabilirsin,
çocukluğunun, küçük dağları yürütebilen,
büyük dağların da ardındakileri
görebilen bakışlarına...

22 Haziran 2009

Hal & Söz

açık söz söylersen, güzel söz söylersen,
burnunu yükeklere diken söz değıl,
dağ erikleriyle, dağ armutlarıyla,
buz gibi sularla ve çağılıtlarla
doruklardan aşağı
inen söz söylersen
akar gidersin, akar gidersin
ta denize varıncaya kadar.

hal, sözün yatağıdır.

6 Temmuz 2006

İyi Şairlerin Diğerlerinden Farkı

iyi şairlerin diğerlerinden farkı,
her an istedikleri yaşa girebilmeleri,
istedikleri heyecanları
duyabilmeleridir.

istedikleri zaman aşktan deliye dönmeleri,
istedikleri zaman kederden ölmeleri,
istedikleri zaman da
dirilebilmeleridir.

11 Temmuz 2009

Genesis

her büyük insanla,
her peygamberle
insanlık tarihi baştan sona
yeniden yaşanır;

her büyük şairle,
bir dilin genesis kitabı
baştan sona
yeniden yazılır.

13 Temmuz 2008

Gelenek

de ki, gelenek varoluşumuzun kemiğidir;
yenilik, yüzümüzü, şeklimizi,
tenimizin rengini değiştirebilir
ama kemiğe dış geçiremez.

bunu yapmaya, geçmişî kemirmeye kalkışırsa,
geçmiş onun dişlerini kırıp
ağızına dolduracak kadar sert olduğunu,
altın, gümüş ya da bakır değilse bile
demirden olduğunu
ona göstermekte gecikmeyecektir.

14 Aralık 2006

Sesin Kendisi Değil

Sesin kendisi değil,
Sesin içimizdeki yankısıdır
Şiirde müziği yaratan.

Ama yine de, iyi şiir
Okurunun içindeki
Tiyatro salonunu
Yeniden düzene sokan şiirdir,

Duvarların yerlerini değiştiren,
Tavanı alçaltan ya da yükselten
Böylece, salonun akustiğini
Kedine göre
Yeniden düzenleyen şiir...

Yetkin şiirin yarattığı akustik,
Sesleri renklere ve biçimlere,
Sözleri rüzgâra, yağmura,
Bazen yağmur altında
Çayırdaki koşan yabani tay sürüsüne,
Bazen de, gölgesi içimize düşen
Turna katarına dönüştürür..

25 Haziran 2007

Şunun İyi, Bunun Kötü..

şunun iyi, bunun kötü, şunun doğru,
bunun yanlış olduğunu düşünüyorsun;
buna şimdilik kesinlikle hakkın var;
çünkü ne yapsan, nasıl yapsan,
gündelik hayatın içindesin
ve bu senin oyunun değil.

senin kendi oyununa,
sürekli yeni olana,
sürekli yeni ve özgün olana,
hem oyun, hem gerçek olana,
yani yaratma oyuna gelince...

bu ‘tehlikeli oyun’, sanatçıdan,
ister sevgiyle, ister nefretle
kendini bağımlı hissettiği her şeyi
bir sıra gibi, ana kucağı, baba ocağı gibi
arkasında bırakmayı
ve düşüncenin dolaşık yollarında
kaybolup gitmeyi göze alan
trajik cesareti ister.

ve bu cesaretin vaat ettikleri arasında,
neyin mutlak iyi ya da kötü,
neyin mutlak doğru ya da yanlış
olduğu bilgisi nadiren yer alır;

çünkü bu bilgi, bilgelerin
söyleyegeldiğine göre,
arayana verilmemektedir,
bulanlar hep arayanların arasından
çıkarsa bile.

28 Kasım 2006

Hep Böyle Olur

Hep böyle olur: söylenen söylendikten,
sözcükler tükendikten,
ve koşulsuz ölümlüyle görece ölümsüzün,
aynanın iki yüzü gibi
birbirini örttüğü, birbirini yuttuğu
bir kere daha
ortaya çıktıktan sonra
şişedeki cin,
senin içindeki okur, ey şair,
yüzünü buruşturur.

Kendini çok yalnız, çok ıssız hissettiğin,
yazdıklarında değer, yaşadıklarında anlam
bulmakta güçlük çektiğin böyle anlarda
başını göğsüne yaslayıp
ağlayabileceğin
bir dostun çıkıp gelmesini beklersin
ve elini omzuna koyup,
gözlerinin içine, uçurumun dibine
bakmasını...

Ve beklediğin olur,
Tanrının eli,
sonsuz sayıdaki domino taşlarından
birine hafifçe dokunur
ve varlık dalga dalga
ruhun vadilerinden,
yeniden akmaya başlar

oysa başlayan bir şey yoktur,
sadece, Zaman'ı başlatan Söz
yola çıkarken,
Söz'ün ayak ucunu öpen
o domino dalgasının dudağı
belki milyonlarca yıl sonra
senin kalbinin dudağına
yeni varıvermiştir..

6 Aralık 2006

İkinci Kitab'ın Sonu

İÇİNDEKİLER

sol elle yazılanlar	7
I	7
II	8
III	10
yolun kıyısı sözün kıyısı	13
yolun kıyısı.....	15
suyun kıyısı	16
cihangir	18
'zamanın ruhu'	20
şiiir 'bugünden geçiyor ebedi yoksunluk zamanından.....	21
iki yolcu: insan ve su	23
'şiiir ve hayat'	28
şiiir ve ölüm	29
büyük keşifler	30
tiyatro çadırına vuran gölgeler.....	31
bugün jesus, yarın judas	33
'jonglör'	37
kule & merdiven	39
kafka: çocukluk arkadaşım.....	40
hayyam'ın gecesi	41
hayyam'ın bir günü.....	43
hayyam'ın sabahı.....	45
hayyam'ın sarhoşluğu.....	47
sözün sarhoşluğu.....	49
yaşlı şairden yaşlı filozofa.....	52
yaşlı şairden yaşlı filozofa.....	54
viyanalı ermiş: tractatus logico poeticus	61

694.1	61
694. 2	62
694. 3	63
694. 4	64
694. 5	65
694. 6	66
694. 7	67
694. 8	68
694. 9	69
694. 10	70
694. 11	71
694. 12	72
694. 13	73
614. 14	74
614. 15	75
614. 16	76
614. 17	78
614. 18	79
694. 19	82
694. 20	83
yaşlı şairden yaşlı krala	84
yaşlı şairden yaşlı krala	86
'anekdota poiima' I	87
yaşlı şairden bir başka şaire	92
'anekdota poiima' II	93
makedonyalı iskender ve gece nöbetçisi	94
fenekli adam	97
şair sokrates	98
'ikebukuru'	99
bütüne dönen detaylar	102
şair andrea palladio yahut cennetin yeniden inşası	103
c. zarifoğlu için beşinci şarkı	107
galatalı 'çifit'	108
 yaşlı çömezın şarkıları	 109
yaşlı şairden yaşlı krala	111
yaşlı çömezın şarkısı I	113

yaşlı çömezın şarkısı II	115
yaşlı çömezın şarkısı III.....	116
yaşlı şairden köşe yazarına	117
şiiir & bilgi	118
rüzgârın savurduğı	120
baijo	122
yaşlı adam ve şiiir	124
göl sepeti	125
çırak	126
çömezın notları	127
yağmurda kitap okuyan adam.....	128
çömezın notları	130
cihangir	131
sol elle yazılanlar	134
'şiiir ve hayat'	135
dünya evi.....	136
şairin yontusu	139
iyi şiiir & iyi şiiir.....	140
yontucu phidias	142
sol elle yazılanlar	144
şiiir, matematik, felsefe	146
şiiir, geometri, estetik.....	148
'bir köpeğin tasviri'	150
deve kuşu	152
göge tırmanan keçiyolları.....	153
yaşlı şairden dergi yönetmenine.....	155
güvercin besleyen adam	156
çin'in ırmakları: suda eriyen çinli.....	163
endülüslü şair	166
bir incil müellifi.....	168
fyodor mihailoviç'in saradan uyanışı.....	169
yaşlı şairden genç dosta	172
yaşlı şairden genç dosta	173
yaşlı şairden genç dosta	174
yaşlı şairden genç dosta	175
genizden konuşan prens	182
şairin öldüğü gün	189

göge çekilişinin dördüncü seneyi devriyesi.....	191
çin'in ırmakları: tu fu (m.s. 713-770).....	192
praglı mesih	195
bundeslade	198
praglı duvar ustası	201
yoksulların ve şairlerin tanrısı.....	203
evsizin mezmuru.....	205
yaşlı şairden yaşlı krala.....	207
yoksulların ve şairlerin tanrısı.....	209
meczubun şarkısı.....	211
padişeh	213
şair bugünden geçiyor	214
yaşlı şairden r.m'ê	216
yoksullar ve şairler bir millettir	220
şairlerin tanrısı.....	222
şairlerin tanrısı	227
yaşlı şairden yeni dostuna	231
r.m'ê ikinci mektup	233
yaşlı şairden yeni dostuna	235
ortanca oğul paris'te udunu çaldırır... ..	238
cazın ırmakları: tenor saksafon charlie b. parker'ın	
göge çekilişi	240
piyanist.....	246
yol notları	249
yaşlı şairden genç şaire	251
genç şair ve gölgesi.....	254
şöhret: krallığı fetheden dilenci	255
nektar ve ambrosia	256
dublör	257
şair & yalvaç.....	258
sol elle yazılanlar	259
şiir & hayat.....	261
dalgalar.....	262
yaratma oyunu.....	263
sol elle yazılanlar	264

böyle fısıldıyor güzel sözlerin cini.....	269
öyle bir sessizlik olsun ki.....	271
öyle dokunmalısın ki.....	273
'öl!' emrinin çömezidir, şiir.....	274
doğanın konuştuğu gibi.....	276
sabahın erken saatlerinde.....	277
bildiklerini de, bilmediklerini de.....	278
hayatın da şiirine benzesin.....	279
bilinçaltı deyip geçmemeli	280
akıl arı gibi	281
büyük sanat.....	282
insana daha özgür.. ..	283
ruhunda olup bitenler.....	284
ruh, bir heykeltıraşın.. ..	285
meleğe tutulan şeytan	286
'şiir ve hayat' mı diyoruz.....	287
fil olduğunu ispata.. ..	290
örsle çekiç arasında	291
eğer sahte ve uydurma.....	292
doğru soru sormasını.....	293

yaşlı şairden şair bayana.....	294
ellisini devirmiş bir şair	301
bazıları, çalıntı fikirlerle	303
sana gelince.....	304
sözün gökten yere.....	305
akla en büyük erinci veren	306
kendi yazdıklarını okuduğunda.....	307
yüksek sanat.....	308
hikmet de, şiir de.....	309
bilgi düşkünlüğü.....	310
'büyük şiir'	311
iyi şiirler yaşlı doğarlar	313
'genç kalma'	314
orta halli şiirler	315
palamutlar büyüyünce	316
'iyi şiir'	317

şair, krala..	318
melekleri ve okurlarıyla..	319
dil, bütün biçimleriyle..	320
herhangi bir sözcük ..	321
bir şiir, okuruna.....	323
yazdığın şiirlerle ..	324
yazdıkların ne kapan olsun ..	326
onca beyin humması ..	327
pekâla iyi olabilecek..	328
‘iyi şair’ ..	329
kitaplar devirerek..	330
şiirlerini yazarken ..	331
bu atlar seninse.....	332
aradığın şairi.....	333
bir fare aynaya bakmış.....	334
usta sanatçının çömezde.....	335
şöhret, gün gelir.....	336
oruç üstüne oruç ..	337
bilgi, keder ve sanat ..	338
şiirinin gözleri olsun..	340
ağaç zamana dikilir ..	341
düşünceden hızlı.....	342
genç bir şair çıkıp..	343
her çağda ..	344
balık iz bırakmaz.....	345
şiir bizatihi bir şeydir.....	346
bir hırsız gibi.....	347
ışığa fazla bakarsan ..	348
hal & söz.....	350
iyi şairlerin diğerlerinden farkı.....	351
genesis ..	352
gelenek.....	353
sesin kendisi değil ..	354
kusursuz olan’ın.....	355
şunun iyi, bunun kötü.....	356
hep böyle olur ..	358